

KOSZORÚ,

SZÉPLITERATURAI AJÁNDÉK

A'

TUDOMÁNYOS GYŰJTEMÉNYHEZ.

1 8 3 5.

TIZENÖTÖDIK ESZTENDEI FOLYAMAT.

PESTEN,

TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI IST. TULAJDONA.
(URI UTSZA 612.)

KÖNYV

SZÉCHÉNYI

NYELVTUDOMÁNYI

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

LIBRARY OF THE

LIBRARY

LIBRARY OF THE

A' KÉT MÍNA PESTEN.

Víg játék három felvonatban.

Személyek:

Gróf Berkeley.

Mína leánya.

Vilma húga a' Grófnak.

Báró Völgyesy Gusztáv.

Verőczy Károly huszár-kapitány.

Szálnay magyar nemes.

Rózsai szobaleány Berkeley-házban.

(Történet' helye Pest.)

Első felvonat.

Szoba egy vendég-fogadóban.

Völgyesy és Verőczy.

Völgy. 'S te még sem nevetsz? — ha, ha, ha, hisz' ügyemnek nem is képzelhettem volna ennél szebb folyamatot! Szerelmes leszek, 's csak annyit tudok szép kedvesem felől, hogy Mína, és hogy Pesten lakik! 's ime

Verőczy. Annyit én is tudok az enyim felől; de hány szép Mína lehet Pesten?

Völgy. Miattam mind férjhez mehet akár kihez; csak az én egyetlen B Mínam

Verőczy. A' te B Míнад? honnan tudod, hogy vezeték neve B betűre kezdődik?

Völgy. No azt nehezem találod-el; de hisz' épen azt akarom veled közleni, hogy már nyomára akadtam kedvesemnek!

Verőczy. Hogy hogy?

Völgy. Alig lépek ma reggel az útszára, 's ime! legelső hintóban is Mínat pillantják-meg szemeim. Ő va-

lami más szép leány-teremténnyel ült a' kocsiban. Láttad volna pajtás, minő báj borítá-el arczait, midőn reám ismert! láttad volna csak, milly édes mosollyal hajtogatta felém kis fejét! láttad volna

Verőczy. (*félíg boszusan*) Láttam volna azt inkább, kit esztendő óta óhajtok már látni! — Ugy beszélsz, mintha románt akarnál nekem dictálni. Hát hogy akadtál kedvesed' vezeték nevének első betűjére?

Völgy. Azon pillantatban, mellyben, mint mondtam, a' hintóbeli nyájas hajlongások; 's részemről a' még nyájasb viszhajlongások történnék, öszveütdözöm Szálnayval, régi ismerősemmel. Mint ha ég küldte volna felém. Láttam én, hogy Szálnay barátom sem húnytá-be szemeit a' kocsikázó két deli leányka előtt: *honnán ismered azon két kisasszonyt?* kérdé ő; — *nem tudod ama' jobb oldalon ülő kisasszony vezeték nevét?* kérdém én.

Verőcz. 'S no, mit felett Szálnay?

Völgy. *Tudd-meg barátom, mondá Szálnay, hogy nekem azon két kisasszonynál, vagy inkább atyjoknál, mindennapi szabad bejárásom van, 's épen most hozom az aranyművestől Mina' gyűrűjét, melly nevét viseli. Kihúza zsebéből egy aranygyűrűt, mellybe ezen két betű vala metszve B. M. A' többit később, folytatá Szálnay, ha szállásodon felkereshetlek. Megmondám neki szobám' numeróját 's ezzel elválánk.*

Verőczy. Te pajtás mint látom, olly véletlenül jutsz kedvesed' birtokába, mint Pilátus a' Credóba (*Leül szomorúan*) Vajha keservim is illy szépen oszolnának!

Völgy. Barátom, emlékezz-vissza éltünk lefolyt napjaira, 's meglátod, hogy mi ketten a' szerencse' egyforma bábjai valánk mindenkor. Egy nap születünk mindketten, hogy én Bárónak, 's te gazdag nemesnek, még nem tesz nagy különbséget; együtt játszottunk mint gyermekek, együtt kezdtünk iskolába járni, rokonérzésből együtt

nem tanúltunk mit sem; egyszerre hagytuk-el Pozsonyt, te mint fiatal huszár, én mint tizenennyolcz esztendős Baró. Azóta mind ketten külföldön valánk; 's mi csuda, hogy hét esztendei távollét után Fortuna istenasszony ismét egy pályát nyitá szíveinknek, 's hogy Pozsonyban egy nap lettünk mind ketten ismeretlen lánykákba szerelmesek. Kedvesemnek Mína a' neve, az a' tiednek is, a' tied vezeték nevét eltitkolá előtted, az enyim is, az enyim Pesten lakik, a' tied is, a' tied úgy mondod szép, az enyim angyal. Mind ennek tehát most az lesz a' consequentiája, hogy te 's olly könnyen akadsz óhajtott leánykásra, mint én az enyimre.

Verőczy. Ah! ha hívem szeretett volna, semmit sem titkolt volna előttem.

Völgy. Ki tudhatja, mi okból tevél hát Míniám vezeték nevét el nem titkolta előttem? 's még is merem állítani, hogy Míniának azon mai pirulása, azon hintóbeli szíves hajlongások, azon meglepéssel 's édes örömmel egyesült édeni mosolygás, csupa merő láng-szerelem — nyilatkoztatások voltak

Verőczy. De mit legyek teendő, hogy illy nagy városban Vilhelminám' nyomára akadhassak?

Völgy. Már pajtás mostani környülményidhez képest nem látok biztosb módot, mint, ha a' hídnál kezdve, sorra járod a' Pesti házakat, 's mindenikben más más szín alatt kérdezősködül bizonyos szép Vilhelmina után.

Verőczy. Dejsz' akkor egyedül az ajtóközögtatás kerülne tíz újjamba.

Völgyesy 'S tudsz ennél czélirányosb útát?

Verőczy. Azt ugyan mit te mondál nem teszem; nincs hát egyéb hátra, mint hogy békével türjem sorsom' bizonytalanságát, 's csüggetlenül reményljem szebb napim' feltűntét.

Völgy. Szavaid szomorú játékba is beillenének. Csudállak, hogy katona-létedre annyira tudsz elbúsúlni illy csekélységért. Elég még a' töretlen virág a' Pesti Flórában, 's ki szakasztándja magát el egy vesztett rózsa miatt a' többtől is. Van még pajtás elég rózsa, 's ha egy sem tetszenék, van szegfű virág is; 's ha ezek közül egy sem virulánd a' Pesti kertekben, tán más téreken kíméletlenebbül hinti a' természet kecsseit.

(Szálnay belép.)

Völgy, Hozott isten barátom! engedd-meg, hogy olly röviden fogadtalak elébb az útszán.

Szálnay. Nincs szükség a' mentésre néha egy tárgy érdeklí csak az emberi elmét.

Völgy. Hibázol barátom, mert én most épen azon esetben vagyok, mellyet te gondolsz, 's épen most ölelném-meg, ha lehetne, az egész világot.

Verőczy Szálnayhoz. Az úr, mint hallám, ezen jó barátom' szívét megorvosolta, nem tudna ugyan azon nyavalya ellen universalis szert?

Száln. Én e?

Völgy. Te igen is; magad sem tudod tán, mijót tevél már eddig is velem. Nélküled én megláttam volna ugyan kedvesemet a' hintóban, de vezeték neve első betűjére nem olly könnyen akadtam volna.

Száln. 'S honnan ismered azon két kisasszonyt, kiknek ma reggel olly szívesen köszöngettél?

Völgy És — mi a' fő dolog — kiktől, az egyiktől, olly nyájas hajlongásokat nyertem, úgye? Én pajtás a' kettő közül csak Mínat ismerem, őt' Pozsonyban láttam először egy esztendő előtt, csak hamar ismerősekké levénk: de mind a' mellett, azt kivévén, hogy Pesten lakik, hogy Mína, hogy angyal, hogy engem' szeret, semit sem tudhatam-meg felőle egész mai napig.

Száln. Te különös szerető! hát illy későn kell a' kedves' keresésére kimozdúlni?

Völgy. Hányszor voltam már azóta Pesten! vizsgaszemekkel jártam öszve az útszákát, egy estvét sem mulaszték itt létemkor a' játékszinből: de mind ennek mi haszna volt? olly árván hagytam-el Pestet mindég, mint bejöttem.

Szálnay. Különös biz' az! 's nem súghatta-meg! neked Mína vezeték nevét, nemzetségét 's a' többit Po'sonyban soha sem?

Völgy. Egy mulató helyen ismertem-meg először; egész ismeretségünk egy hétig tartott. Ez alatt olly anygali tartóztatással volt hozzám, hogy nemzetségét velem soha meg nem ismertette. Sőt még jobb nemzetségböli létét is leplezé előttem, mit — noha mindég egyedül személyét imadám — egészen el nem titkolhatott. Egy reggel épen meg akarám látogatni Mínát, 's ah! elrettegtem, midőn azt hallám a' vendég-fogadóstól, hogy éjjel atyja Pestről valami tudósítást kapott, 's leányával azon órában el is utazott légyen. A' vendég-fogadós buta létére nem tudta neveiket; tudtomra senkivel, kitől utasítást nyerhettem volna, meg nem ismerkedtek, 's így maradtam hát mai reggelig minden vezető nélkül. Mi történt ma reggel, az tudva van előtted.

Száln. Én hát tiszta szívemből örvendek szerencsédén, 's szolgálatomat továbbra is ajánlom.

Veröczy. *(ki mind eddig komoran állott, magában)* Nekem ez az ember nem tetszik; arcvonási olly valami alattomost árúlnak-el, szemforgási olly magában bízó kitanúlt ravaszt sejdítetnek. Megjárná szép pajtásom, ha most egyszer belehülne. — *(Fenten)* Isten hozzátok uraim! — *(elmegy.)*

Száln. Kicsoda ez a' luszár?

Völgy. Verőczy kapitán barátom; — de hát Minám?
— hadd halljam egész nevét.

Száln. 'S min búsúl? látom igen kedvetlen.

Völgy. Sorsunk eddig egy volt, de az övé most komolyabb színt vett-fel — Minám sejtem jó házbóli, 's tán épen

Száln. És mindég illy komor szokott barátodlenni?

Völgy. Az ábrándozásig! — Nem valami mágnási rangbóli az én

Száln. Szeret hát 's tán nem szerettetik?

Völgy. Nem tudom! — Messze lakik az én

Száln. Meddig akar a' kapitány itt mulatni?

Völgy. Sorsától fog függni. — Nem mehetnénk most mindjárt az én

Száln. Messze ide a' kapitány szállása?

Völgy. (*neki tüzesedve*) Harmadik ház ide! — hogy annyira fárasztasz kérdésiddel! — Még azt sem tudom kicsoda 's hol lakik kedvesem?

Száln. (*vevetve.*) Hisz' te csak személyét imárod! minek akarod rangját is tudni? Ő Gróf Berkey gazdag nemzetségbóli egyetlen magzat. Atyja nyers, durva, faragatlan ugyan, de szíve valódi magyar nyílt 's barátságos.

Völgy, 'S reménylhetek tőle kérésimnek kedvező választ?

Száln. Minden esetre!

Völgy. Messze laknak?

Szálnay. Hát nem vetted észre, honnan jöve-ki reggel a' kocsí? épen a' szomszédságban.

Völgy. Haza érhetek már?

Szálnay. Alig! később majd együtt megyünk, addig is jér sétálni.

Völgy. Nem bánom. (*Elmennek.*)

Második felvonat.

*Ékes nagy szoba Berkey' házában, egy közép 's három oldal-
ajtóval. Jobbra mindjárt Vilma szobája, tovább egy kevéssé
Minué, balra de valamivel távolabb az öreg Grófé. —*

Mina fortepiánón játszva énekel.

Szívem' elpártolt reménye
Hát újra lebegsz e felettem?
Ifju kertnek gyász-virági
Mosolygok e újra megettem?
Oh! ne hagyj-el tiszta szellem,
Létem véled égi kellem.

Nyögve várt az árva lyánka,
Mint gerlicze vár a' hü társra,
'S szép hazádból nem repültél
Keblembe a' sok zokogásra.
Idvez légy hát tiszta szellem,
Létem véled égi kellem.

Átok ott a' földi élet,
Hol nem pirul arcza kegyednek,
Tündér ihleted' körében
Forrási a' kéjnek erednek.
Hát ne hagyj-el tiszta szellem,
Létem véled égi kellem.

(Vilma lépve kilép szobájából 's tapsol.)

Vilma. Brávo Mincsus! ugyan rég nem hallám tőled ezen vígasztaló éneket: alig ha nem a' szép Báró adott reá okot!

Mina. Igazad van édes Vilmám, ezen ének most egészen kifejezi érzésimet. Melly szépen fejledeznek reményim' bimbái!

Vilma. Eleget keseregtél a' kedves után, az igaz. — Mit gondolsz, ráakadok e én valaha Károlyomra?

Mína. Hisz' te bizony nem is igen sopánkodol utána; — de mi ez, jó leány te sírtál?

Vilma. (*zavartan*) Én — és sírni!

Mína. Ismerlek, hogy nem olvadsz olly könnyen mint én, de csak benned sem kő a' szív. Vagy nem szereted már Károlyodat?

Vilma. Minő kérdés! azt véled, hogy egyedül az tud híven szeretni, ki minduntalan pityereg, mint az elkényesz etett gyermek! — De el is felejtettem volna, nézd, ismét egy ajándék Szálnaytól — (*egy gyűrűt mutat az újján*) Ezt tegnap kaptam tőle.

Mína. (*nevetve*) Ne örülj Vilma, nekem mára ígért egyet.

Vilma. Nézze az ember a' hetyke úrfit, hányfelé csapja hát a' levet?

Mína. (*nevetve*) Azt nem tudom, de hogy többfelé, az bizonyos. Miattam ugyan bírhatod a' felfürtözött úrfit; de ha megjövénd Károlyod, akkor lesznek még csak vérontások! ha! ha! ha!

Vilma. (*gúnnyal*) Mit gondolsz! nem hallád tőle tegnap, minő hü polgár légyen ő, ki annyira irtózik a' bajvívástól!

Mína. Inkább is lemond ő mind kettőnkről, mint sem hogy illy veszélynek tegye-ki becses bőrét.

(Rózsai belép a' közép-ajtón.)

Rózsai. Mína kisasszony, mit ad ha egy szép ujságot mondok? — Emlékezik még ama' Po'sonyi kellemes ifju Báróra, ki olly buzgó imádója volt a' kisasszonynak? No, megérkezett már valahára! — de valóban még jobban tesz nekem most, mint Po'sonyban, és

Mína. (*mosolygva*) Vége lesz már fecsegésednek? — hát tán te is láttad már?

Rózsai. Szálnay úrfival épen a' lépcsőken jönnek felfelé.

Mí na. Istenem! Gusztáv jó Szálnayval? ők hát még is ismerősök.

Rózsi. Úgy kell lenni. Én megyek, de illy kedves hírhordó, völegényt is érdemlene díjúl. (*Kifut.*)

Vilma. Megyek én is, de atyáddal tán megkellene az egész dolgot tudatni.

Mí na. Még nem, hisz' azt sem tudom még, mit akar Gusztáv velem?

Vilma. Tudnám én Minka, mit akarna Károly, csak jőne! (*El szobájába.*)

Mí na. Már hallom lépteiket! (*Berkey' szobája felé fut 's betekint*) Hálisten! nincs atyám hon, elébb Gusztávval szeretek szólni.

(*Völgyesy és Szálnay belépnek a' közép-ajtón.*)

Szálnay. Reménylem édes kisasszony, nem kellemtlen látogatás!

Völg. (*Mínának megy's megöleli*) Kedves Minám!

Mí na. Kedves Gusztávom! — (*Szünet.*)

Szálnay. (*félre hamis képpel*) Megnézem hon e az öreg, jó lesz elkészíteni. (*Berkey' szobájába.*)

Völg. Mi édes a' vizlátás!

Mí na. Engedd-meg édesem, hogy eltitkoltam előtted Po'sonyban nemzetséget. Hisz' az csak hozzádi szerelemből történt!

Völg. Nehezen esett ugyan az is, de még nehezebben véletlen elvesztésed. A' bizonytalanság keserves állapot!

Mí na. Te engem mint esmeretlent szerettél, most gondolom a' hozzád nem illetlen sorsút meg nem fogod vetni.

Völg. (*megfogja Mina jobbját*) Édesem! reménylhetek e? atyád tán nem fogja ellenzeni.

Mí na. (*lesütve szemeit*) Még — tán — hisz' — nem is ismer még téged?

Völgy. Csak szép leányának bírtam megegyezését, az atyusnak—akar, nem akar, igent kell mondania.

Mína. Ne légy olly hirtelenkedő! Beszéld-el inkább, mint voltál azóta, mióta nem láttalak?

Völgy. Hol jószágimon ijesztgettem a' vadakat, hol Pesten voltam, hol — 's leginkább — sehol sem; mert lelkem mindég nálad volt. Kerestelek a' belső város' majd minden tizedik házában, de mi haszna, ha tán épen egy kilenczedikben volt rejtve szívem' bálványa. Az utósó fárságon négy hétig mulattam itt, sorra jártam a' nevezetesebb táncz-mulatságokat, de egyben sem találhattalak.

Mína. Nagy nénémet gyászoltuk, 's magány volt legkedvesb helyünk. — Kedves Gusztávom! legcézirányosb lesz reánk nézve most atyánknak ismeretségünk felől mit sem szólni; hadd kedveljen-meg elébb maga téged, így sokkal bizonyosban leszünk boldogok.

Völgy. Mint gondolod, csak hogy mennél hamarább érjünk partra.

(Szálnay kilép az öreg' szobájából.)

Szálnay. Az öreg úr megjött.

Mína. Be korán! még alig beszéltünk egymással. Kedves Gusztávom, reményilem nem sokára látjuk egymást atyám előtt. (El szobájába.)

Szálnay. Barátom, mint út közben is mondtam már, az öreg Gróf Berkey egy becsületes, de régi világhoz szokott úri ember. Ellene a' sok komplimentirozásnak, legkedvesb előtte egy lelkes, hangos magyar idvezlés. Szereti a' magyar' eredeti characterét, olykor olykor a' betyárságig. Nincs előtte útálatosb az elnémetesedett gavallérnál. Azért tanácslom, hogy vele igen nyersen, durván bánj.

Völgy. Azon leszek hát, hogy jól kijöhessen vele.

Szálnay. Haza is érkezett már, de jobb lesz őt jelenlétedre elébb elkészíteni; később magad is eljöhetsz. Csak nyers magyart játszál előtte, meglátod, mennyire

fogsza megtetszenie. Most hát rövid időre elválhatunk, úgy is egyébb 's igen sürgetős dolgom van még a' Gróffal, 's ő nem igen szívesen veszi, ha akadályoztatja valaki foglalatosságiban. — Nota bene! egy ezüst fedelű jó nagy tajték pipát hozz magaddal, 's a' cifra dohány-zsacskó nadrágod' zsebéből kicsüggjön. — Szobája egyenesen a' lépcsőkről nyílik.

Völg y. Megyek hát, 's nem sokára itt leszek. (Kimegy)

Szálnay. Plánumom jól megy! (nevet) Ne félj Gusztáv, ti jól fogtok kijöni. Azonban elkészítem az öreget is. (Be akar hozzá menni, de a' Gróf épen kilép szobájából.)

Berkey. Mit említett Szálnay elébb hogy lovamról leszáltam, egy kérőt?

Száln. Igen is nagysás uram, pedig talpas legényt, kit nem olly könnyen görbeszt-meg egy zephyrecske.

Berkey. Van e szíve 's pallérozottsága?

Száln. Szíve elég bő lehet, 's mi a' pallérozottságot illeti, azt tán később is meg lehet szerezni.

Berkey. Úgy gondolom, egy házasulónak már túl kell lennie a' pallérozottság kezdetén. A' régi buzogányos világ eltűnt, 's műveltség' szelid angyala lebeg a' mai nemzetek felett.

Száln. Nagysádtól még a' legvadabb ember is megszelidülhet, 's Mína kisasszony sem hagyja jövendőbeli férjét a' műveletlenség éjében. — Ő nem legneveltebb — de —

Berkey. Tehát nevetlen frater?

Szálnay. Igaz hogy szilaj, heves, 's ha néha a' hazafuság' tüze elragadja, szinte azt vélné, ki őt nem ismeri, hogy Kecskeméti pusztákon tanult társalkodást; de — hisz' — ez idővel —

Berkey. Hm, hm! mint látom, nem igen nekem termett emberecske. — Úgy tetszik Bárány is mondta?

Száln. Báró Völgyesy Gusztáv.

Berkey. *(tűzzel)* Ez annál nagyobb hiba! nagyjaink bár példával mennének-elő másoknak a' műveltségben.

Száln. Beszédje kivált igen nyers, de hisz'! —

Berkey. Mi ketten látom úgyve nem férünk.

Száln. Igen jó borai szoktak lennie, 's néha el is felejtetik vele pórbeli csekélységét; de hisz' elég fiatal még ettől is elszokni.

Berkey. Iszákos is? illy vömre volna még szükségem!

Száln. Azonban barátomról eféleket szólni, egy kevéssé tán illetlen is. Én ember-társaim' hibáit, mennyire az igazság-szeretet engedi, mindég inkább leplezem. Ő maga fogja nagysádnak tiszteletét tenni, 's ha tán characterét eléggé ki nem fejtettem, méltóztassék azt a' köztünki rég ismeretségnek megengedni.

Berkey. Köszönettel tartozom magának édes Szálnaym, hogy a' Báró' elfogadására előre elkészített; majd a'hoz szabom magam én is. *(El szobájába.)*

Szálnay. *(maga)* Most egyenesen a' kapitányhoz! ez szelid természetű. Megismertetem a' Gróffal, 's így annál kitünőbb lesz Völgyesy' nyers magaviselete. Azonkívül pedig a' huszár-ruha tetszik a' leánykáknak, 's ki tudja, nem ébreszthetek e Völgyesy és a' kapitány közt utóbb egy kis szerelem-féltést. *(Elmegy a' közép-ajtón.)*

(Vilma kilép szobájából.)

Vilma. Csak bizony kedves órák voltak azok a' Pozsonyiak! visszajönnek e még? nem tudom. Isten tudja, látom e valaha Károlyt; ő katona, 's merre járhat addig, míg én itt búsúlok. Búsúlok? Mincsa mindég azt veti szemeimre, hogy könnyelmű vagyok; pedig hányszor sirattam már meg a' szép kapitányt magányomban. Én bohó! mért titkoltam előtte Pozsonyban vezetéek nevemet! próbára akartuk vitézink' szerelmét tenni, 's mi lett a' próba vége?

az, hogy hirtelen elutazunk Pozsonyból, 's a' gavallérok azt sem tudhatták-meg, kik vagyunk. — Bár csak olly szerencsés lehetnék [mint] Minka; ő már révbe került. — De bátyámat hallom valakivel jöni, megyek hát. (El szobájába.)

(Völgyesy, térdig érő czifra magyar dolmányban, széles alacsony kerek kalapban, nagy sarkantyúsan, jobb kezében vastag egyszerű bot, bal kezében ezüst fedelű kurta szárú nagy tajték-pipa; nádrága' zsebéből czifra bőr dohány-zsacskó csügg. — és Berkey, ki őt élesen szemlélgeti, jönnek balról.)

Völgy. Isten neki öreg úr! hisz' úgy is hazánkban vagyunk; minek a' sok csúszás mászás! A' magyar úrnak született. Én megvallom lelkes testes magyar vagyok. (Súlyosan vállára üt Berkeynek.) Éljenek az igaz lelkű magyarok!

Berkey. (félre) Valóságos eredetije azon képnek, melyet Szálnay festett-le előttem. (Fenszóval) De édes barátom, még azt sem tudom, kihez legyen szerencsém?

Völgy. Semmi szerencse kedves öreg úr, én

Berkey. No no! hisz' csak tréfából mondtam! (félre) látom ál-képhez kell folyamodnom; (hangosan) tehát ki az úr?

Völgy. (félre) Vastag hang! (még hangosban Berkeyinél) Micsoda? láncz hordtát! hát nem ismeri az úr alsó Völgyesi Bárá Völgyesy Gusztávot? van e nálamnál buzgóbb magyar? — (leül) Így ni! — most pedig bort ide kedves öreg úr, szomjuhozom, 's tudom, hogy törzsökös magyar úri embernél vagyok, azért nyiltan is szólok.

Berkey. (félre) Bár csak elaltathatnám valamikép; másképp nem menekszem-meg tőle. (Hangosan kiált) Jancsi, bort ide! — (Egy inas hoz bort 's üvegeket.)

Völgy. (tölt magának, 's felhajt egy poharat)
A' magyar szabadságáért! éljen!

Berkey is tölt magának 's iszik. A' magyar pallérozódásáért!

Völgy. (félre) Látom, hogy kívánsága csak próbálgató tettetés. (Fenszóval) Megvallom, hogy a' két magyar hazában alig van több hozzánk hasonló magyar. Többnyire korcs már az, öreg úr! untérténigeroz, korsomadíneroz! 's több illy kifejezésekkel él. Ez nem eredeti caractere, vagy inkább magyarul mondván, bélyege a' magyarnak.

Berkey (félre) Neveletlen! (Fenszóval) Én tisztelem szeretem hazámat szívemből, virágzása, pallérozódása vágyim' leghatalmasbja. — De bátorkodjam e kérni — (félre) elfelejtém! — (hangosan) hát mit akar az úr nálam?

Völgy. Így beszél a' valódi magyar! — (félre) ezt szebben is kérdezhette volna, de olly nyers lesz a' felelet is — (fenszóval) én bejártam hazám' városit, 's faluinak nagyobb részét; de mindenütt csak boszankodnom kellett a' magyar világ' elkorcsosodásán.

Berkey. Úgy e?

Völgy. (kihuz tűz-szerszámot, 's rá-gyujt) Alig akad az ember egy két igaz magyarra. Olvastam én azonban

Berkey. Szent isten, hát az úr is olvasgat?

Völgy. (nagyot kiált) Hisz' tán csak nem tuskó az ember! — (félre) Ez sok! — (fenszóval) Olvastam mondó a' régi magyarok' szokásait, 's annyira megtetszetek, hogy csak azért keresek most fel minden nyers, izmos, valódi hazafiakat.

Berkey. Kérem alázatossággal!

Völgy. Félre az alázatossággal! a' magyar úrnak született. — Felkeresek, mint mondám, minden nyers izmos hazafiakat, kiket az elfajult magyar világ még előmutathat. Így jutottam természetesen a' legkönnyebb módon uram

bátyámhoz is, mint a' personificált hazafiúság ország szerte ismerős konczához.

Berkey (*hevesen felugrik*) De ugyan kérem az urat!

Völgy. (*félre*) Örömében látom tűzbe jött. (*Fenszóval*) Én az eddig fenmaradt penészt a' régi világgal akarom összehasonlítani.

Berkey. (*félre*) Ezzel ugyan megjártam; de mérsekelnem kell magam', különben még kinevet a' buta. (*Fenszóval*) Az úr látom derék magyar, 's én azokat nagyon szeretem, csak

Völgy. *Romlasz magyar nép, romladozol hazám!* ezt mondom én is hazánk' egy kesergő lantosával.

Berkey. Uram ez csak poëzis.

Völgy. Elfajult a' magyar világ, én azt hiszem.

Berkey. Mívelődik uram!

Völgy. Elmúlt arany-kora!

Berkey. Lesz uram, lesz még csak!

Völgy. (*félre*) Az éjszaki medve még szelid akar jenni; de hisz' próbálgat, csak várj hát. — (*Tettetett tűzzel felugrik*) Nem magyar a' magyar, elfordult természet!

Berkey. Csuda, hogy illy homo elapsorum seculorum nem restel újabb míveltebb ízlésű költőink' versei közül egy két sorocskát megtanulni.

Völgy. (*ki mind eddig töltögette 's üritgette poharát*) Azt csak nem fogja uram bátyám tagadni, hogy hazánk hajdan felsőbb polczán állt a' dicsőségnek?

Berkey. 'S mit ért édes öcsém nemzeti dicsőség alatt? buzogány-forgatást?

Völgy. A' katonai pálya egyike azoknak, mellyek legelvényebben tüntetik szemeink elé a' nagy lelkeket: hogy lejjebb szálltunk a' katonai vitézségben, az tagadhatatlan.

Berkey. 'S mit épen lehet tagadni. Erős magyar lelkek voltak hajdan, vannak ma is. Nem ragyognak úgy,

miat hajdan Hunyady vagy Zrínyi ragyogtak ; de annak azt az okát adom , mivel jobban elvannak háritva azon egész nemzetre csak nyomort szülő alkalmak , mellyek őket ragyogtathatnák. Vagy tán olly veszélyes állapotra jusson hazánk , mellyben egy Belgrádi vagy Szigeti hősré legyen szükségünk ?

Völgy. (*félre*) Nem tudom , mire magyarazzam magaviseletét. (*Fenszóval*) De hagyjuk azt. (*Félre*) Most gondolom kiismérhetett már ; de látom tetszem is neki. — Szünet. (*Fenszóval*) Kedves öreg úr , vannak e szép babái ?

Berkey. (*félre*) Ez szörnyű neveletlenség ! (*Fenszóval*) Uram mit ért ?

Völgy. Csak azt gondoltam , nincs e az úrnak olly valami piros arczú kincsecskéje a' háznál ?

Berkey. Tán leányomat véli ?

Völgy. Azt hát ! hogy még is eltalálta , ha ! ha ! ha !

Berkey. Az szelidebb , 's műveltebb bánást fogna kívánni.

Völgy. (*félre*) Még is próbálgat ! (*Fenszóval*) No ! no ! csak vezessen hozzá , én szeretem a' leányt , 's el is akarom venni , pedig én ám , alsó Völgyesi Báró Völgyesy Gusztáv !

Berkey. Kíméljen-meg édes ücsém illy kifejzetekkel ; én szeretem a' nyílt ifjút , de utálok a' betyárságot.

Völgy. (*félre*) Látom bátorságomat is megakarja próbálni. (*Fenszóval*) 'S kit nevez az úr betyárnak ?

Berkey. (*hevesen*) Azt , ki elég szemtelen házamban betyárkodni !

Völgy. (*poharát erősen az asztalhoz csapja*) Ezt nekem ! ez személy-sértés !

Berkey. (*mérsékelve 's bátrán*) Az úr még ifju ember , tanuljon elébb emberséget , 's úgy jöhet hozzám. Most pedig — (*az ajtóra mutat*) — isten hírével !

Völgy. (*ki vissza nem tarthatja többé kaczagását.*) Tartsd-meg isten az ős magyart! (*nevetve kifut.*)

Berkey. (*hevesen jár fel 's alá.*) — Szeretem a tiszta hazafiságot, ennek jeleit is adtam, de utálok a' betyárságot. Ez! ez vakítja az éretleneket, kik a' pallérozódást ellágyulásnak nevezik, 's torkig gúzolnak a' neveletlenség özönében. És ez akarná leányomat? — inkább legyen betsületes németé, mint illy csikósé! (*Csendesedve.*) Nem nézek gazdagságra, nemességre; becsületes, művelt, barceskély vagyónú ember, ennyi elég, ez felyülhaladja Peru minden kincseit. — Kár ezért a' Báróért! születése neki jobb nevelést adhatott volna. Azon tűz, melly őt most a' hazafiság színe alatt pallérozatlanságra vezérli, jobb irányt kaphatott volna. A' mag benne jó, csak a' gyengéd növényt kellett volna gondosban ápolni. Mennyit nyerhetne honnunk az által, ha illy rangú ifjaink iparkodnának leginkább a' józan műveltség virágit élesztetni keblükben, a' betyárság csalánjai helyett. — De kiakarom leányom szívét is kémlelni, gyenge még, 's könnyen hajúlna feléje. Leánykánál illy vadoncok még leghamarább jutnak kegybe.

(*Mí na szobájába megy, 's az alatt egy inas kiviszi az üvegeket.*)

(*Szálnay és Verőczy jönnek Berkey' szobájából.*)

Száln. (*körültekint.*) Itt sincs? — csak bátran édes kapitány úr! ide a' házi-kisasszonyhoz több szépecskék szoktak járni, azért illy isméretség által utóbb még kedvese nyomára akadhatunk.

Verőczy. Tehát egy öreg gróffal 's leányával akar az úr engem megismertetni?

Száln. Igen is. Egyik uri ház másikkal, ez ismét harmadikkal 's negyedikkel lehet öszvekötésben; 's milly hamar tanulhatjuk így ki kedvese sorsát.

Verőczy. Ha utóbb valamikép ráakadok kedvesemre, akkor az úr boldogságom kútfeje. — (Szálnay Verő-

ezyt Vilma ajtaja felé vonja, 's mint kinyitják, Vilma kilép.)

Verőczy. (*Vilma kezét mohón megragadja*).
Kisasszony! — az istenért! — ó boldog óra! hát illy véletlenül. —

Vilma. (*örömét mérsékelve*). Ez reám nézve is várrallan szerencse kapitány úr! 's ezt Szálnay urnak köszönjem?

Száln. (*zavarottan áll, 's félre*). Átkozom az iszonyú történetet! (*fenszóval*) Nékem a' kisasszony titkos vagyinak betöltése legfőbb örömöm.

Vilma. Köszönöm az úr szívésségét! — No édes kapitány úr, ez jó hosszú pauza volt a' Po'sonyi rövid ismeretség után.

Verőczy. (*Szálnayhoz*). Vegye szívésséggel kedves barátom köszönetemet.

Száln. (*félre*). Annyi hogy mehetek! (*fenszóval*) no édes kapitány úr, ha tudta volna miért vezetem ide, úgy-e öröme^stebb indult volna ki szobájából. Lássá kapitány úr, én csak sejtém — (*félre*) eszem ágában sem volt, — (*fenszóval*) hogy itt kell valahol a' balzsamnak lenni; 's íme a' seb egészen meggyógyult. — De én terhökre nem akarok lenni, mit tettem, szívesen tettem. Ajánlom magam! — (*el Mina szobájába*).

Verőczy. (*Vilma kezét csókolgatja*). Édes Vilmám!

Vilma. De Károly, kerestél engem az óta Pesten?

Verőczy. Szerelem szárnyakkal repdestem Pestnek minden útszáin, valamikor csak bejöhöttem: de sem vezeték nevedet, sem pedig lakodat nem tudván, mindig árván maradtam. Mond, miért titkolád előttem nemzetségedet Po'sonyban?

Vilma. Tán egyszerre fogjuk magunkat nektek kinyilatkoztatni! — Én biz próbára akartam volt szerelmed tenni, 's feltevé^m magamban, ha két hétig kiállod a' próbát,

akkor tied leszek. Azért titkoltam mind nevémet mind sorsomat, hogy egyedül személyem vonzon téged, nem pedig birtokom. (*megfogja kezét*). De jó Károly, a' proba majd rosszúl ütött volna ki, mert egy hét múlva véletlenül Pestre kellett utaznunk, a' nélkül hogy reá értem volna egy levelkét neked hátra hagyni.

Verőczy. 'S miért olly egyszerre?

Vilma. Néném itt Pesten halálos beteg lett, 's viszsza kelle sietniünk. (*mosolygva*). Most már bizonyos vagyok, hogy tisztán szeretsz, mert vezeték nevem 's nemzetségem tán máig titok volt előtted.

(*Ekkor Szálnay észrevétlen kilopószik Mina szobájából, 's Vilmáéba szökik*).

Verőczy. Be köszönöm a' sorsnak, hogy Szálnayva olly véletlenül ismerkedhettem ma meg! Vilmám, édes Vilmám! — (*kezét csókolgatja*) szabad hát már egész neved tudnom?

Vilma. (*tréfásan*). Csak hagyja-meg kapitány úr kezemet egészen; nem vétett ez mit sem! — Én gróf Berkeley Vilhelmina vagyok: de hát ezt meg nem mondta Szálnay?

Verőczy. A' nélkül hogy igaz okát megmondta volna, ide vezetett. — Szeretsz-e még úgy mint Pozsonyban?

Vilma. (*mosolygó haraggal*). Nézzé az ember! olly csapodárnak vélsz?

Verőczy. Látom víg kedved még nem hagyott-el: búsongás épen semmit sem változtatott még egy év alatt arczid kellemeiben.

Vilma. És jobban tetszeném most neked, ha két szemem beapadt volna a' sok sirástól? — Ti hiú férjfiak, azt vélték, hogy nélkületek nem is élhetünk!

Verőczy. Kegyetlen végzet volt az, melly téged olly hirtelen ragadt-el tőlem; 's mi több, sorsom' bizonytalansága még leginkább gyöttrött.

Vilma (*tréfásan*). Kapitány uram, nem mondott-le hujában a' katona vig pályáról? — (*körültekintgeti*), az uniformis látom egészen meg van. —

Verőczy. Oh ne győtörj! mit használt volna keserűvimbén! hidd, ez volt éltém legszomorubb esztendeje.

Vilma. (*nevetve*). Csak reáismerhetni még benned az ábrándozóra! molto vivace, kapitány uram, reáérünk még utóbb is maestosóra!

Verőczy. Hát szüleidde mikor szólunk? (*megakarja ölelni*).

Vilma. (*pajkosan elugrik*). Majd ha megsűnünk ábrándozni!

Verőczy. (*epedő kérdéssel*). Jer kedves elébb anyádhoz!

Vilma. (*könnyes szemekkel megöleli*). Károly, nincsen! ez el nem állja többé útunkat! — Lépteket hallok! — (*Szálnay kilép Vilma' szobájából*).

Vilma. Ajánlom magam kapitány uram! (*nevetve*) lesz tán szerencsém az öreg gróf előtt. (*El megy szobájába*).

Száln. (*lassabb hangon*). Az öreg úr bent van, (Mina szobájára mutat) de tessék kevésbé eltávolozni. Most vevém észre, hogy nem nagy barátja a' katonáknak. Nehány komor történet megutáltatta vele ezen pályát; 's mi csuda, hogy gyengesége annyira terjed, hogy minden katona, de kivált a' Huszár egy kevésbé mindig gyanus előtte. Menjen hát kapitány úr haza, öltözködjék polgári (civil) ruhába, 's jelenjen-meg úgy előtte. A' katonaságról szót sem. Ő különben nagyon nagyon művelt úri ember, 's ezért szerfelett kedveli a' francziákat, 's németeket. Ki előtte franczia, 's német szavakat kever beszédjébe, az már bizonyos kedvence.

Verőczy. Épen természetem ellen van pedig.

Száln. De úgy-e megakarja magát kedveltetni? — Vilhelmina keze nagy ösztön.

Veröczy. Igaza van barátom; megyek hát, de nem sokára itt leszek. *(El a' közép-ajtón).*

Száln. *(magában mosolyg).* No ugyan mindent jól elrendeltem; vagy egyik vagy másik leány okvetetlen enyim. *(Berkey kilép Mina szobájából.)*

Száln. Hát nagyságos úram, tetszett a' virgoncz kérő? — hisz' Mina kisasszonyt könnyezni látám!

Berkey. Kérő! — az a' hazafiúsággal kérkedő csikós! hallgasson felőle.

Száln. Egyik vállam szíves indulatja utósó kinyilatkozása óta még most is zsibbadt.

Berkey. Goromba mint a' pokrócz!

Száln. Akadt másik is.

Berkey. Kérő? hát egy nap kétkérőjelen leányomnak?

Száln. Úgy vagyon!

Veröczy. Derék művelt, szelíd úri ember. Tudom nagysád első ismeretségre megfogja kedvelni. Sokat tapasztalt, mi elő beszédéből is kitetsző. Francia, német, angoly, olasz, 's isten tudja, hány külföldi nyelv, mind sajátja.

Veröczy. 'S mért nem jő felém?

Száln. Ő megkért engem, lennék nagysád előtt szószólója. Reményelem maga sem fog soká késni.

Berkey. Hogy ha leányom megkedveli, 's én őt arra érdemesnek találom, nem mondom, hogy nem választom vőmnek — Ha jöni talál, adja tudtomra Szálnay. *(El szobájába.)*

Száln. *(maga).* Mind, mind jól megy! a' kapitány mindjárt elfog jöni, grófiál szélesen fog bánni, ez őt megutálja, 's így én tőle sem félhetek többé. Ugyan szépen kihallgattam a' mellék-szobából a' két szerelmezt: kedves kisasszony! kedves kapitány úr! míg velők voltam; 's alig léptem félre már kedves Vilmám, Károlyom, volt a' meg-

szólítás Szegéy leány öröme zajában még azt sem mondta meg kedvesének, ki légyen becses ön maga! — én Berkey Vilhelmina vagyok, az ám lelkem, de ugyan az Mína is, 's így hát két Berkey Vilhelmina van. Öszve uszítom a két kérőt, eddig mind kettő a' gróf leányának tartja kedvesét, 's ezt hitettem-el az öreggel is. A' Bárót, mint a' szobaleánytól hallám, kikergette, ez hát veje nem lesz; a' kapitány instructióm szerint tudom francziásan fogja magát viselni, 's ezt is elüzi. Én a' gróf kegyében vagyok, 's így minden esetre jól üt-ki tervem. — Egy gazdag gróf kisasszony mai világban nem csekélység. Mit is tehet egyebet az ember ezen szük időben! — Az aviticum igen kevés, a' mindenféle aquisitorok igen megsaporodtak, 's egy magam szőrü ember minden mesterkedése mellett is alig juthat valami aquirálhatóhoz. Nincs hát egyéb hátra, gazdag nőt kell kapnom.

(Mína kilép szobájából.)

Szálnay úr! Szálnay úr! mi történt atyám 's Völgyesy közt?

Száln. (vállat vonit). Tán a' borocska ártott-meg Gusztávnak?

Mína. Ez rágalmazás! (élesen néz szeméi közé Szálnaynak) — Az urat sértette meg tán Gusztávom?

Száln. (félre). Most szükség a' tettetés! — (fenszóval) engem?

Mína. (szemlesütve). Az urat mindig jó barátomnak ismertem, de engedje-meg — Gusztávot — már Po'sonyban —

Száln. (tettetett ábrándozó hévvel). Oh jól tudom, hogy a' kisasszony' szíve már másé: nincs hát egyéb hátra, mint hogy magányban töltsen éltém' még hátra lévő keserv-napjait. — Szép álm volt az, melly rég csapogatott engem; de annál rettenetesb a' felébredés,

Mína. (félre). Oh család szűfeshedő!

Szál n. (*mint elébb*). Meredek hegy állott előttem, tetején deli vár díszlett kevélységében, hol lelkesülten látám lobogni boldogságom zászlóját. Iszonyú fáradság, gondolám, felmászni, azon tetőre, de annál jutalmasb, ságá geniusom: 's én gyámtalan, törekedni kezdék felfelé. Nehányszor megpibentem, borzadva néztem a' várra, egy alacsony érzés vissza csábítgatott: de lobogni látám ismét a' szép zászlót, győzedelmi hévvel tele-meg keblem, élek vagy halok, elnyerni vágyék a' dicső jutalmat. 'S ah! midőn közel voltam már a' várhoz, eltűnt szemeim elől a' szép zászló, 's én öszve zúzottan estem vissza a' setét mélységbe.

Mína. (*hidegen*). Barátja Gusztávomnak, örülni fog annak boldogságán, mint magáén.

Szál n. Nagy áldozat, mellyet a' barátság kíván tőlem; hogy megmutassam kisasszony eránti tiszteletemet, lemondok mindenről.

Mína. Örüljön Szálnay úr velünk.

Szál n. Es bátorkodjam e' kérdeni, mikor lesz a' kézfogó?

Mína. Mindjárt bizony, hisz' alig beszéltem még Gusztávval! — De Szálnay úr, ha igaz barátja Gusztávomnak, békéltesse-meg atyámmal; — (*élesen szemlélgeti őt*), — félek, visszaértés van közöttök. (*El szobájába.*)

Szálnay. (*maga*). Igen jól megy! — De alig ha nem Veröczy jó az öreggel; félre hát! — (*ki a' közepajtón.*)

(*Berkey jó szobájából Veröczyvel, ki német öltözetben van.*)

Veröczy. (*sok hajlongással*). Vous êtes trop obligéant, monsieur le Comte l' honneur est de mon côté. Részemről a' szerencse! örülök hogy illy művelt szelíd úri embert tiszteletetek.

Berkey. Uraságod tán Franciaországban utazott?

Veröczy. Oui, en vérité, én sokat utaztam; 's mon dieu! ha az ember a' külföldöt annyi ideig járja mint én, nem is igen vonzódik hazájához.

Berkey. Én örömmel hallom a' külföld'elölépteit is a' pallérozódásban, 's bátorkodjam-e

Veröczy. Avec bien du plaisir! 's kivált a' theatrumbokba eljártam mindenütt legnagyobb szorgalommal. Apropos mosieur le comte, hogy mint van a' Pesti leendő magyar Schaubühnével?

Berkey. (*kedvetlenül*). Isten tudja! — Uraságod tudom közelebről ismerkedett-meg a' külföldi tudós társaságokkal is, 's tán tagja is lett valamelyiknek?

Veröczy. Vous avéz raison, mosieur! le comte, mindennap várok diplomát Párisból.

Berkey. Ez szép! ez szép (*félre*), csak a' sok francziát hagyná-el.

Veröczy. Párisban, Londonban, 's német ország' több nevezetes városiban, soká tartózkodtam, 's mindenütt iparkodtam, a' bon tont követni.

Berkey. A' tudományok mellyik ágában tesznek a' Francziák most legnagyobb előmeneteleket?

Veröczy. (*félre*). Csak tudományokról hallgatna, többet értek kard forgatáshoz, — (*fenszóval*), mindenben! es ist zum Erstaunen!

Berkey. Őket tehát a' belső nyughatatlanságok sem vadíták-el a' múzsáktól?

Veröczy. Voltak, jawohl! nagy zenebonák voltak! Gyakorlott katonák, ich kann Euer Gnaden versichern! magam voltam egy Augenzeuge, épen a' legveszélyesb időben forogtam ott.

Berkey. (*félre*). Látszik kerüli a' tudományos beszédet; világi ember! — (*fenszóval*) — meddig szándékozik uraságod Pesten mulatni?

Verőczy. Je ne le sais point, monsieur le comte, környülményimtől fog függni.

Berkey. Nem kétlem, hogy örömmel fog itt lakni; hazánk napról napra művelődik.

Verőczy. Charmant, charmant!

Berkey. Uraságod reményelem, több barátokra fog akadni, kivált némelly első rangbelieinknél.

Verőczy. Das hoffe ich! (*félre*). Most szeretnék már tárgyamra áttenni, unalmas szerepem. (*Fenszóval*). Monsieur le comte, Po'sonyban egy év előtt J' ai eu le bonheur d' avoir fai la connoissance de mademoiselle votre fille Guil' emette. Mondhatom Vilhelmina kisasszony macht Euer Gnaden viel Ehre!

Berkey. Leányomat ismeri az úr?

Verőczy. Oui, oui, monsieur le comte; mais bon dieu; nagyságtok Po'sonyból véletlenül elutaztak, 's reményim akkor mind füstbe mentek. — Azonban, vous me pardonnerés, monsieur le comte, hogy illy nyiltan beszélek: Guillemette mademoisellehez vonzó szerelem olthatlan 's azért bátorodom mindjárt nagysádtól becses kezét megkérni.

Berkey (*kis zavarral*). Ismeri leányom az urat?

Verőczy. Ich habe das Vergnügen gekannt zu werden; Po'sonyban nem volt hozzám idegen.

Berkey. (*félre*). Már látom, hogy csacsogó hazug. (*Fenszóval*). Kedves úr ezen lépés olly fontos, milly váratlan előttem: következés kép mind két részről időt kíván. Az úr leányomat Po'sonyban csak egy hétig ismerhette, ez nem elég. Én az urat most tisztelhetem először. Ne vegye hát roszt neven, de én mint atya legalább két hetet kérek fontolóra.

Verőczy. (*félre*). Megtetszeltem neki. (*fenszóval*) Fort bien monsieur le comte, c' est ce que j' apprens avec

bien du plaisir! — Mind a' mellett pardonnés - moi, je ne veut incommoder long-tems.

Berkey. Semi alkalmatlanság!

Verőczy. Szeretném a' kisasszonynak is Aufwartungomat tenni.

Berkey. Engedelmet, elébb én akarok leányommal szólni, 's örülni fogok, ha később leend szerencsém: (*Meghajtja magát*).

Verőczy. Je vous monsieur le comte suis bien obligée de votre bonté, (*meghajtja magát*.) Votre tres humble serviteur monsieur le comte. (*Sok hajlongás közt kivégy*).

Berkey. (*Soká néz utána*). Szerencsétlen haza, melly illy embereket táplálsz anyai kebledben! — Mellyik már esztelenebb a' kettő közzül? a' Báró, vagy ez? — két ellen vég! — mellyik esztelenebb? — valóban mind a' kető egyforma. (*El szobájdba*).

Harmadik felvonat.

A' kapitány' lakása. Falon minden féle fegyverek függnék.

Verőczy és Völgyesy.

Verőczy. Örülj pajtás, én is reá akadtam kedvesemre.

Völgy. Hát nem mondtam, hogy sorsunk mindég együtt jár?

Verőczy. Valóban még szebb lett Vilmám! — De különös még az is pajtás, hogy ő is gyászolt, miat a' tied.

Völgy. Gyászolt? no ez mind a' köztünk harmoniához tartozik még. Tudod-e pajtás, mi van még bátra, hogy

kettőnk' sorsa mindenben megegyeznék? — én is elveszem az enyimet, te is a' tiedet.

Verőczy. Természetesen! De beszéld-el még egyszer pajtás, mikép egyezett-meg kettőnk' élete egész gyermek korunktól?

Völgy. Születtünk mind ketten Po'sonyban anno 1806-ban die prima Aprilis; 's akkor volt Völgyesen is, mint boldogult anyám igen gyakran emlegeté, azon nagy szél, melly a' templom' tornyát eldöntötte.

Verőczy. Úgy lesz csak ugyan, veled együtt die prima Aprilis!

Völgy. Anno 1813-ban akartuk Völgyesen a' számtartóné' gyümölcs kamaráját egy őszi éjszakan jelentétünkkel megtisztelni; a' lajstorja azonban kisuhanván alólunk mind ketten törött csontokkal feküdtünk egész reggelig a' magas ablak alatt.

Verőczy. Hogy még arra is emlékezel!

Völgy. Igen jól! — Anno 1821-ben, tehát tizenöt esztendőös korunkban léptünk együtt az első Grammatika iskolába.

Verőczy. Barátom, neked igen jó emlékeztető tehetséged van! Nem de 1823-ban volt az, midőn a' Syntaxis Professorát jól megszákoltad, 's ezért az iskola-tanács-tól elűzettél?

Völgy. Veled együtt leghűbb barátommal! — Anno 1825-ben volt, midőn atyád házától pajkosságid miatt téged el akart tiltani, 's csak anyád sirásai által engesztelhetődött-meg.

Verőczy. Hagyjuk a' gyermek - éveket! vizsgáljuk-meg inkább mostani igen fontos állapotunkat. Legkülönösb egész éltünkben az, hogy egyforma viszontagságok után egy nap akadtunk ismét elvesztett kedvesinkre.

Völgy. Hozzá járul még az is, hogy mind a' két kedves Vilhelmina! Ez már különös történet volt eddig!

Verőczy. De pajtás még azt sem tudod, kicsoda kedvesem! Po'sonyban csak Vilmát ismertem, most — gróf Berkey Vilhelmina kisasszonyt ismérek!

Völgy. (*bámulva*). Gróf — Berkey — Vilhelminát?

Verőczy. Igen, igen, Gróf Berkey Vilhelminát!
— hát mit bámulsz?

Völgy. Pajtás, ez már nagy harmónia volna köztünk!

Verőczy. Nem értelek! Ő Po'sonyban egy hétig mulatván, atyjával együtt egy éjszakán hírt kapott, hogy nénye halálos beteg legyen; azért utaztak olly hirtelen Pestre. Ez volt eddigi fanyar állapotomnak oka.

Völgy. Hallod pajtás, tréfát belőlem ne üzz! tudod e, hogy épen ezen kisasszonyt szerettem és szeretem én is?

Verőczy. Tüzes menykő!

Völgy. Hah! így kijátszani engem! — Beszélteél velem?

Verőczy. Beszéltem biz' az atyjával is; ő csak engem szeret.

Völgy. Hol laknak?

Verőczy. Szállásomtól második ház, tiedtől az első, épen ezen soron.

Völgy. (*méreggel*). Ezer villám! — (*mérsékelve magát*) — nem ő nem lehet csalfa; ő még Po'sonyban esküdt nekem hűséget, 's ma is ugyan az volt előttem.

Verőczy. Engem tavál is ölelt, ma is ölelt, és — tüzes lánczos, menydörgős! — ez után is fog ölelni.

Völgy. Nem engedem! — Pisztolyt! — kardot! —
(*Szünet.*)

Verőczy. Megakarsz érte vívni? — ám legyen! a' fegyver mint látod nálam készen áll! — Rendelj órát, helyet, én akár mikor szolgálatodra vagyok.

Völgy. (*hevesen*). Orczy-kert! — délutánni egy óra! — pistoly! nyolcz lépés. (*Kirohan.*)

Verőczy. (*fel 's alá járkdál*). — (*Szünet*). —
Négy esztendő előtt megmenekedtem Bosznia' gyilko-

sainak körmei közül, áldottam akkor Istenemet szabadságomért! (*dühösen*). Mért nem haltam inkább meg akkor. — Most szerelmem' kivívása tán legjobb barátom' véérébe fog kerülni! —

(*Szálnay belép.*)

Verőczy. Igaz hogy Vilma Völgyesyt szereti?

Száln. (*félre*). Akkor kell a' vasat kalapálni, mikor tüzes. (*Fenszóval*). Azt tán álmodta a' Báró!

Verőczy. Az úr vezette Völgyesyt Vilmához?

Száln. En igen is!

Verőczy. 'S tudta az úr akkor, hogy Vilma engem' szeret?

Szálnay. Hogy egy huszár-kapitányt szeret, azt tudtam, 's ha isten lettem volna, bizonyosan kapitány uramat tartottam volna első látásra azon kapitánynak. Völgyesyt én álmából fel nem akartam még eddig ébreszteni, noha jól tudtam, hogy csalódásban van.

Verőczy. Én vele ma egy órakor fogok vívni; valamellyikünk vész, ketten nem bírhatjuk. — Nem találkozott az úr most vele öszve?

Száln. A' kapu előtt igen is; dühös kirohanása szinte elijesztett. Ő engem észre nem vett, 's ezt szeretem.

Verőczy. Orczy - kertben lesz a' viadal, pisztolyt választott.

Száln. Kié az első lövés?

Verőczy. Ő hívott engem ki.

Száln. Tehát kapitány úré; 's ha eltalálja Völgyesyt?

Verőczy. Meg lesz mentve becsületem, ő illendő halállal hal-meg, 's nem gátolhat többé szerelmemben.

Száln. Kapitány úrnak meg futnia kell völgyen hegyen keresztül, hogy a' törvény' keze el ne érje; 's ha pedig eléri valamikép, akkor?

Verőczy. Az úr gyáva gyermek!

Száln. Fontolja-meg kapitány uram jól, mit tesz! Vagy elvész valaki, vagy egy sem találja-el másikat. Utó-só esetben semmi nyereség, mert csak ott lesznek uraimék, honnan indultak, az az, egymásnak útjában. Első esetben vagy Völgyesy marad a' viadal-helyen. 's akkor kapitány úrnak tüstént futnia kell, különben becsülettel meglövetik: vagy ha kapitány úr dül-el, akkor Völgyesynek magá adja-át a' győzedelmet.

Verőczy. Mi tévő legyek hát, hogy Vilmát bírhas-sam, 's becsületelem ne szenvedjen?

Száln. A' kibivást minden esetre el kell fogadni: én azonban tudok egy módot, melly csepp vérbe sem fog kerülni, 's még is maga Völgyesy engedi-át az úrnak Vilmát.

Verőczy. Szóljon, szóljon, édes barátom!

Száln. Van nekem két pisztolyom, mind kettő félre visz, 's a' legjobb célzó sem találja velök el célját, ha a' fegyvereket jól nem ismeri. El hozom kapitány úrnak mind kettőt, jelenjen-meg velök egy órakor a' rendelt helyen. Az úr először lő, 's né találja-el Völgyesyt; most Völgyesy lő, kapitány úr pedig nagy jajjal düljön-el, mint ha halálos sebet kapott volna. Én tüstént kiugrom egy közel-bokorból, jó lovat vezetek Völgyesyhez; barátságosan főgom kérni, hogy mentse-meg éltét 's fusson. Megígérem neki egyszersmind azt is, hogy Vilmát titkon utána vezetem. Ő hirtelen elfut, vissza nem jő, és Vilma most kié marad? — érti a' többit vitéz kapitány uram?

Verőczy. Istenemre mondom, a' gondolat nem rossz! — Siessen édes barátom a' pisztolyokért.

Száln. Mindjárt itt vagyok; de addig az istenért! (két ujját szájára teszi, 's kimegy).

Verőczy. (maga). Csak tudnám bizonyosan, hogy Szálnay nem csalárdkozik: Völgyesyvel régi ismerős, 's még is őt akarja megcsalni. Ez gyanús előttem. Végére

járok inkább az egész dolognak; 's ha tán Vilma volna csalfa! akkor! — akkor! (*láng szemekkel a' függő pisztolyra tekint*), — eleget éltem. — (*Gondolkodva fel 's alá járkal*). Ha saját pisztolyaival fog akarni Völgyesy löni! — Minden esetre jó lesz anyámnak elébb egy levelet elkészíteni. A' dolog kimenetele igen bizonytalan. (*Le ül 's irni kezd*).

(*Berkey' elébbi szobái. Mina a' szobájából lép-ki, Rózszi a' közép-ajtón jő-be egy kis czédulát tartván kezében.*)

Rózszi. A' szép Báró' inasa hozta; becsületemre mondom, nem pillantottam belé. (*At adja neki*).

Mina. (*át veszi*). Várjon az inas! (*'s olvas*).

Rózszi (*félre*) Istenem! olly szép Bárót elszalasztani! (*Kimegy*).

Mina. Ezt nem érdemlem, Gusztáv! hát hol a' szent hűség, mellyet Po'sonyban fogadtál első ölelésünkör, 's mellyet mai forró csókoddal megújítani látszatál? — (*Sírva*) Csalfának vél, a' nélkül, hogy jelentené okait! — Csak hamar, irok neki visza, felébresztem az ábrándozót. (*Leül 's ír egy ideig*). — Úgy! most elolvasom még egyszer: *Kedves Gusztávom, alig bocsátalak-el karjaim közül, 's már is hűtelennek vélsz. Ébredj-fel kedves, vizsgál-d-meg a' dolgot jobban, 's úgy pirongass, ha érdemlem. Csókollak. Minád. Most vigye inasa szállására. (Ki megy a' közép-ajtón).*

(*Berkey' kilép szobájából, 's körül tekint, — mélyen gondolkodva fel 's alá járkal*).

Leányom' boldogsága nagyon fekszik szívémen: ő bűdülésig szerelmes az ifjú Báróba, kinek magaviselete nekem sehogysem tetszetik. Érzéseik különbözők, 's hogy lehetnének ők együtt boldogak? — A' másik kérő hálát-

Ian magzatja hazájának, ki nyelvét sem tiszteli: 's hogy lehet az jó férj, ki rossz gyermeke anyjának? (nevet). Ő Ő diplomát vár Párizsból! tán a' Pesti úszó-iskolából!

(Mina fejlesütve jő-be, 's szobájába akar menni.)

Berkey. Mína, te sírtál? 's miért?

Mína. (megcsókolja kezét). Kedves atyám! ne haragudjék rám; hisz' mindenben engedelmes leánya akarok lenni, ha bár áldozatot is kíván tőlem.

Berkey. 'S áldozat volna az reád nézve, édes leányom, ha boldogságod eszközölném?

Mína. Félek édes atyám, igen félek, hogy az egész dolog visszaértés: hol a' csomó, nem tudom.

Berkey. Azt lány szíved akarja veled elhitetni. Félek én is édes leányom! Völgyesy' bárdolatlan magaviselete téged soha sem fog boldogíthatni. Ti fiatal leánykák azt csak ifjú tűznek nézitek, mit hideg 's józan ész neveltségnek, betyárságnak nevez.

Mína. Atyám! atyám! hogy mondhatja Gusztávot ollyannak? hisz' ő maga a' szelídség, műveltség, kegyesség, 's mind az, mi kellemessé, 's szeretetre méltóvá tehet ifjú embert előttem, 's atyám előtt.

Berkey. (mosolygva). Nagy tüzzel szólsz Minkám! — Én az ellenkezőről meglehetősen meggyőződtem.

Mína. Oh mondja-meg édes atyám! kivel beszélt ma előbb, Szálnayval vagy Völgyesyvel?

Berkey. Szálnayval; és — ?

Mína. 'S millynek festette Völgyesy atyám előtt?

Berkey. Egy negyed ollyannak, millynek utóbb magam találtam.

Mína. (felvidulva). Ezt akartam csak tudni! most ismét kezdek reményleni. Gusztáv hiszem nem sokára itt lesz.

Berkey. 'S olly szoros öszvekötésben van kegyed a Bároval?

Mína. Majd megvállik jó atyám, ki ismeri jobban embereit, én e Gusztavot, vagy atyám Szálnayt?

Berkey. 'S mit vétett volna neked Szálnay?

Mína. Sejttem én már azt! (*Kopog valaki a közép-ajtón.*)

Berkey. (*kiált*). Szabad! — (*Mína szobájába fut.*)
(*Veröczy belép huszár-kapitány öltözetében.*)

Bocsánatot nagyságos uram, hogy ismét bátorkodom tiszteletemet tenni. A' dolog fontossága azt kívánja tőlem, hogy mennél rövidebb legyek. Emlitém már egyszer szerelmemet, de kérésem csak félig hallgattatott-ki.

(*Berkey, Veröczy ruházatját nézgeti*). De az istenért kihez van szerencsém?

Veröczy. Én Veröczy Károly vagyok, magyar birtokos nemes, 's százados huszár-kapitány. Jóságim közel feküsznek Pozsonyhoz.

Berkey. (*bámul*). Uram! még egy francia szót sem hallottam.

Veröczy, Vigye manó az egész francziázást! én magyar vagyok, 's honom' nyelvén szeretek beszélni. Azonban ha nagysád annyira kedveli a' külnyelveket, keverek olykor idegen szavakat is beszédembe.

Berkey. Az úr' természete rövid idő alatt, mint látom, megváltozott.

Veröczy. Nem változott, csak az ál-orczát vetetem-le, 's most állok eredeti képemben.

Berkey. (*félre*) Megfoghatlan! — (*Fenszóval*). Uram, most akar-e belőlem tréfát üzni, vagy elébb akart?

Veröczy. Sem most sem elébb. Mint elébb szerencsém volt nagysáddal szólni, francia szellem lepelt-meg: de most ügyem komolyabb színt ölte magára.

Berkey. Mit akart elébb a' sok monsieurókkal?

Verőczy. Nagysádnak akartam megtetszeni. — De egy kérésem van hátra, beszélt nagysád ma Völgyesy Gusztávval?

Berkey. Azzal a' paraszttal? Kérem hallgasson felele! még emberséget kell elébb tanulnia.

Verőczy. (*félre*). Mi ez? (*Fenszóval*). Ő mint hallom szinte a' kisasszony' kezét óhajtja?

Berkey. Tanúlja elébb megérdemelni.

(*Völgyesy belép a' közép-ajtón*).

Völgy. Engedelmet Gróf úr, hogy minden bejelentés nélkül lépek be. Én elébb ál-színt vettem magamra, 's úgy beszéltem nagysáddal; most pedig természeti köntösben jelenek-meg. Én Mína kisasszonyt szeretem.

Berkey. Micsoda ál-színt emlegett az úr? — Hallja Báró úr, velem ne játszóék!

Völgy. (*félre*). Alig ha pórúl nem jártam! (*Fenszóval*). Gróf úr, én hát nyiltan szólok. Elébb hogy nagysádat megakartam jelenlétemmel tisztelni, Szálnay azt tanácslá, hogy nagysáddal a' legnyersebb hangon szóljak, minthogy ez volna legkedvesbb minden napi szólás-módja.

Berkey. Elöttem meg a' legdurvább embernek festette a' Bárót.

Verőczy. Ördög, pokol! velem megletétette a' huszároltözetetet, 's azt javaslá, hogy francziáskodjam, németkedjem nagysáddal.

Berkey. Tán szeretem én azt? átkozott Szálnay!

Völgy. Most értem már, mért nem jöheték-ki nagysáddal!

Verőczy. (*elmerülve*). De hát kihitette azt el a' Báróval, hogy a' kisasszony a' Bárót szereti?

Völgy. (*kihuz egy levelkét 's átadja Verőczynek*). Ez többi közt tán elég bizonyosság.

Veröczy. (*mint átolvasta*). Rettenetes dolog! a kisasszony nekem ígerte kezét, 's nagyságától is bátorkodtam már reményleni az áldást.

Völgy. Épen e' felől akartam bizonyos lenni. Gróf úr, kimélje a' kisasszony' szívét; ez nem történhetett tudtával!

Berkey. Boldog isten hányat szeret hát az én leányom? (*Mina szobája felé megy, 's bekiált az ajtón:*)
Mina! —

Mina. (*kijő 's elpirúl*) Mit parancsol uram atyám?

Völgy. (*Minához*). Kedves kisasszony, tulajdon keze' írása ez? (*megmutatja neki a' czédulát*).

Mina. (*lesüti szemeit*). Ezzel Báró úr megkímélhetett volna ennyi szem előtt.

Veröczy. (*bámulva*). Hát ez Vilhelmina kisasszony?

Mina. Az vagyok kapitány uram, de termett még számára is egy Vilhelmina. (*Befut Vilma szobájába.*)

Veröczy. (*Völgyesyhez*). Pajtás, én ezt a' kisasszonyt most látom tán először:

(*Mina kilép Vilmával.*)

Veröczy. (*Vilmának jobbjához kap*). Kedves kisasszony!

Vilma. No, no! kapitány uram, sok szem sokat lát!

Berkey. Hisz' Vilma húgom, mint beszélt hát kapitány úr leányomról?

Veröczy. Átkozott Szálnay! ismét az ő családsága! látta tévedésemet, 's elég kegyetlen volt azt használni.

Berkey. De hogy vélhette kapitány úr Vilmát leányomnak?

Veröczy. Csak annyit tudtam, hogy gróf Berkey Vilhelmina: erre építé Szálnay minden csalafágát.

Völgy. Én pedig azt képzelém, hogy csak egy Berkey Vilhelmina lehet széles e' földön.

Mína. (*pajkosan*). Atyám! ki ismeri jobban embereit?

Berkey (*mosolygva*). Igazad volt kedves leányom!

Vilma. (*Veröczyhez ki el van merülve*). Kegyed tán ismét a' csillagok' honát méregeti?

Veröczy. Átkozott ember az a' Szálnay!

Berkey. 'S mi indíthatta őt annyi ravaszságra?

Mína. (*nevet*). Arról szólhatok én, de máskor kedves atyám.

Völgy. (*Veröczyvel kezét fog*). Pajtás a' baj-vivást máskorra hagyjuk!

(*Szálnay' belép a' közép-ajtón*).

Berkey. Épen jókor jő Szálnay!

Száln. (*körültekint*). Alázatos szolgálók! — (*félre*) Most oda vagyok! — (*fenszóval*) — Én kapitány urat szál-
lásán kerestem, de —

Veröczy. Én meg itt akarok kegyeddel számolni!

Völgy. Én sem szeretek adós maradni!

Berkey. Hát én urfi, mellyikhez adjam a' két kérő közül leányomat?

Száln. (*zavarban*). Mint — méltóztatik! —

Berkey. (*komolyan*). Én magát Szálnay becsületes embernek néztem, most ravasz, házi csend-zavarónak ismerem. Utóbb távol maradhatunk egymástól!

Mína. (*kérőleg*). Kérem édes atyám, ne haragudjék reá!

Száln. (*félre*) Mennykő adta sok ember! — csak adósságim ne volnának! — Már innen is kikoptam!

Veröczy. (*lassan Szálnayhoz*). Elég már úgy is; a' baj-vivási históriát elhallgatom!

Száln. (ugyan úgy Veröczyhez). Azt saját hasznáért jól teszi kapitány úr! (Mehajtja magát). Ajánlom magamat! — (Kimegy).

Berkey. Tegyük végett az egésznek. Mína egyetlen leányom, ezt a' Báró szereti; Vilma egyetlen testvérem, 's ezt kapitány úr kéri. Legyenek mind ketten nálam, míg megismerkedünk közelébről; 's aztán ha mind jól üt-ki, isten' nevében, vegyétek-el egymást!

(Völgyesy és Veröczy egyszerre kiáltanak örömtelven).

Éljen a' két Mína Pesten!

Vége.

EMLEKEZTETÉS.

Barátomhoz.

Távol vidékek játszi szerelmeim
Serkentek éltünk hajnali álmai.
Természet áldott egyszerű kéjein
Fejlődve lelkünk éjjeli titkai.

Honnunk özönlő tarka virányain
Bájló örömmel kötve füzéreket,
'S bámulva lepkék sok-színű szárnyain,
Számoltuk egykép' a' kora éveket.

Lelkünk jelennek vig örömén derült,
'S egy néma csend ült élete gondjain.
A' multnak árnyán képzele nem hevült,
Sem a' jövőndő sorsnak irányain.

Ott, hol setétlő kék hegyek ormai

Büszkén az égnek boltozatát ütik,

'S dagadt erekből a' vizek árjai

Habzó folyammal réteket öntözik;

Ottan, hol a' lomb vet sűrű árnyokat,

'S tág-hangu dallát a' csalogány veri.

'S a' báj szerelmű Chlorisok ajkokat

Hév csókra tartják, melyly az öröm't szüli.

Olvadtak egygyé rég-rokon érzetink,

A' szent barátság hű kegyü karjain.

'S a' nagy Zeüsznek hódola szellemünk

Oltárt emelvén a' haza halmain;

Hogy majd ha pályánk durva göröngyein,

Álthatva kívánt czélra elérhetünk:

Szent áldozás közt iszszonyu csövein

A' tágos égnek nyuljon el énekünk, —

P A N A S Z.

Sorsomon agg bú ül, 's nincsen, ki derítse örömré

Elnehezült szívemet, 's lelkennek lomha keservét.

Nincs, ki poros lantom megeresztett tág idegére

Háborodott kedvem zajjából csalna öröm-dallt.

A' feledékenység gyászos fedeléke nevemnek!

MEGVETTETÉS SIRALMA.

Juliához.

Bús szívemnek kínos érzelmei
Elhervasztják ifju életemet.
És sorsomnak aggott gyötrelmei
Meg-megrázzák bádjadt lelkemet.

Nyugodalmat többé nem találok
A' tavasznak langyosult ölen,
Víg öröme többé nem fakadok
A' pirosló napnak keletén.

A' hegyeknek ormosult sziklái
Jajjaimra jajjal felelnek,
'S a' völgyeknek tarkálló virányi
Fohászimra búsán lengenek.

A' kis csermely árnyos partjainál,
Melly szívemnek látta titkait,
Most gyorsan gomolygó habjainál
Látja annak vérző hajjait.

A' halálnak hideg karjaiba'
Kinyugodnám gyászos éltemet:
De ez is fut, 's nem vesz oltalmába,
Kikaczagja dúlt reményemet.

Hah! kegyetlen, kínaim szerzője,
Csak gúnyold érzékeny szívemet.
Hű keblemnek vérenges gyötrője,
Csak gyilkold ártatlan lelkemet.

Majd, ha egy vad-lelkü szerelmének
Áldozod fel szép személyedet :
Könnyes szemén régi tisztelődnek
Olyashat'd elhullt kellemedet.

KÉTSÉGBE-ESÉS.

Rettegek: oh mennyi Istene!
Kegytelen égnek Végzete!
Gyászos színbe borultak,
Söt, — hab! — már kigunyoltak
Csalfa reményeim.

Néptelen adáz vágyaim
Őszverohantak, 's jajjaim
Rázták nyugtalan elmém',
Rém-játékokat üzvén
Csalfa reményeim.

Oh! szabad éltem kelleme,
Honni szivemnek szelleme
Eldülsz ; 's a' rokon érzet
Kihúny. — Iszszonyu végzet!
Csalfa reményeim!

Érzeteimnek egy kebel
Szük, valamint egy kis lebel
Mord felhők erejének. —
Illykép' tönkre tevének
Csalfa reményeim.

A' MEGTÉRT.

Itt, hol a' zöld berek susog
Lengedező lebeltül,
Hol a' kis fülmile harsog
Felém e' báj sűrübül.

Régen eped érted szívem,
Szemeim az út felé!

Jösz-e már oh vándor hivem,
Kunyhóm 's karjaim közé?

Régen játszik már szíveimmel,
Egy halvány remény sugár,
'S biztat hangos énekekkel,
E' harsogó kis madár.

Ah! de minap egy gerlicze,
E' hajlongó tölgy lombján,
Búsan nyögött híme vesztve,
Ülve a' halál karján.

Haj! talán csak élte átkát
Vélem is fel osztotta,
Tán keblemnek hiu vágyát
Jövendőkből zokogta!

De mi az? im por fellegek
Emelkednek fel amott
Ö az! ö az! hoztak egek!
Vedd az idvözlő csókot.

Félre bú, félre vad bánat,
Ligetek zöldeljetek!
Tér virulj! im egy báj alkat
Karra füzve vezetek.

EGY ÁRVÁHOZ.

Az élet' zivatarjában
Tolongó veszélyekben,
Itt, a' szenvedés honjában,
A' gyötrő keservekben,

Itt a' boldogtalanságnak
Rettentő örvényjében,
Itt a' czudar álnokságnak
Pusztító szélveszében,

Hol hív érzésre senkinek
Szívét semmi nem hajtja,
Hol a' testvér testvérinek
Kárát 's vesztét óhajtja;

Hol a' barátság' fáklyái,
'S a' tiszta szeretetnek
Elhamvadott oltárkái
Lobbot többé nem vetnek;

Hol a' jámborság elhal, a'
Hűség sírba roskadott,
'S a' hitetlenség általa
Életere támadott:

Itt magad vagy kedves árva
Már, 's a' kínzó bánatnak
Gyászos tömlőtzébe zárva
Fájdalmid sanyargatnak.

Jajgatsz a' bájos mezőkön,
Sírpsz a' kopár hegyeken,
Zokogsz a' zengő erdőkön,
Nyögysz a' rideg völgyeken.

Bús vagy a' magánosságban,
Kesergesz a' munkában,
Nem örülsz a' társaságban,
Bánkódsz az Úr' - házában.

Szemed álmotlan vesztegel,
Mikor az est-hajnal áll -
Elő, — 's a' pirkadó reggel
Mindenkor ébren talál.

Nem önt az éjféli sebedbe
Bal'samot, 's a' nappalnak
Munkás órái szívedbe'
Újabbakat vagdálnak. —

A' vig Tavasz, mely soha nem
Gyötré galamb-szívedet
Búval, most nyájosságra nem
Vará'solhat tégedet.

Május' bábba' ringó dele
Keservedve béborult,
Estvéinek csendes szele
A' sziklák közé szorult.

Könnyeket sír bús fejedre
Az ég; sorsod' gyászolja,
A' rét minden lépésedre
Lábod' könnyel lotsolja.

A' hértzek' dültt órmozatja,
'S a' setét völgyekbe szétt-
Zúgó patak harsogtatja
Jajjaidat szertesét.

A' dic's telek Kanahánja,
'S a' letaroltt rengeteg

Szörnyű vesztéséd' szánja ,
'S értted halálos beteg.

A' Szüzesség' Istennéje —
Kit eddig a' gyász került ,
Értted kedves Szüzetskéje
Most mély bánatba merült. —

Ég, föld, tenger, erdők, szirtok ,
Patakok, 's hímes rétek ,
Oh, ha érezéssel bírtok ,
Ez Angyalt könnyeztétek !

Sirassátok e' Lyánkának
Sorsát ; az ég' csapása
Élte' szép boldogságának
Ah! ily korán sírt ása.

Hervad ő most, ifjú szívét
A' makats fátum vérzi, —
A' rögzött kin' mérges ívét ,
'S döfésit mélyen érzi.

Bújdosik, néma érzetét
Vér-könnyekben sírja-ki, —
'S megint sír, hogy lehelletét
Még nem zokoghatja-ki.

Imígy fonnyad a' felire
Nyillott rózsá' bimbója ,
Így lankad, ha gyökerire
Vág a' kertész ollója.

Így öröng a' neveletlen
Özetske, ha előtte —
Futó annyát a' kegyetlen
Vadász keresztül-lötte.

Így sír a' Fülemlének
Árván maradt kedvese .
Ha annya az ölyv körmének
Martalékjául ese. — —

Oh! ártatlan vígasságok —
Oh kellemes érzetek —
Oh ti tetsző boldogságok —
Oh kedves eszméletek —

Oh áldott megelégedés —
Oh élet — e' Kegyesnek
Sóhajtási kereredés
Közt titeket ketesnek !

Ugyan hová futhatnátok
Előle olyan meszsze ?
Oh jertek! vigasztaljátok,
Hogy a' bú ne epezsze. —

Áldott Nap! 's ennek testvére
Szelíd Hold! titeket hét
Nyögéssel kér, keservére
Áraszszatok mély Lethét.

Ti mezők' víg Zefírjei!
Ím e' kis Nimfátok' fel-
Fakad keserű könnyei'
Árját csókoljátok fel.

Tovább már ne szíveljétek
A' gyilkos bút keblébe',
Hanem tüstént fereszszétek
Vidított Nepentébe.

E P I G R A M M Á K.

Egy küldendő ajándékra.

Halgat az érző szív, de te szólj ó néma követ, 's te
Rajzold bé titkon Emma' szívébe nevem.

A' nagy szív.

A' nagy szív soha sem kesereg, bár róla az írigy
Illetlent fecseg is, megveti durva szavát.

Egy Vén leány sírjára.

Várj Lyány Várat nyersz, mondják, 's lássátok ezen lyány
Várt, 's e' föld Várat nyerte porának el itt.

Barátomhoz.

Hogy Kunegunda köszöntésed' nem szokta fogadni,
Töprenkedsz, 's mélyen illeti szívedet az.
A' faragott képtől sem várunk szót, 's faragatlan
Képtől hát, mint ő, várni lehetne e azt?! —

A' kísértet.

Már ma sokan mondják, hogy nincs kísértet; azonban
Elne tagadják öök, hogy hiu vágyaik az.

Az ijesztő.

Egy földi mennynek mondható
Szobába lépvénbé Amál,
Mint egy tüzes mennykő csapásra meg
Rettent. Egek! kiálta Tini, tán
A' szép is ijeszt téged Málcsikám?
Mert nem gyanítá Tini, hogy
Amál magát látá meg a' tükörben.

A' szép.

Szép csak az én nékem, kinek orczáján ragyog a' rény:
A' tieden ragyog az, szép vagy azért Milikém.

Kiss Endre.

VÁR OMLADÉKOK.

Fal rakások emelkednek
Meredek szirt tetején
Tsonka tornyok mit jelentnek
Tele holdnak éjjelén.

A' szélvészek sűvültenek
Szűk ablakok körében
Denevérek szédelgenek
'S szállnak kút örvényibe

Kopasz kövek mutatkoznak
Óságtól bémohozva
A' bástyák is hasadoznak
Enyészteken búsongva.

Hol lebegnek építőji
'S birtokossi lelkei?
Hová dültek szép tetőji
Kit uralnak telkei?

Hány száz foglyok sóhajtoztak
Sötét boltozatokban?
Hány sor népek vigadoztak
Magas palotáikban.?

Hányszor voltak fegyverekkel
Az erkelyek megrakva?
Hányszor megint holt testekkel
Az udvar elborítva?

Nints már védő, nints őrálló,
Nyitva 's pusztán áll a' vár;
Nints ostromló, nints prédáló
Kapuit sem őrzi zár.

Most fű szálak nevednek,
Hol kard 's dárda zördültek;
Baglyok rútul énekelnek,
Hol sok hősök eldültek.

Dagálllyaink lelohadnak
E' várra felpillantva;
Mert kemény rakási álnak
Uraikat gyászolva.

A Z Ő S Z.

Tsipős szellők lengedeznek
'S fák leveli lebúlnak;
A' derek is elérkeznek,
A' legelők sárgúlnak.

Nyári madarak röpülnek
Melegebb tájékokra;
Föld művelők tsürbe gyűjtnek
Termést táplálásokra.

Tél postája már beköszön
'S komor idővel ijeszt;
Házba tsuk az eső özön,
A' nap semmit sem éleszt.

Nem tsirimpol semmi állat
Már a' kopasz berkekben;
Őszi üdö hogy beállott,
Nints öröm a' kertekben.

A' levegő már nem kedves,
Sárosok az utasok;
A' sötétes köd is nedves,
Boldogok a' honnyosok.

Ha már most is unatkozunk,
A' télen mit miveljünk?
Hosszú éjtől borzadozunk,
Tudom mit, elmélkedgyünk.

BARÁTOMNAK.

Azt írod Barátom! hogy szívednek
Ellene bú, gond nem fenekednek, —
Hogy Ámort megvető kő-kebeled'
Rideg nyugalmát büszkén neveled;

'S a' gyöngyvirágos erdők' horhálja,
A' reményes mezők' zöld lópája,
A' mosolygató víg Természetnek
Tüneményi kedvre integetnek. —

Ha Törvény-tanuló voltál volna,
Úgy ön' tűz érzésed nem vádolna;
Hatalmazna Első Regulája:
Hogy szíved titkát szád tagadálja.

De most tudom, hogy szép indulatod'
Czáfló kopogásit meghallhatod;
Tudom, hogy a' víg szem' sűgárzatja
A' szív' szerelmét kiragyogtatja.

De meg', a' Napkelet' 's Alkonyatnak
Ártatlan ingeri nem gyűjthatnak
Öröm-érzést, bájos gerjedelmet
Oly szívben, melly nem esmér szerelmet.

Ez szívünknek legelső érzete,
Mejjünkbe reményt e' csepegtete;
A' csecsbimbón mosolygó kisednek
Szemei Annyán ettől repkednek.

Tudod! serdültt-korunk szép Napjának
Súgári már ezzel csillogának,
'S ha robotos munkánkat végzettük,
A' csecsemő Ámort emlegettük.

Tudod! sóhajtásinkat gyakorta
Együtt egy biztos szellő sodorta —
Azt, a' víg Balaton szirt-partjára,
Ezt, a' tajték Duna' sík tájára. —

Oh, hát most az élet' virágjában,
Ne rejtsd e' szent érzést küböltjában:
Zendíisd Lantod'! Pindusi kezednek —
Ezüst húrjai majd kedveskednek.

A' trágár irigység' zúzmarázza
Szívedet fagyával hadd csigázza,
Ne bánd! hisz' az öldöklő Tél megett
A' teremtő Kikelet lépeget.

Nézd! szívemnek is, a' víg érzetet
Vesztő bú, 's szégyen ezer csalt vetett;
'S nem ölheti-el álnok szabljája:
Mert — egy jó szív' szerelme strázsálja!

R E G G E L.

A' jó ég új erőt adott
Elbádjadt tagjainkba,
Kezdjünk hát félbeszakaszott
Tegnapi dolgainkba.

Az örök Gondviselőnek
Háláljuk jótéiteit;
'S használjuk a' gyors időnek
Minden perczenetjeit.

Katzagjuk , ha bolond fővel
A' henye gúnyokat lövell ;
A' ki napesttig fárad :
Arra jutalom árad.

E S T V E.

E' sziklás hegy' oldalának
Napnyúgotti föléből ,
E' számos évü cserfának
Redves mohos tövéből ,
Nézem , hogy a' nyugvófélben
Lévő Nap mint lejt-alá ,
'S mint múlt heve , a' melly délben
Az eget felforralá. —

Ím , így hanyatlik éltem is ,
Így veszi tüzét szívem is ;
'S tán ezen éjtszakára
Jut meghamvadására !

A' M Ú 'S Á H O Z.

Hogy elhagytam a' Mú'sáknak
Szentelt Papját , 's Erátóm'
Templomát a' Bakony-fáknak
Éjjétől nem láthatom ;

Hogy tölem a' bölts Fébusnak
Lantja , és a' bánatot
Elragadó Péneusnak
Forrása elzárattott ;

Hogy a' virágzó Tempéből —
 Hol szívet, érzést szedtem —
 'S hív barátim' seregéből
 Tán végképp kitevedtem ;

Hogy elvesztem, 's két szememből
 Hull, csorog a' könny-ragya ;
 Hogy eltűnt a' szív mejjemből —
 Hogy a' remény elhagya :

A' cser kétszer szült levelet,
 'S a' boldogok' szívet — ah!
 A' menyből eredt kikelet
 Már kétszer vidámítá.

A' munkás Pór' verejtéke
 Kétszer folyt a' sarkára ;
 Czéres emlőt nevendéke
 Számára kétszer tára.

Pomóna ülébe omló
 Gyümöltsit kétszer ette ;
 A' csintalan Bakhus Somló
 Fogházba kétszer tette.

Kétszer rogyott-le a' tavon
 A' nád, 's a' kajla szának
 A' lemárványosult havon
 Már kétszer nyiszorgának.

'S hol Nyestel robotolnak, ott
 Gögös Czárja számára
 Jég-palotát kétszer rakott
 Azolta Pétervára.

Sok hetek, napok teltek-el,
 Mielta nő fájdalmam,
 Hogy vívok a' gyötrelmekkel,
 'S miolta tart siralmam.

'S jaj! nem látok benne véget —
Mert mit is láthatnának
Szemei egy reménységet
Vesztett halál-fijának.

Jer hát, Te vigasztalj égi
Szűz, Uránia! ki be-
Látsz a' jövendő, 's a' régi
Titkok' örök könyvibe.

Jövel! tartóztasd lelkemet
Útra készülésébe,
Hogy el ne hagyjon engemet
Még ez is keservébe.

'S ha bűnöm megbocsátható,
Felejtsd-el valahára:
'S tévedt örök szolgádat oh
Segítsd vissza Pápara!

A' BOSZSZUÁLLÓ.

Ha ez a' jutalma
Szeretetemnek,
Hogy nintsen nyúgalma
Szívemnek:
Jobb, láng-érzésimet
Fojtsd-meg bús mejjem,
Mint sem keservimet
Neveljem.
Úgy is már régolta
Rágta, hóhérolta
Ifjúságom',
Jobb lesz hát megtennem

Hogy gyökerét bennem
 Szerte - vágom.
 Ha így elkinzá éltemet
 Szeretetem,
 Gyötrő szerelmemet
 Megbüntetem.

Édes csókolások,
 Gyöngy tekintetek,
 Kedvelt sóhajtások
 'S képzetek;
 Kis száj, barna szemek,
 Nyájas szózatok,
 Ígéző kelleme —
 Múljatok.
 Lihegve tüzelő
 Csecsek, 's átt-üelő
 Gyenge karok —
 Hagyjatok, tünetek;
 Sóhajtani érttetek
 Nem akarok, —
 A' föld érttetek nem iszsza
 Több könnyemet:
 Adjatok hát viszsza
 A' szívemet!

A' HALDOKLÓ ÉJTSZAKÁJA.

Borzasztó éjtszaka! oszolj már a'
 Félholtan szendergő halandók' szeméről,
 Ereszsz napfényt az ég' kárpitjára,
 Hadd szívja-fel a' kint a' nyögők' szívéről;
 Hadd oldja enyimet is fel sугárzatja,
 Mert most nehéz álom' rémje szorongatja. —

A' bajos élet mély tengerének
 Harsogó hullámin ringottam sajkámmal,
 'S láttam, keverve mint evedzének
 Körülem mások is, véghetetlen számmal.
 Egy szál vékony tsáklya mindenünk kezében,
 Ugy vergődtünk a' vad sors' özönvizében.

Némellyik, fehérített nyakára
 Arany-lántzot fűzött, 's rázta, fitogatta, —
 Másik, mejjére — a' bűn' boltjára
 A' fénylő értzetet rakásra aggatta.
 Ez étlen evezett, amaz dorbézolva,
 Ez sírva, amaa tsúf kaczajt hújákolva.

Sokat láttam. a' kik rakás kintsel
 Úsztak kevélykedve, 's Istent káromolva;
 És sokat, a' kik mázsás bilintsel
 Süllyedeztek, Isten' irgalmát unszolva.
 Sok volt, ki tört hegyzett a' szegény kissebbre,
 'S kevés, ki írt nyújtott volna a' mély sebre.

Itt bolondokat ragadt az orkán —
 Ként zúgó, 's rohanó víz dühös habjával,
 Amott a' kevergő örvény' torkán
 Bóltsek bukdátsoltak a' keskeny tsajkával. —
 A' rang 's kints mindenén másként világoltak:
 De a' tsájkák 's tsajkák tsak egyformák voltak.

Hánykódott a' sok apró fekete
 Tsónak öszsze vissza a' tajték halmokon;
 A' vész, 's hullám ízre repegete
 Már sokat a' szerte lappangó szirtokon; —
 'S egy sem engedve a' kórmány-akarathoz,
 Retseggve rohant egy morgó torkolatnak.

Minden sajkás, ki már ragadtatott
 E' vég örvény felé, elsárgult, reszketett;
 Elmult a' hahota itt, 's jajgatott,
 Ki eddig dobzódva vígann evezgetett.
 Sok a' sok terhelő kintset mind kiszórta:
 De a' kis sajkát a' hab tsak lesodorta.

Egyik jótéiteit hántorgatva
 Bízott fonákul vett otsmány érdemébe,
 Másik hatalmától vakíttatva
 Kérkedett fő sorsa' gondviselésébe;
 'S a' vakmerő kevély szív váltig bízatta:
 De a' rozzant sajka tsak süllyedt alatta.

Itt tsetsemők sikoltottak égre,
 Ott az édes anyák terjeszték karjokat,
 Amott sokann a' szép kegyességre —
 Mint fő megtartóra támaszták magokat,
 Mindenik oltalmát 's éltét reménylette:
 De a' merülts sajkát meg tsak nem menthette.

Most épen a' mellettem vergődő
 Tsajkát ragadja-meg a' mélység' hullama,
 Tsavarja, 's viszi sebtén, sindőlő
 Társomat a' sok hab' ellátatlan száma:
 'S most kihanyatlík — az örvény lefúlasztja, —
 'S most a' jég-borzadás álmom' felriasztja.

Felserkentem. 'Sibbadtt homlokomon
 Félelem' tseppjei görgedeztek-alá;
 Tűnődtem tündérkedett álmomon:
 'S im, egy hang véretem újra megfagylalá;
 A' szomszéd nyoszolya kór martalékjának
 Törődött hergési halált nyikorgának.

A' sápadtt hold' erőtlen ságára
 A' gyászos szobába bádjadtt homályt vetett,
 'S a' vívónak sárgultt homlokára
 Sokkal sárgább halál-fátyolt festegetett. —
 Hol az a' rosz szív, melly úgy felfuvalkodna,
 Hogy egy ily homloknál meg ne húnyáskodna? —

Gyertyát gyújtottam a' szenvedőnek
 Utolsó éjjele kínos hajnalába,
 'S ah! még egyszer, a' hülő velőnek
 Szunnyadó ereji felköltek inába', —
 Még egyszer felált, ment, fohászkodott nyögve;
 'S ismét ledült a' már untt ágyra — hőrögve.

Nem sokára tsillapult hergése
 A' roskadtt mejjnek, 's mind inkább rövidültek
 Lélekezeti, — és minden érzése
 Tompult, — a' szemei homályba merültek;
 'S mikor éppen első ságárt lobbantott a'
 Nap, akkor ő már a' végsőt vonaglotta. —

Ti kevély, dús, irigy, 's irgalmatlan
 Szívek! kik emberi érzést nem esmertek,
 Hanem mint a' barmok, mind unatlan
 Tsak testetek' álnok kényjében heverték —
 Egy haldokló' sápadtt fejéhez áljatok:
 Jó emberré lenni ott megtanulhattok!

T A V A S Z S Z A L.

Lengedez bársony-puha szárnyakonn, a'
 Gerlitzés, 's tsókosdi galambu Honból —
 A' szagos berkü Amatusról a' vártt
 Déli meleg szél.

Elveszett a' hó, lelohadt az árvíz,
Mord Telünk a' víg Nap előtt elillant,
'S tarjagos hó-fellegit a' tsikorgó
Északig űzte,

Itt az ártatlan Kikelet Hazánkban!
Ég, mosolyg vidám szeme rája szerte,
'S felfedett pezsdültt tsetsiből az Élet'
Szent teje fetskend.

Isznak a' szomjas zsemeték, 's dagadnak,
Isznak a' pázsit' sok ezer tsirái. —
Felvirul hegy, völgy, patak, a' liget, 's a'
Szirt, 's örömet szül.

Bíztat a' Természet özön javával;
Nints emésztő bú se sikon. sem erdőn;
Minden érző szívben az új reménység,
'S a' köz öröm zeng.

Vígad a' Földműves az ép mezőben,
'S a' Napig sóhajtva remény-magot szór;
Vagy lesüllyesztvén szemit a' gyökérre —
Szöllejit ássa.

A' reménnyel töltt gyönyörű Leánykák
A' szelíd kertek' rügeit — szerelmes
Dalt dudolgtván mosolyogva — illat-
Maggal előntik.

Nyíl' Apollónak szeretett virága —
A' szüz emlök' láng-hevit enyhető hűs
Égszinű Jáczint — ajakán zsibong, csügg
A' pítzi víg méh.

A' kizöldellett halom' oldalábann
Egy bokornál, égre szegett szemekkel

Üldögél a' Pásztor amott, 's szívét a'
Sípba lehelli.

Zeng az a' völgyön szanaszétt, 's vigasztal;
Andalog hangján anyá-tok juh, és a'
Bodri bárány fut seregestől ősze —
Viszsza, meg' ugráll.

Fénylik a' vedlett sima ménes a' hegy —
Alyban, és reng, — 's a' tejes ajku vemhe
Annya mellett — déltzeg erőt nyerítve —
Körbe kalimpáz.

A' sovány jászol' kelevézin' eddig
Zár alatt bádjadtt sanyarú gulyák, az
Ujuló rétek' fiatal fűvén most
Játszva legelnek.

Tántzol a' dämvad, 's öröm-élve tsörtet, —
A' szikár zergék vidoran szökellnek, —
A' tavasz-kedvü madarak danólnak
A' rügyes erdőnn. —

Félre hát tölem szemetes komorság!
Félre, sorvasztó örömetlen élet!
Int az áldott ég: 's csak akarjam, én is
Víg lehetek még. —

Lyánka — szívemnek gyönyörű reménnye!
Tépd-le szívedről Te is a' nadály-bút;
Orvos a' termő Tavasz, és sábedre
Balzsamot önt majd

S Ó H A J T O Z Á S.

Nő az árnyék, — az estve közelít,
Nyugvóra készül a' bádjadtt természet,

'S ha áltszendergi tsendes éjjelit,
Viszsa-jön ereje, melly elenyészett:

De az én szívem' keserve
Nem borúl nyugtató estvére,
Jaj, örök sebbe van verve,
Miolta a' bú megesmére!

Végsöt lobbant a' Nap, — új életet
Hullajt az ég a' harmat tseppek között:
A' vándor útjának véget vetett,
Minden teremtés álomra költözött:

De az én szívem' bánatja
Nem hagyja pihenni életem',
Jaj, éjjel nappal szaggatja,
'S tán tőle nem is menekhetem. —

Alusznak mások, mind eltemetik
Gondjokat; a' búk most senkit nem rágnak;
Éltek sulyos terhét felejtgetik;
'S szunnyadoznak karján a' boldogságnak:

De az én szívem' jajgatva
Kinlódik szobám' rejtekébe',
Itt fonnyad magánn hagyatva,
Nem szólhat barátim' körébe. —

Éjfél van! a' tündérkedő lélek
A' szív' indulatitól nem zaklatva
Tisztánn él most az alvókban, 's vélek
Jádzadozik, szép álmokat láttatva:

De az én szívem' mérgesen
Mardossa tsüggedő lelkemet
Még most is, 's ah! az édesen
Ujító álom fut engemet.

Hajnal hasad, — a' setétség szélled,
 Halk zörej váltja-fel a' tsendességet;
 A' felkölttek' vídamsága élled,
 'S kóstolgtják a' köz gyönyörűséget:

De az én szívem' fájdalma
 Enyhülését még most sem leli;
 Örökre eltűnt nyugalma,
 'S már tsak a' kesergés terheli.

Oh! szánd-meg kegyes Ég kinjaimat,
 Küldj vigasztaló örömet számomra, —
 Vagy, eléglvén sóhajtásimat,
 Botsáss-el az örökös nyugalomra;

Hol a' vastag setétségben
 Megöriz az eves sírhalom,
 Hol a' siket tsendességben
 Sorsomat többé nem fájlalom.

A' T É L H E Z.

Régolta tart, puruttya Tél!
 Tsapásod ellenünk,
 Határainkba bánat él,
 Nints min örvidenünk.

A' Várasoknak izgató
 Vígsgái mind tova —
 Vagynak; nekünk az untató
 Sors tsak Falut rova.

Barátjaink nem kergetik
 Tőlünk ki gondjaink',
 Magunkba-szálva kellekik
 Tsak túrni bajjaink.'

Egészségünk téltúl vagyon
 'S ez a' kedves rokon
 Olykor dőtözög tsak a' fagyon
 Jobbatska lábokon.

Ködök, 's esők fetsérlik-el
 Az ég' betses havát,
 'S dög-gözzökben senyvedni kell,
 'S vesztünk vérünk' javát.

Sok tsetsszopó, sok serdülő
 Haldoklik egyaránt,
 Sok ifjat, és sok öszülő
 Vént mérged sírba ránt.

Balusnya Tél! meddig leszen
 Köztünk dühöd' kora,
 Szívünkbe kárt míglen teszen,
 Ha szün-meg ostroma?

Eredj, oszolj, készen az út;
 Hadd jöjjön a' Tavasz!
 A' várasokra tompa büt —
 Reánk kedvet hoz az.

EPIGRAMMA.

Egy megházasodottra.

Jól, látom jól házasodál, mert nőd palotába
 Vitt, 's ez már igazán házasodást teszen ám.
 Nossza csak élj vígan; de vigyázz, mert ki csak e'képpen
 Házasodott, nem igen párosodott igazán.

Kiss Endre.

MARCUS ANNAEUS LUCANUS

Harmadik Könyve.

- A' hogy elindíták flottát a' déli fuvalmak,
'S a' gallyák már már mélység közepére jutottak,
Mindenek ioni tengernek hullámira néztek:
Hesperian egyedül még csak Magnus szeme csüggött,
A' honi rév 's partot szemlélgeti, a' soha többé 5.
Általa nem látandókat, felhőkbe merülni
A' csucsokat, 's szem elől hegyek ormit enyésznie látja.
'S hősnek testét elfogta azonban az álom,
A' szenderedés közepett ötet rémképzetek érték,
Látszata föld hasadékából tolakodni fejével 10.
Julia, 's a' fáklyát dühösen meggyujtva felállni.
„Elysium tájról, 's kegyeseknek üzelve körökből,
„Styxi sötétre taszítottam honi hadnak utánna,
„'S rosszak serge közé; ugymond, láttam magam ottan,
„Táborotokra miként rázták ármányok az inger 15.
„Szikrákat: feketés Acheron Csajkássza mi számos
„Csónakokat készít: poklok kinzó helye tágul.
„Életnek fonalát szaggatni aliglan elégek
„A' széttépésben már megfáradt kezü Párkák.
„Mig nőd én voltam, fényes diadalnak örültél, 20.
„A' nyoszolát oda hagyta szerencse, miolta hatalmas
„Férjeknek vesztőkre üdült Cornelia ágyas,
„A' még még langyos hamukorba beférkeze melléd.
„Ö sikamou 's földén táborba kövesse személyed,
„Csak nekem álmaidat kényemre zavarni lehessen; 25.
„És ne legyen soha is kedvtöltéstőkre időök,
„Julia éjjeltek, Caesar nappaltok iessze.
„Tégedet elméből, férjem, nem törle ki partja
„Lethének, 's a' halgatagok fejedelmi te hozzád
„Jutnomat engedték, ha megütközöl ott leszek én is 30.
„A' viadal közepén, vőnek kell lenned, az árnyam

„'S bolgidegim tagadásba hozandni nem engedik aztat.

„A' vérség kütelét hijjában szaggatod, e' had

„Nékem vissza adand. Így szólva elillanik árnya,

'S átszökik a' remegő férjnek kisuhanva üléből. 35.

Istenek őt ámbár 's a' rémzetek egyre iesszék,

Fennyebb harczra rohan, bizonyos vesztére honának.

„Mért rémülnénk el sete éjjeli álmokon, ugymond?

„Vagy nincs holtaknak többé élőkre hatások,

„Vagy mi halál? — csupa semmi.“ — nap is már már le-
hanyatlott 40.

A' tengerbe, tüzes kerekét szint annyira mártván,

Mennyire látni lehet holdat fogytába, vagy a' mint

Töltéhez készül: — ekkor fogadá be örömmel

A' közös érdekü földfrigyesit: szedeték az alattság,

'S marthoz, az árboz fát lekonyítva, evezve elértek. 45.

Hogy szelek a' flottát kedvezve előbbre ragadták,

'S elrejté tenger szem elől azt, 's csak maga állott

Hesperi partoknál egyedül Caesar, nem örült meg,

Hogy Magnust elüzé: inkább fájlalta szaladni

Tudván elleneit szabadon. Mert semmi szerencse 50.

E' szilaj embernek nem elég: felhagyni hadakkal

Győzelem őt nem birta reá. — Kiveté az eszéből

Tábori gond terhét, 's békére figyelve tűnődött

Mint nyerhetné meg csapodár népség hiu kedvét,

Tudván hogy bőszenek, 's szeretetnek az ösztöne annál 55.

Mind élettől függ. Mert városokat csak az éhség

Hajtja hatalmashoz; — ha urak tunya népet etetnek,

Megveszik a' félést, éhes pór félnie nem tud.

Curio Siciliába menésre kikapta parancsát,

Hol tenger hulláma vagy elborította erővel 60.

A' földet, vagy szétvágá két martra elosztván.

Ott mélység küzdése heves, — sikam arra törekszik,

Össze ne kapcsolják ottan magokat hegyek ismét,

Áthata ekképpen Sardói vidékre is a' had.

Mind e' két szigetét sok elesség szokta teremni. 65.

Mert sem messze vidék, sem egyéb honi földek ezeknél,

Római szérüknek bővebb aratást nem adának.

Sem Libyé, mikoron boreas felhöi reája

Öntvén záporokat gazdag termésinek ürvend,

Déli szelek nyugtán bővebb áldásra nem indult. 70.

Élelmet beszerezve vezér, már nem hadi képet.

Láttata, sőt békét tetetve hazája felé megy,

Tábori sergével, haj az északi sarkot alázva

'S hogy ha csak a' Gallust hódítva jövendene vissza,

Melly daliás dolgokba mutathatná hadi fényt, 75.

'S bajnoki nagyságát! tengert mint tette bilincsre,

'S a' Rajnát! hatalom szekerét a' szűke Britannok

Gallia népével mi dicsőn elegyülve követnék!

Melly diadalt vesztett győzelmét többre kinyujtván!

Nem fogadák vígan kurjongva bejüttekor ötet 80.

Városaink, sőt csak félénk csenddel, ki se tódult

Szem közt a' sokaság, — de azonba örült azon inkább

Hogy népség fél tőle nagyon, mint sem ha szeretné.

Anxurnak meredek várán átköltöze immár,

A' vizes út pontíni mocsárt a' merre megosztja, 85.

Merre nagy erdőben van szittyá Diana lakása;

Merre megy Alba felé a' rőzsés római nádor:

Már már látja magos szirtről amaz éjszaki harczok

Folytok alatt addig soha nem látott honi várost;

'S így szóló Róma erős lástyái szemébe ötlővén: 90.

„Isteni lak, téged hát elhagytak csata nélkül

„Honfida! hát melly város mit védeni készek?

„Hogy nem ütött Latiumra dühös Parthus, se vegyítve

„Sarmata nép a' pannónival, jól adta az Isten,

„Vagy Geta Dákokkal: megkémélt, Róma szerencse 95.

„Most téged, hogy gyáva vezér létezte időbe

„E' had csak honi volt.“ Így szólva beméne az ámult

Várba; hol azt hitték fene tüzzel emészteti Rómát,

'S mint bévett helynek bástyáit rontja, kiszórja
 Isteneit. 'S azt hogy mind megteszi mit tehet, ettől 100.
 Mérték félelmöknek okát: öröm eltűne onnét,
 Még tetteve sem üdvözlék álszónoki hangon:
 'S még csak utálni alig értek rá. Felgyüle rögtön
 A' Phoebus teremébe tanács, de jogatlan ülésre,
 Házok rejtőkiből kizavarva; se nádori szent szék 105.
 Nem fénylett, 's az ehez ragban közelebbi bíróság
 Ott nem volt: fő Fök erkélyi ürülve maradtak.
 Minden Caesar volt. Tanukint halgatta tanácsház
 Rendeletit, 's az atyák készek megtenni akármit;
 Templomot, Országot ha magának akar, ha Tanácsot 110.
 Számüzetés, fojtásra itéli. De többre parancsát
 Jó hogy még sem adá, mint mennyit tűrheté Róma.
 Mennyire álhatnak szemközt jogok a' nagy erővel,
 Bosszús férjfiuval megkésértette szabadság.
 Látja Metell' Saturnus temploma melly fene hévvel 115.
 Rontatik; arra siet, 's Caesarnak sergein áttör,
 'S még fel nem szegdelt kincstár küszöbébe megálván;
 (Annyira nem tud-e félni arany szeretése haláltól
 'S fegyvertől? törvény oda lett 's nem lelheté védőt:
 'S tí viadalt dolgok legalábbbika kincsek okoztok) 120.
 Hangosan a' győztest így tiltá, szónoka népnek
 A' zsákmányzástól, kockára tevéen maga éltét.
 „Csak ha agyon szurtál, úgy léssen nyitva előtted
 „E' templom, te kalóz. 'S csak szentelt vérbe keverten
 „Férheltz a' kincshez, 's ha erőszak dulja hatalmam; 125.
 „Megbosszulja az ég. Crassust a' hadba követték,
 „'S ott iszonyú csata közt érték népszónoki átkok.
 „Üsd melljembe vasad. Mit félsz e' népi csoporttól,
 „Melly itt nézi bünyöd: városba magunkra hagyattunk.
 „A' te gonosz katonád bérét nem kapja mienkből: 130.
 „Lelsz te leverni való népet, más várakat adhatsz.
 „A' mit béke takart, nem készit kirabolni szorultság:

„Ott Caesar hadaid.“ Szörnyű méregre hevüle
 Győztes ezen szókért: „csalától ha kimúlni reménylesz
 „Illy becsesen: nem fertőztetheti bé te nyakaddal 135.
 „Caesar; (mond) kezeit, méltó bosszumra te nem vagy.
 „Illy tisztjébe talált egyedül hát védre szabadság?
 „Fentel alantiakat nagy idő nem hozta zavarba
 „Ugy, hogy törvények ha Metellre szorulva leendnek,
 „Caesartól inkább ne szeressék vesztöket érni.“ 140.
 Igy szólt; 's népszónok még sem hagyván el az ajtót,
 Indulatosbá lön: kardhoz kapkodva felejtí
 Hogy békét színlött; de azonban Cotta Metellust
 Arra bírá, mérész tétével hagyna fel; ugymond,
 „A' ki szabadságát nemzetnek elülte, magához 145.
 „Vonta egészen azont, 's ugy tarthatik árnya fel annak,
 „Készséggel ha fejet hajtasz, sok ferde dologban
 „Kéntelen engedünk: az mentheti fel csak ügyünket
 „Korcsi fajultságtól, — nem volt tagadásra hatalmunk.
 „Hadd vigye el szaporán e' gyászos háború magvát. 150.
 „Olly nép érezhet csak kárt, mellyet joga védhet,
 „Melly ha szegény, a' terh mindég az urára hat által;“
 Végre Metell elmenté után feltárata templom.
 Harsogtak Tarpej szikláí ropogva jelentvén
 Ajtók feltöretét: ekkor kiraboltata minden 155.
 Templomi kincs, mellyet nem hánta sok éveken által
 Senki is, a' mi időszakkint gyült római néptől,
 Melly Poenus sarczát 's Persesnek tette harácsát:
 Melly zsákmányt Philep és Pyrhus remegőn oda hagytak.
 Melly aranyért téged nem adott el, Róma, vezéred, 160.
 Mit meg kéméltek takarékos kézzel elődink,
 Dús A'siának adója, mit annak népei küldtek,
 'S a' mit adott hajdan Minoa Creta Metellnek,
 'S a' mit Cyprusból Cato tengeren álthozá hozzánk.
 Melly kincstár Magnus diadal szekérének előtte 165.
 Nem régen vitetek, fejedelmek arannya keletről,

Mind kiürítete most, iszonyún kiraboltata templom;
Ekkor lett legelőbb Caesárnál Róma szegényebb.

- Földnek városait Magnusnak sorsa azonban
Hadra voná, azokat köz romba keverve magával. 170.
- A' szomszéd görögök közelítő hadra segédet
Adtanak, és Amphissa 's ama tar bérczfoku Cyrrha,
'S a' kettős halmú Parnass' népét oda küldé;
Jós Cypbissi patak mellől beiti vezérek
Összve sereglének szaporán, Cadméusi Dirce, 175
'S a' Piséi csapat; — honnét tengernek alatta
Sicaniába foly Alphéus; — 's a' menali tájat
Arcadok elhagyták 's Oétent trachíni vitézek.
Thesprotok, 's Dryopok, 's hajdankori chaoni Sellák,
Némult cserfők mellől kikelének ezennel. 180
És noha sok katonát kisedés kifogyatta Athénét,
Phoebusi réveiben kis rész még is neki készült,
'S három gallyákkal mutatá Salaminhez itéjét.
Juppiter édhona is küldött száz fegyveres embert,
Creta, dicső híru gortínai, 's gnossai íjászt, 185.
Parthusnál nem alábbi vitéz nyilazókat ez uttal.
Dardani Orikonont kik birják. 's rengeteg erdők
Fái között bolygó Athamas, 's a' régnevü Enchel,
Hol Cadmus szomorú változtán épüle város.
Colchis, 's tajtékzó Absyrt hol az Adria mélybe 190.
Zajlik, 's a' pénéusi földmivelők, 's kik Iolcont
Szántják Thessaliába ekékkal az Aemusi hegynél.
Innét indult el tengerre előszer is Argo,
Éktelenül partot megvetve zavarta, nem esmért
Népeit a' földnek, szeleket, 's hullámokat első 195.
Hozta halandóknál érdekbe, halál neme egyel
Többesedett ekképp', 's a' tráczaí Aemus is ekkor
Elhagyaték, 's Pholoé csalfás hona kétalakuknak.
'S históni tó madarait langyos Nilusra repítő
Strymon, 's Cone ama zordon, hol sarmata földről 200.

Hozta vizét Peucen szigeténél a' zajos Ister
 Több ágokra oszólva sikam medrébe kiönti:
 Mysia, 's merre Caik megfutja az idali telket
 Ilüs vizivel, 's földére sovány termésű Arisbe,
 Kik lakják Pitanent, 's Pallas szerszáma tanáltán 205
 Búba merült, 's Phoebus győztét keseregte Celénae:

Il-1 lesiettt egyenes partok közt Marsya zúgva,
 'S bolygó Macanderbe szakad, 's bevegyülve fut együtt:
 'S föld honnét arany érczei közül kibocsátja zivargó
 Pactólont, 's a' merre hasonbecsű Hermus ökrendik. 210.
 Ilionok balsejtéssel táborba veszélyre
 Omlanak, és őket nem tartóztatja mezejé
 Trójának, sem hogy Caesar maradéka Iulnak.

Felkerekedve Orontestől Syriát oda hagyták
 A' népek, boldog Ninos, és a' róna Damascus, 215
 Gáza, 's ama' gyönyörű pálmákkal gazdag Idume;
 És Tyrus a' csapodár, 's barsonycsiga becshona Sidon,
 Semmi hajó egyenesebben nem vette irányját
 Tengeri vízsikamon hadnak piaczára ezeknél.
 Phoenicziek voltak — ha hiszünk a' hírnek, — az első 220
 Kik szokat kezdtek billegzeni durva jegyekkel.
 Nem tudá még folyamatpapirost készíteni Memphis:
 Bölcsék nyelveiket madarak, vadak, állati formák,
 Kősziklákba faragva, 's utódra bevésve jelenték.
 Elhagyták Taurus ligetét, 's perséusi Tarsost, 225
 'S a' sziklás üregű barlangját Corcyri béicznek,
 Harsognak Mallos, 's a' végső Aege hajóktól;
 Már igazulva Cilix sajkáz nem tengeri rabló.
 Had nesze ingerlette kelet szugolyái lakóit;
 'S Ganges' mellékét, mellynek vize ellen-erővel 230
 Foly Phoebus támadta felé egyedül maga földén,
 'S Eurussal szemközt hullámit hánnya zajogva:
 Hol pellaei vezér átkelvén a' vizek árján,
 S megvallván, hogy föld kifogott ő rajta, megállott.

Merre sebes vizeit kettős ágokra szakasztja 235.
 Indus, meg se' is érzi Hydaspesnek bevegyültét;
 Vagy melly nép édes nedvét hörpölgeti nádnak,
 És a' kik hajokat béfestvén sárga kenőccsel,
 Tündöklő köves ingeiket testekre szorítják.
 'S kik máglyát rakván égő farakásra rohannak, 240.
 Még eleven testel, melly dicsnek tartja ezen nép
 Fennyen előlni magát önkint, 's koros élte utólját
 Áldozatul Istennek ajánlni, megérkezz délczeg
 Kappadok is, zordon mivelője göröngyös Amannak,
 'S szirtragadó folyamát oda hagyta Niphátnak az örmény: 245.
 A' magas erdőkből kijövének szinte Coastrák.
 Tí Arabok bámúltok azon, hogy nem veti árnyát
 Balra az erdő itt, idegen föld néktek ez a' táj.
 Róma dühére kiindultak vala ekkor Olostrák
 'S harczos Carmának, kik előtt nem zárja-be látkör 250.
 A' gönczölszekerét homorú hajlással egészen.
 Ott ragyog a' sebes ökrész is rövid ejjeken által.
 'S a' szerezcsenfüld is, mellyet nem nyomna az égi
 Jegysark semmi felén, ha csak a' bika körme nem érné
 Hajlongása miatt egyenítő északi részen. 255.
 Merre nagy Euphrates düledez Tigrissel egyembe,
 Egy forrásu vizét átnyomván Persia földén,
 Nem bizonyos hol ezek keveretten forrva fakadnak,
 Mellyik név illesse amazt, földekre ömölve
 Euphrates szintugy Nilust pótolja mezőken. 260.
 Hirtelen a' Tigrist földnek hasadéka benyelvén,
 Rejtve alatt bujkal, még ismét újra kitünvén,
 Habjait a' nagy Persa öböl mélyébe meríti.
 Harczos Parthus nép egyik pártjára sem állott;
 'S a' két tábor eránt egykedvű lön, megörülvén 265.
 Visszály történtén, nyilaik méregbe keverték
 Bolygó Szittyaiak, kiket a' Bactros hüvös árja
 'S rengeteg erdővel bőves Hyrcania zárbé.

Heniochok lacedémoni faj, vadnépű lovasság,
 'S zordon Muszkákkal vérséges Sarmata indult, 270.
 Dús Phasis Colchok mezejét a' merre hasítja,
 'S a' Croesusra jajos Halys, és ríphaei hegyekből,
 Ömledező Tanais, melly mesgyéjét teszi föld két
 Részének két partjaival más más nevet adván,
 Egyike Európát; — Asiát a' másika jegyzi, 275.
 'S majd ezt, majd meg amazt kanyarogva keríti nagyobbra.
 'S hol Maeotis az ő vizeit sikamokba üríti,
 'S Hercules által szabta határ dicse szünve eloszlik,
 'S meg bizonyúl tenger hogy nem csak Gadesen ömlött.
 Sithoni nemzetség 's Arimaspek aranyba sodorta 280.
 Hajjal, erős Arius, 's éhséget Sarmata hadban,
 Lótéjjel huzomost csilapítani tudó Scytha vérű
 Massageták táborba kelének 's fürge Gelónok.

Napkeletet birván Cyrus, nem gyűjthete hajdan
 Annyi erőt, Xerxes sem számlált a' nyilak által 285.
 Több katonát, sem ama' bátyjának nője szerelmét
 Megbösszúlló hős többel tengerre ki nem szállt,
 Ennyi király állott Pompejus alá. Soha máskor
 Illy vegyes erkölcsű 's nyelvű nép nem vala együtt.
 Illy sokakat kívánt köz rómra taszítani szerencse, 290.
 'S Magnusnak vélők méltán tisztelni halálát.
 Szarv viselő Ammon se mulatta-el a' hadi neszre
 Marmari fegyveresit Magnushoz küldni segédül.
 A' mi csak a' Maurok földétől fogva nyugotra
 Terjed egész keletig 's át szinte Paraetoni térig. 295.
 Hogy Caesar mindent egyszerre kezére kerítsen
 Győzdelem bérül kitevé Pharsalia néki.

A' rémült Rómát Caesar mihelyest oda hagyta,
 A' magos Alpeseken szaporán által viszi sergét:
 Mig sok más népet viszsonok rossz híre iesztno, 300.
 Nem görög ingadozás, hanem a' jog szülte hitében
 Phocai ifjúság hivséget tartá szilárdúl,

'S inkább ügyre hajolt, mint sorsra; de a szilaj ember
 Vad mérgét 's makacs indulatit szép szóval akarták
 Megkérlelni előbb, Pallás olajága kezökben 305
 Tartván így kérték illendően a' közel ellent.

„Hogy külháboruban veletek közös érdekek érték
 „Mindig Massiliát, Latium jegyzékei nyilván,
 „És évkönyveitek minden soraikba mutatják,
 „Most is meszszevilág részén diadalt ha ohajtasz, 310
 „Külharczokra neked kezeinket készen ajánljuk.
 „De ha gonosz tábor, 's polgári had edzeti mérges
 „Fegyveretök, menedéket adunk, könnyezheti bátran
 „A' honi had sullyát nálunk kiki, vérrel azonban
 „Meg nem fertőztethetjük kezeink, ha düh harcra 315
 „Késztené égietek, 's megtámadnák oriások
 „A' mennyet, hogy hogy merné pártolni halandó
 „Ember az Isteneket, ki azok dolgába tudatlan,
 „És csak ama' tobogó villámok menyköve által
 „Esmeri, hogy Dörgő egyedül országol az égben. 320.
 „Még ide járul az is, hogy elég nép részt veszen önkint
 „E' hadban, 's földgömb nem retteg úgy annyira büntől,
 „Hogy ti viszályotokon kardot kénytetve ragadjon.
 „Vajha pedig bajotokba magát más bé ne avatná,
 'S római polgáron kívül honi harcra ne kelne. 325.
 „A' fiu meglátván attyát nem zsibbad-e karja?
 „Testvérek szemközt iszonyodnak hajtni csidákat.
 „Abba marad minden, ha gerelyt csak azokra bizandtok,
 „A' kiket illet. — Ezek kérésünk tárgyai hozzád,
 „Tábori eszközeid városról meszsziire hadd kiint, 330
 „'S zordon sassaidat, 's jöjj hé bizakodva közinkbe,
 „A' hadat engedd hogy Caesart befogadva kizárjuk,
 „Ment legyen a' büntől, Magnus 's rád nézve ezen hely,
 „Győzhetlen város java hogyha hozandja magával,
 „Hogyha frigyét köttök, légyen hova jönnetek akkor. 335.
 „Vagy ha Spanyol had előtted elannyira fontos,

- „Félre miért tértél? nem nagy tárgyú 's nyomos a' mi
 „Állapotunk, fegyverre szerencse velünk soha sem volt,
 „Mellyet az is bizonyít, hogy elűztek régi honunkból,
 „S phocai vár pernyéje után ide szálva, nyugodtan 340
 „Kis hástyáink közt idegen révpartokon élünk,
 „Hiv létünk szép híre alatt, falaink ha bezárni
 „Ostrommal, 's kapuink ha betörni erővel igyekszel,
 „A' nyilakat készen várjuk, 's házokra az üszköt.
 „Szomjúság ha kinez, 's kútfők berekednek előttünk, 345
 „Nyirkos föld nedvét fogjuk szájunkba fatsarni:
 „Elfogyván kenyereünk, mire csak borzadva tekintünk,
 „'S a' mivel undokság száját piszkolni, megeszszük.
 „Drága szabadságért kész azt szenvedni ezen nép,
 „Ostrom alatt mit türt a' poenusi hadba Saguntum. 350
 „Éhségtől kiapadt csetseken tsüggő kis emöket,
 „Annyaik öblökből kiragadva tüzekbe hagyítjuk;
 „'S kedves férjétől a' nő óhajtja halálát.
 „Egymást öldöklük testvérek, 's kénytelen inkább
 „Illy fene bajt vivnak.“ Csak alig végezte beszédét 355
 A' görög ifjúság: képén már látta vezérnek
 A' haragot, mellynek nagyságát így fejezé-ki.
 „Hijjában biznak görögök szorgába utunknak.
 „Bár czélunk csak ugyan nap enyészeti tájra sietni,
 „Massiliát van időnk eltörteni, rajta vitézek: 360
 „Jól intézte eset, hogy utunkba hadakra találánk.
 „Mint a' szél erejét elveszti, ha a' sűrű tölgyes
 „Fái közé nem akad, meg oszolván róna teréken.
 „Vagy mint tűz oda leszz, ha anyagja fogy a' mit emészsen
 „Nékem is ellenség nem léte ugy árt, 's az okoz bajt, 365
 „A' kikkel könnyű birnom, ha nem állanak ellent.
 „De ha magam mégyek seregemtől válva fonákul,
 „Akkor bémegetek: hát már nem tsak kirekesztni
 „Sőt bezárni akarnak, ama had mételye rájok
 „Hogy ne ragadjon, béke helyett bünhődnie fogtok: 370.

„S majd megtudjátok, hogy nints jobb mái időben,
 „Mint Zászlóim alatt harczolni:“ ezeknek utánnak
 A' meg nem rettent városra megyen: de be zárva
 'S annak bástyaít szoros örrel rakva találja.

A' falakon kívül nem messze emelkedik egy domb, 375.
 'A mellynek tetején sima síkság terjede széllyel:
 Ezt tartá a' hős legbátrabb tábori helynek,
 'S e' szirtet sánczal bekeríteni jónak ítélte.
 A' város közelebbi felén a' dombbal irányba,
 Állt a' fellegrvár, 's völgyekbe mező vala köztök. 380.
 Szörnyű munkához tetszett kezdetnie ekkor,
 A' vár és domb közt töltést tétetni eránylag.
 De hogy előbb az egész várost a' szárazai részről
 Bézárná, a' tábortól a' tengerig érő
 Sántzokat állított, 's árkal bekerítete minden 385.
 Kútfőket, 's legelőt; 's gyeptől védormokat épít,
 'S oldalait nyers hantokkal kitömte azoknak.

E' város tsak azért is elég hirt szerze magának,
 És örökös névfényt, hogy nem kénytetve 's iedve.
 A' mindent döhösen megemészto had sebes árját 390.
 Késletvén, Caesar mindent rabigába konyító
 Terveit hátráltatta! mitől függ néha szerentse!
 E' férjfit hevenyébe siette világnak urává
 Tenni 's üdözéssel be sokat vesztett! magas erdők
 Fáit, 's tölgyeseit fennyen pusztítva ledönték: 395.
 Hogy sántz, a' melly tsak porhany földből valarakva
 Szétt ne nyomathassék tornyoknak terheik által,
 'S őszsze szorítsák azt vastag fák szálai 's rözsek.
 Hosszú éveken át kémélt berkecske virított,
 Bongyor gallyaival napnak ki rekesztve világát, 400.
 Hüs ernyőt nyujtott belsöje homályos ölében.
 Ezt nem az erdőknek szenteik, vagy róna mezőknek
 Isteneik lakták, de fonák szertartatu vallás
 Gyászos máglyáit lehetett szemlélnie benne;

'S embervér jeleit mutatá minden fa galádul; 405.

Hogy ha hiszünk amaz égiekért buzgó ősi kornak,
A' madarak rettegtek azon gallyakra, le szálni,

'S barlangokba fekünni vadak.: nem merte az erdőt

Bántani szél, 's felhün kiütő villámi sziporka:

Borzasztó íhlet környékezi a' soha szellő 410.

Nem lengette bokort; feketés források ökrendik

Nedveiket, gyászos bálványait Isteneiknek

Mesterség nélkül fáknak tuskói mutatják.

Már a' táj, 's korhadtt tölgyek pudvai az elmét

Bámítják, így félik ama' formátlan alakban 415.

Szenteiket: hozzá még járul az is hogy ezen nép

Rettegi Isteneit, de nem esmeri. Híre az is volt,

Hogy földrengés közt barlangok üregjei bögtek,

És felemelkedtek leterült gyertyánosi ismét,

És égés nélkül erdőnek fái lobogtak, 420.

Sarkányok magokat tölgyekre fonódva mutatták.

Nem mer imádságért a' nép közelíteni feléje,

Isteni birtoknak nézvén. — Mind délbe ha nap sült,

Mind ha eget földi éjji sötét, borzad bele lépni

Pap maga is, 's annak fél őszsze akadni urával. 425.

Éles fejszékkal le parantslá vágni az erdőt:

Mellyt meg kéméltek mindig az előbbi hadakban,

'S a' letarolt hegyek erdei közt épen maga állott.

De az erős kezeket remegés elfogta; imádozt

Helynek látván azt, szentelt tserfákba ha vágnák 430.

Fejszéjek, hitték, hogy azok majd vissza ütődnek.

Látván a' sereget Caesár rémletbe merengni,

A' baltát ragadá 's első maga vágta be fába,

'S a' terebély cserfát a' földre teríteni merte,

'S így szólt, a' vasat a' fának bélébe merítvén; 435.

„Senki se irtózzék már megtámadni ez erdőt,

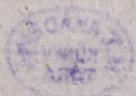
„Isteni üld engem sujtson.“ Mind engede néki

A' sokaság, nem hogy meg szüntek volna remegni,

De Caesar haragát magas istenekével erányba
 Tették. döntetik a' gyertyán 's a' tölgy fa tövöstül 440.
 A' dódónai tser, 's gallyákra hatalmas egerfa,
 'S nem köznép gyászszát jelesíteni szokta cziprosfa.
 Ekkor veszték el legelőszszer az ágakat, ekkor
 Engedtek napnak behatást, egymásra terülvén
 A' sűrűn omló szálfák, a' gallusi nemzet 445.
 Eljajdult e' látáson: de örültek az ifjak
 A' bézárt városba. — Ki is bünhödni ne hinué
 Mind ezekért Caesart? — Mosolyog gonoszokra szerentse:
 'S tsak nyomorúkra szokott az egeknek mérge kihatni.
 Már nogy fát eleget vágtak, hordásra tanyákról 450.
 Hajtottak kotsikat, 's gazdák tinaikkal egyembe
 Sinlették a' földmivelés azon évi hiányát.

Nem türhette vezér ostromnál a' hadi késést,
 Meszszevilágra siette Spanyol táborba hadakhoz.
 Készítnek tsillag tengely művü sántzol övéi, 455.
 És rá két tornyot bastyákkal erányi magosra;
 De a' mellyeknek nem volt a' földben alapjuk,
 Titkos erő által mozdítva ide 's tova másztak;
 És mivel a' terh inogva haladtt, tsak alanti szeleknek
 Földet megrázó erejüknek hitte tsudálva 460.
 A' görög ifjúság, 's falait féltette veszélytől.
 És onnét löttek nyilazók a' fellegi várba.
 De görögök több kárt tettek vala római nép közt
 Mert nem tsak kézből dobatott kelevéz, hanem a' nagy
 Lökümből kisuhant vas meg nem elégle tsak egy mell 465.
 Vernie át, 's erejét vesztvén megszünve leszállni.
 Söt tsont 's óvvasakat tördelvén szétt, hova ér, ront;
 'S ülve halad, 's sebhette tovább folytatja repültét.
 Rettenetes szirtek valahányszor azomba lüketnek,
 Mint a' szikla darab, mellyet hegyek ormain a' szél 470,
 'S a' nagy idő az egésztől elválasztva leszegdel,
 Mindent tür, ha ledül, 's nem tsak megfojtja kit elnyom;

Söt tagait vérzápóra közt szétt szórja izenként.
 Hogy közelíthettek bástyákhoz azomba vitézül
 A' hadi boltműv alatt, sisakot védelmezi a' vért 475.
 'S kardokat elsőkön hátulsók tartva, foly a' hartz.
 A' mik előbb ártottak távolról kilöketvén
 Most már háta mögé hulnak, ferdére hadarni
 Vagy rögtön görögök roppant lökművek előbbi
 Helyhezetét igazítani nehéz. köveket tsupa kézzel 480.
 Hengergettek alá, 's megeléglék sullyok ütését.
 A' mig fegyverből képzett boltműv sora állott
 Mint jég ház fedelén ha kopog szintugy nyilak árját
 Megveti a' sorozat: de erényre hevülve vitézek
 Hogy fáradt katonák rátsát szétrontva bedöntik 485.
 Semmi ovó fegyver nem tartóztatta ütésök.
 Osztán védgépely földel be terítve megindult,
 A' mellynek párkánnya alatt bástyákra rohanván
 Vassal kezdték feszegetnie a' falak alját
 Majd a' kos sebesen neki lódítatva berontja 490.
 Bástyák oldalait, 's készül szétt bontni azoknak
 Szerkezetét, szirtek' darabit kiemelve belőlek.
 Mint onnét fellyül roppant sziklák tüzi szerrel
 Hányatván lefelé, póznák 's pergelte karókkal
 A' rátsot beszaggatták, sikertelenül ismét 495.
 A' fáradt katonák ő sátoraikba vonódtak.
 A' bástyát főképp igyekeztenek a' görög ifjak
 Mentni. Tehát kirohantak az égő üszköket éjjel
 Eltakarák a' vérték alá, ki özönle ama sok
 Bátor büszke vitéz, nem nyil nem dárda hanem láng 500.
 Volt nálak fegyver, 's a' szél dübe a' tüzet egyre
 Szét ragadá 's a' római művszereken hamar a' lobb
 Terjede, melly ámbár nebezen harapódza ama nyers
 Tölgybe, de még is erőt kapván széltébe parázsá
 Vált mindent, 's pernyék gomolyáit eresztí az égre: 505.
 Nem tsak fákat emészt; de kemény sziklákat is olvaszt,

És tömegét porrá omlasztja otromba köveknek.

Dülte után romjába nagyobbnak látszata a' sántz.

Vert had tengernek fordult, elvesztve reményét
Szárazon; a' védszent nem festete sajka farára 510.

'S nem ragyogott annak díszes képével az árbocz,

'S csak durván a' mint hegyeken leterítetik a' fa,

A' vizi hartzra szabott módon talpakba kötözték.

Eljött Brutusnak pártolni vezéri hajóját

Már minden csónak, Rhodanus folyamán leeezvéen, 515.

Stoechad telkihez ért. Görög ifjúság is azonban

Őszszveszedé erejét, 's kívánt próbálni szerentsét:

Ifjakkal vének vegyesen fegyverre kelének

Nem tsak az ép gallyák telvének-meg hadi néppel,

Ótska hajókat is elkészítettek vizi hartzra. 520.

Hogy csirkádzó nap sugarait tengerre vetette,

'S a' holval * kiderült égen nem látszata felhő,

Éjszaki megtsilapult a' délszaki szél nem is indult.

A' nyugvó tengerre kimozdultak helyeikből

Innét tsónokokon Caesar katonái, amonnét 525.

*) *Holv, tege, ma. Cras, heri, hodie.* Hogy a' *holv* crast jelent régi könyveinkből világosan kiteszik. Tudománytár első kötete 234. lapján ugyan a' V kihagyásával jön elő „keleenek ffele reeggel *hollal*; alább ismét a' jegyzékbe „ky kywe meene elezer regghel *hollal*“ de az 1832-dik esztendei Tud. Gyűjt. VI. kötete 123—129 lapjain közlöttem régi énekes könyv kivonata ebbéli minden felakadást eloszlat. Mert azon énekes könyv több lapain a' *holv* szó a' most említettem értelemben fordul elő; p. o. „Mert ollyatén az ember mint az viraag, és az faakon erdőben mint zöld aagh, *maa* ifjúság, *holuára* mar agghság.“ ugyan ott alább. „Ember elváltozik mint az mezei virag *holual* reggel megviragzik, estvére elhervad.“ Részemről sok okokból ohajtanám, hogy e' régi szót kiegészítenék, 's a' holnap helyet a' *holvot* mondanók. Több illy szerű szavaink vagynak, mint p. o. szaru, szarv, daru, darv, odu odv 's a' t.

A' görögök flottája, hason karjokba bizottan.
 Rögön evedzéstől reszketenek a' hadi Sajakák,
 Sokszori rándítás zavará gályák magas ormit.
 A' sok kis sajkát szarvként nyult római flotta
 Közbe vevé, 's ilyen nagy erő szállott ki sikamra. 530
 Három evedzőjü gályák, a' mellyeket izgat
 Négy sorosan készült kukahely, tengerre jutának,
 'S vélők burczellák habokat hasogatva eveztek
 Hold formára kinyulva, azonba vezéri hajója
 Brutusnak magasabb lévén, 's a' harcra kelésre 535
 Többet kívánván hat evedzők rende segíté,
 'S roppant terhével tenger mélyére lapátolt.
 Egymáshoz hogy azok csak már egy annyira voltak,
 Kis rándítással hogy elérhették vala egymást,
 A' sokféle üvöltéstől megrendüle a' lég: 540
 És az evedzőknek zajját felmulva kiáltás:
 Trombita nem hallatszik. Erővel evezve legénység
 A' padozatra lükik, mellére szorítva lapátját.
 Orrozatok mihelyest egymásba robajjal ütődtek:
 Össze farolva hajók viadalra kelének, ezer nyil 545
 A' tengerbe esett, 's a' légbe ezernyi süvöltött.
 Már már széltébenn egymásra farolva kinyujták
 Állások sorait, bekeríteni sok elleni sajkát.
 Mint dagap a' hánszor küzd költi, 's enyészeti széllel
 A' morajos hullám ide tart, oda tenger: azonképp' 550
 Szegdelnek gályák vizeken sokféle barázdát,
 Melly habot egyik tolt azt másika vissza toszítja.
 De görögök gályái ide 's tova harcra kikelni,
 Majd el osontni viszont majd megtámadni ügyösbeik
 Lévén, a' kormányt könnyen forgatnia tudták. 555.
 Római sajka pedig biztosban kezd csatáját,
 Mint földet harcolni szokás egy helybe megállva.
 Fő gályán ekkor kormány mesterhez ilyen szólt
 Brutus, "ugyan hagyod-é vizeken még bolygani őket?

„S tengeri fortéllal, küszdeszsz é? Phocai sajka 560

„Orrozatának erányazzad derekát mi hajónknak.“

Engede, és ferdén fordítja hajóit azokra.

Brutusnak valamely csónak ha meg érte fenyőjét,

Abba ragadtt, 's az ütés által már tönkre tevődött.

Másokat a' csákyák tartnak 's a' gömbölyű lánczok 565

Öket evedzőik: vizet a' had lepte egészen.

Már katonák nem erős karral szórják nyilak árját,

'S a' nem távolról löketet vas szur sebet immár:

Kézzavar állá elő. a' kard teszi a' vízi harcöt

Többnyire, és kiki a' sajkán folytatja tusáját 570

Ellelsége felé kikonyulva: kit ére halála,

Nem maga csónokjába esik. vértől habos a' víz,

'S a' tengert annak megaludtt kocsonyája bevonja.

'S melly sajkát huznak görbített horgai vasnak,

Azt holt testeknek közelíteni nem engedi balmok: 575

Mások félholtan mélység fenekére lementek,

'S vérökkel végyesült sikamok hullámait itták.

Némelly haldoklók hörögő lélekezete késvén,

Hirtelen összeszuzott tutajok roma végezi éltök'.

Ölnek azon nyilak is; mellyek bolygóba lökettek: 580

'S melly vas előbb leesik, mint sem céljához elérne,

A' tenger közepette talál a' minn sebet ejtsen.

Massili két csónak környül vett rómaít egyget,

Jobb és bal részről kellettén védni, megosztja

Egy formán erejét, mellyen mint küzd Tagus, éppen 585

A' görögök czimerét leakarvan szinte ragadni,

Egyszeriben hátul meg elől nyilak átverik ötet,

'S mellének közepén egymásba megütközik a' vas,

'S kétes lön mellyik sebből ökrendene majd vér,

Míg annak bősége kirugván mindenik ijjat, 590

Mindenikébe halált terjesztve az élet eloszlik.

Szint' oda intézé Talo is gállýája erányát

Jobbjával, mellynél ügyösebb kéz nem vála tenger

Zajja között soha is, 's az időt nem tudta előre,
Nálánál jobban nap 's holdból senki regélni, 595

Úgy igazítá ő mint szél kívánta hajóját.

Ez koborájával beütött egy római sajkát,
De mellét rezegő csida által verte közepén;

'S haldokló kézzel kezdé fordítani hajóját;

Néki segítségül Gyaréus menni akarván, 600

Egy mérges hajtás ágyékat szurta keresztül

'S a' lántsán függött csónakra feszítve vas által.

Kettős testvérek, ditse egy termékeny anyának,

Egy köz méhbe ugyan, de külömb esetekre fogantak:

(Durva halál őket szét választotta, az egyik 605

Életben maradt, 's a' tévelygésnek okául

Ném szolgál többé, de örökre szülőket amarra

Emlékeztetvén vesztét képzelteni vélők)

Egyike ő közülök megmerte ragadni kezével

A' szomszédba szorúlt 's mégküzdő római sajkát 610

Őn csónakjáról, de kemény vágása aczélnek

Azt elcsapta, azon merevedten azonba mit ére,

Tsüggve maradt a' kéz, 's fásult inak arra feszültek.

Baj nevelé az erényt, 's nemesebb hevülésbe hozatván

A' bennitott test, ballal viadalra kel újra, 615

Jobba felé kihajól, azt vissza ragadni akarván

De ezt is zsoldos durván elvágta karostol.

Már nincsen kelevéze, se vérté, hajóba fonákul

Még sem rejti magát: mellével véreit óvja. 620

Bár sok tör liggatja tagát; felfogja halálig,

Kedves övéire szórt nyilakat, 's jeles élete fogytán

Érdemeket halmoz. Sebein végtérekiszálló

Lelkét öszveszedé, 's végső pihégése parányi

Perczenetén a' mint vérben fetrenge, az ellen

Csónakjába szökik meghalni kifogyva erőből, 625

Már csak terhével nem egyébbként ártani tudván.

Emberi rom, 's vértől sulyosítva, sok oldal ütések

Által rongáltatva hajó szétomlani készül,
 'S a' tenger bezivárogván nagy hézagin annak,
 A' párkánnyáig megtelve lesüllyede mélybe, 630
 És örvény forgást okozott körülötte vizekben.
 Elnyilt a' hullám csónak lemerülte hasítván,
 'S nyomba viz álla helyébe viszont. sokféle csudákkal
 Tellyes nap volt ez, váltván esetek sora egymást
 Egy némelly a' csaklya vasát gallyára eresztvén, 635
 Ott Lycidást felszurta. kit a' mélységbe kirántott
 Volna, ha nem tartnák lábánál fogva baráti.
 Hull szétt szaggattan, 's nem halkal serkedez a' vér,
 Mint sebből, — az erek szakadékaik omlik erővel,
 S a' vizeken fuldoklik ama tetemekbe koválygó 640
 Elsterő, egy küzdőnek sem szálla ki lelke
 Annyi uton, testének az alsó részei könnyen
 Elhaltak, szellem kiürülvén vérrel azokból,
 De a' merre tüdő, 's hevesenn a' merre ver a' szív
 Hoszszu vonaglás közt, mint egy birkózva halállal; 645
 Minden tag: csak alig lehetett zsákmánnya halálnak.
 Egy csónakba midőn mérges harcz kezdene folyni,
 A' sokaság lejtős részére siett, ods hagyván
 Ellenség nem vivta felét, felfordula vélők
 A' sikamot 's embert annak válúja be fődvén: 650
 Karjaikat nem emelheték fel uszásra, rekedve
 Vesztenek-el. más szörnyü halál neme látszata ekkor,
 Éppen az órrával két sajka uszóba találván
 Egy ifjat maga közt, rohanásba keresztül ütötte: —
 Mellének közepét a' mérges ütés beszakasztá: 655.
 Csontit izekre zuzá, 's már semmi nem álhata ellent,
 Öszszekotztintódván hogy az érez ne peregjen, — ökredez
 És száján kibugyog véres keveréke gyomornak.
 Csónakok elvalván egymástól teste lyukasztva
 A' mélységbe esék, sebeinn átverdesse a' víz 660.
 'S a' mell hézagain. nagy része hajósi seregnek,

A' habokon fetreng, 's vergődik küzdve halállal,
Társi hajóra siett, de midőn felkapni igyekezik,
Rája kapaszkodván a' benne levők tila ellen,
És hajlongva dereglye veszélyt fenyegetne miattok: 665.

Karjaikat gonoszúl elvágják kardal azoknak:
És magaféle hajók karimain fűgve maradtak
Keblöktől elvált kezeik: fenn a' habok őket
Nem tarták, hanem elnehezülve fenékre leszáltak.
Elfogyván katonák nyilaik végtére hevében, 670

A' düh más fegyverre tanált: ellenre hagyta
Egyik evedzőjét, másik lecsavarja hajóról
A' kormányt, 's szét tépte legények ülése fenyőit,
Csónakokat tördelve viaskodtak. 's az alattok
Feldarabolt testet kardal szabdalva, ütötték 675

Azzal az elleneket. jobbal kiragadta hasából
A' kelevézt sok, azonban sebét bényomta balával,
Miglen erős kézzel fene ellenségire vissza
Hajtván azt, a' vér szabadabban ökréndne sebéből.

Semmi veszélyesebb nem volt mint ellenelemje 680

A' viznek, mert a' gyántás deszkákra lükellő,
'S kénkövel vegyesült anyagú tűz szórata egyre,
Mellytől a' gallyák könnyen láng étkei lettek,
Bé lévén szurkolva azok 's viaszal betapasztva.
Lángon erőt a' viz nem vett: türedéki hajóknak, 685

'S a' szétszórt tutajok tenger közepetté megégtek.
Hullámhoz kapos ez, hogy eloltsa vizével az üszköt,
Hogy be ne fuljon más égő deszkákra vonódik.
A' kimulás sok módja között, azt féli mi által
Már haldoklani kezd. az erény vízi vészbe se szűnt meg. 690.

Öszveszedék a' szórt nyilakat, 's sajkákha beadták:
Lökdősnék lankadva bizonytalanúl, 's ha gerelyre
Már szert tenni nehéz, nem lévén gyűjteni módjok;
Eszközül a' tengert használják. ellene ellent

Átkarol, és kötsölva örül ha lebukhatik azzal, 695.

És úgy túlva kihal. volt e' csata közbe buvárjok
 Massili népeknek, ki ügyes vala vízbe sokáig
 Tartóztatni magát. 's kikeresni mi volna fővénybe,
 És az igen megakadt horgonynak kapcsait oldni,
 A' hányszor fesszesen nem volt türkölve kötéllel. 700
 Ez ha lesüllyeszté végképen az elleni gallyát,
 Mint győztes felemelte magát színökre vizeknek
 Épségben; de midőn nem vélte hajókra bukódván,
 A' tenger fenekén maradt fullattan örökre.
 Más akadályt vetvén dühös ellenségi hajóknak, 705
 Meggátolta futásaikat. bosszulni halálát
 Vágyakodott mindeu, — 's az ütést felfogni akarván
 Őn sebesült testét csónaknak elébe vetette.
 Gallya magoa csucstsán küzdő Tyrhenre subíntván
 A' baleári parittyából hadarítva golóját 710
 Lygdam, szinte halántékát bétörte az ónnal.
 Minden ideg szakadozva hogy a' vér zápora omlik
 Arczáján, szemitől fosztatva, megállá vakultan,
 Bámul, 's véli haláli sötét környékezi őtet.
 De testébe erőt még még érezve így szól,
 „Pajtásim mint a' lökműt szokjátok azonképp' 715
 „A' nyilázásra sudár egyenest helyhessetek engem.
 „Lelkes erő, te vitéz karokat harcokba feszítő
 „Szép tettekre segélj. félig holt testem eléggé
 „Megteszi, a' mit kell, felfogván a' csida hajtást, 720
 „Más élet megment.“ így szólván ellőki a' nyilt
 Vaktában, nem esett vasnak hijjába szökése;
 Argust hasba találja, ama fő nemzetes ifjat,
 Küldöke környékén, 's a' vas gyomrába akadván,
 Hirtelen arczra bukik, 's mélyebbire nyomintja magába. 725
 Argusnak nemzője szegény atya gallya farába
 Más részenn állott, (nálánál senki vitézebb
 Nem volt phócai hadba midőn még élte virágzott;
 A' nagy idő erejét elvette, 's elaggva kor által

Nem bajnok csak példány volt) látván fia estét, 730.

A' deszkázatokon bogdácsolván, hogy elére

A' koborához ama lihegő tetemekre tekintett.

Nem hultak könnyek szemiből, nem verdesi mellét

Elterjeszti karát 's elfásult teste egészen ;

Éjbe borul, 's lankadtt szemeit bévonta sötétség, 735,

A' nyomorú Argust nézvén, vizgálni se készült.

Ez látván Attyát felemelte fejét, 's hamar ismét

Haldoklón lefelé roskadtt: nem szólhatja többé ;

Csak némán esdekle utolsó csóknak utánna.

'S attyának jobbját ueghivta szemét benyomásra. 740.

Elhagyván öreget zsibbadság, fájdalom érzést

Gerjesztett ismét, " az időt nem veszem el ugymond,

„Boszszús Isteneink adttát, által verem érted

„Aggott gégemet, jó Arge botsásd meg Atyádnak,

„Hogy csókját nem nyomta reád, 's nemzöd nem ölelt meg.

745.

„Még melegenn ömlik sebeidből véred, Atyádnál

'Még te tovább élhettz, bár fél holt lény vagy is immár."

Igy szóllt, 's bár kardját bemeríté testibe végső

Markolatig, még is tenger mélységibe ugrik

Nagy sebesen. fia elhunytát megelőzni sietvén ; 750,

Nem lön elég kimulásra halálnak az eggy neme néki.

Had mérleg lehajolt, 's csata sors már nem vala kétes

Többé: nagy részént görögök flottája le süllyedt:

'S mennyire ép volt még győztes kormányosa vitte

Ő katonáit azon: sebesen kikötöbe futottak 755.

Némellyek. városba atyák mi sirásra fakadtak!

Mint jajgattak Anyák szanaszét a' tengeri marton!

Nő az Uraénak vélvén a' viz ki sodorta

Képet; férje gyanánt a' római testet ölelte:

Bénna tagon sokszor lobbongó máglya tüzénél 760.

Vivtak Atyák. Vizekenn a' győztes Brutus ezenképp

Caesar fegyverinek nagy tengeri díszta ada első.

J a v i t á s.

A' második könyvben a' 45. lapon a' 704. versben ürüggye helyett olvasd „az ügyyel.“

Sztrókay.

M E G K Ö V E T É S.

A' neheztelés' komor ködébe

Ne borítsd el ékes artzodat,

Hogy most nints utad szüm' rőjtekébe,

Pompáddal dús égi boltozat!

Hogy mosolygj le bár millyen varázsszal,

És kegyarczod' kékes tengerén

Bájos holdezüstöt és rubinttal

Égő hajnalfényt szemléljek én;

Még sem dobban meg szívem kecsedre,

'S bár keblem tűz, hozzád jég marad,

Érzelemköny nem gyúl föl szememre,

Hogy megtörnék benne súgarad.

Fent ragyogsz te pompád' özönében,

'S villám szárnyat kér a' képzelet,

Hogy fenségedig föllengetében

Üdvözítné őt bájéldelet.

Vágyaim nekem, föld' gyermekének,

Ki virágok közt ábrándozom,

Lent, a' hímes földhez köttetének,

'S tőle válni nem kívánkozom.

Hársfazor nyúl innen napkeletre .

Édes árnyu lombos hársfazor,

Alja gyöpselyemmel van terítve,

'S langy fuvalma illatot sodor,

Édes enyhü ernyejében egy pár
Égből kelt kékes világ terem ,
Emlénynek neveznem nem szabad , bár
Szívem súgja , Emlény lesz nekem ;
Tsillag az , melly bágyadt kék tüzében
Szívet ölvé lángol onnan fel ,
Azt imádja lelkem szent hevében ,
Annak bája foglal engem el .

Ú T R A V A L Ó F. I S - H O Z .

Elröpül a' szellő suttogó szárnyain
A' nyílt liliomnak kelyhéből , hol lakott ,
Szálldos , enyelg más szép virágok' bokrain ,
'S vissza nem tér többé arra , melly't elhagyott .

Karjaink közül , ó l'ányka , már te is szállsz ,
És búsan utánad hiában tekintünk ,
Hő keblek várnak rád , a' kiket majd talász ,
Hol töled majd talán nem emlegettünk .

Menj , mosolygó öröm lakja hó kebeled'
Utadban 's madárkar' zengzete vidítson ,
Tavasz lány szelleti játszodjanak veled ,
'S hol elmégysz , a' mező elődbe virítson .

Majd ha szerettid közt otthon tsündesedve
Élsz , ha már kedvednek áldoztál eleget ;
Pest e' zajos örvény , jusson emlekedbe ,
'S benne barátod , ki téged megemleget .

A' VERSELŐ ORVOSTUDOMÁNYOS .

Barna árnyon rántz gyúlt homlokára
Aesculáp' a' mély orvos-istennek ,

„S szólt, hogy keblem rendült zord szavára;

„Te, kinek kis szárnyai felröppennek,
Szállj, ifju, le! - a' ki ohajtja karom',
Phoebust ne imádja az, azt akarom.

„Néha Ő lebeg kis szellet - képbén,

Majd viharként zúg a' hegytetőkön.
Majd tsatában, majd a' tiszta égben,
Majd hűs völgyön és himes mezőkön
Röpked, 's Knidosz' aszszonya' lányainak
Tsókjai deli szárnyain nyíladoznak.

„Én nem; a' homályos völgy 's magas hegy,

Rét, sőt szirttetők is látnak engem;
Ám de járok ott, miként szellem megy,
Tsöndben, 's lelkem, gondjait nem zengem;
Természet', a' mindenek' anyja' setét
Titkait nyomozom 's különös menetét.

„Képzetimnek nints tsapongó szárnya,

Tőlem tiltva vannak ábránd képek;
Mélyen ülő gondolatnak árnya
Leng velem, ha én segélni lépek, —
'S így hálamosoly, piros artz 's vidor élt
Üdvözlenek égi segélyeimért.

„Szép Atyám' - ki tündökölve járja

A' kék boltot - hát nem kell imádnod.
'S karjait ha tisztelettel tárja
Múza-serge, mért irigyli álmod?
Mért röpkedel? a' ki ülembe ohajt,
Nem zenghet idegje apolloni dalt.

Nyugalommal 's nem borúlva kedve

, Hallgatá ezt a' Muzák' királya,

„S a' mint lón az agg eltsündesedve,
Illy szózatra nyila égi szája;
'S hallvájok az isteni Píeridák,
Egymást örömükbe' körülkarolák:

„Bölts agg, kit retteg styx' vad fejedelme,
Ágyékornak halhatatlan sarja!
Mért gyúlt kebled' típró gerjedelme,
'S artzod' barna fölleg mért takarja?
Térj tsündre, az ifjúra zord haragod
Mért ég, kit ölembe szerelme ragad?

„Jól mondád, kogy néha szellet-képben
Lengek, majd viharként bértztetőkön
Zúgok, majd tsatában, majd kék égben
Szállongok, majd völgyön 's szép mezőkön,
Gyógyászi eröm Cocytustul azért
Sok lelket ujonnan idézni fel ért.

„Nemde költők' istenétől vetted
Létedet te is? 's ki néked adta
A' hatalmat, mellyben nints feletted
Senki, bájos lantját nem forgatta?
Sőt istenileg, 's ha zenegni hevült,
A' gyötrelem és kin alunni merült.

„Majd ez ifju, hogyha szent segélyed'
Vévén, a' kinos jajt elnémítja,
'S gondja által új életre éled
Az, kinek már sírja torkát nyitja, —
Mért tiltod. ha szent örömét teneked
Zengvén, magasztani fogja neved?

„Hagyd tehát őt, már ha áldozatja
Lábaidnál illatozva füstölt,

Kedvemért is bájeróm ha hatja,
 És keblében láng érzelmeket költ —
 Lantolni! — 'S hogy elhala égi szöve,
 Rám néze 's igézve leszállt mosolya,

És én, hogyha éjszin gondok nyomnak,
 Szívem' nyögdeléseit kisirom,
 Vagy mosolygtát a' lágy vígalomnak,
 Bár nem munka nélkül, versbe írom;
 A' hír ad-e majdan idővel ezért —
 Kétlem — hajaimra egy ujjnyi babért;

Olly magas reményt ápolni félek. —
 Bár de pusztán kell látnom e' fejet,
 Tsak Szerettim' szívökben mig élek
 'S el nem húnyt nevemnek leljek helyet, —
 Kész bérem. — A' Költsey' laurusza nem
 Mindennemű hangzatu lantra terem.

IDA' ÉS MÁLI' KÖSZÖNTÉSE ANYJOKHOZ

Süvöltve zúg le észak' mord szele,
 Télförgeteg tsipösen száll vele,
 Hófátyolába mélyen burkozott
 Hegy, völgy, tér, melly máskor virágozott,

Nintsen virág, hogy a' gyermekhála,
 Anyánk! fejedre füzért tsinálna;
 Fogadd tehát e' szíves dalfüzért
 Hö szívüinktől szelid jószágodért.

Derült legyen ajkad' mosolygása,
 Mint szép májushajnal' hasadása,
 Örömvirág virúljon szemedben
 Es boldog menny lakozzék kebledben.

Mint mindig zöld virágtő, álljatok
Édes Szülék! 's mi rózsák rajtatok! —
Míg künn a' tél bús havát hinti le,
Így énekel itt benn két fülmile.

SZERELMI ELTÖKÉLLÉS.

Itt keverj szerelmi békó,
Itt lehányom terhedet!
Már elég a' könny, sohajtás,
Melly lelkemből eredett. —

Hogyha még e' háborús szív
Egyszer dúló lángra kel,
Mint behorpadt ormu tűzbértz
Lángoljon ki e' kebel.

Hogyha szemfényem hitetlen —
Hú leend még küldeni
Lelkemnek tárgyat, mi őtet
Hőre fogja fűteni;

Sárkány álljon ajtajában,
'S torka füste lepje el! —
Nem, — szerelm' virága nékem
Mondom, többé nem fesel! —

Érzéketlen kő a' nőnek
Szíve, ajka szélkelep,
Artza' két világa gyémánt,
'S jégtükör, mellyet fagy leps

És ezeknek ellenében
Én keblem mi más világ!
Olvadékony viasz az, 's bent
Indulatraj zúg és rág

Háborozva és lobogva
Lakja azt az érzelem,

Melly epedve 's esdekelve
Vív magával, küzd velem

Nyelvemen szerelm' virági
Nyíldokolnak, mellyeket,
Szívbe vert gyökér nevel föl,
És buján felküldöget.

Két szemem szívláng' sugári. —
Nem, nem! — én köszirt leszek,
Minden lánykets, minden inger
Rám nézvest bár vesszenek.

'S tsókra vágyom ajkaimmal? —
Hah, lezúzó képzelet!
Tűz reám! — legyen bár angyal,
Hogyha tsókja megvehet. —

A! mi nész? magányos ajtóm'
Cottzanása rezzent-e?
Gyöngy leány, te jösz? ne tsókom,
Hoz' a' szívek' istene.

Borkúti.

A' K É P M U T A T Ó.

Szava nyájos, ketsegtető
Ha társaságban látod,
'S erántad olly édesgető,
Mint leghívebb barátod.

Homlokánn ün' érzésedet
Mindenkor olvashatod,
Képében saját szívedet
Mint tükörben láthatod.

Szelídség ragyog szemében,
De álnokság forr szívében; —
Ki minden illyet kerül,
A' cselekszik emberül

De, ki az, ki a' színborbann
A' mérget megláthatná —
Ki az, ki egy őszültt Orbann
A' bünt megszámlálhatná?

A' melly kuvasz farkat lóggál,
Ki félne, hogy meg-mar az;
Ki velünk örül, 's sírdogál,
Ki hinné, hogy czudar az?

Héj! pedig az; már esmerem, —
'S mint a' fedett farkas-verem,
Szíve olyan: — ha rája
Lépsz, élted' nem sajnálja.

A' NYUGVÓ NAPHOZ.

Reggel homály borította
Ortsád' Időnk' Vezére!
'S fényed nem andalította
Földünket életére:
De most arany-világgal
Ragyogsz mezőnk' körébe',
'S gyémánti tisztasággal
Szálsz Thétis' enyh' ölébe.

Néked nem árt, ha köddel
Lakod fedezve lészen;
Elüzöd önn' erőddel,
'S fénylesz megint egészen:

De jaj! ha a' mi éltünk
Felett ködök terülnek,
Azok a' miket remélltünk,
Soha vissza nem kerülnek. —

Az én napomra már a'
Bölsőmbe' gyász vonódott,
'S szűk életem javára
Öröm nem is hagyódott: —
Oh! vajha életemnek
Estvéje majd ragyogna,
Úgy rég kisírtt szememnek
Könny-árja nem csorogna.

EPIGRAMMÁK.

Sorsomról egy gondolat.

Pörbe kivel szálljak hogy az írgy Sors nem ad annyi
Kincseket, a' mennyit másra pazérol az el?
Vágyaimat kell perbe idéznem, 's hogy ha nyerek majd
Azt mondom bizvást: boldog az én szívem is. —

Teréhez.

Jónak vágyasz látszatni Teréz, 's czélt érsz, ha szivedből
Egyszer'smind kívánsz lenni is az Terikém.

Barátomhoz.

Gyermekeink', mondád, jó volna ha futni tanítnánk,
Mint régenten tett Róma sajátjaival.
E're csak azt mondom: nem; mért már így is igen fut
Ifjúságunk a' szép tudományok elől.

Kiss Endre

A' SÁGHEGYI VÁR OMLADÉK,
KEMENES ALATT.

(Néprege.)

Az idő hajj! senkit se vár
Multon mulik én tőlem:
Be sok ősz, tél, tavasz és nyár
Elröppent már előlem,
Bizonyosan illy sors talál
Engem is majd idővel,
Mert majd a' szomorú halál
Felvált a' jövődővel.
Mint bus madár száraz ágon
Ugy bujdoklom e' világon
Mind addig mig engemet
A' föld öble nem temet.

Tétul nézek körülöttem
'S mindenütt csak azt látom
Hogy se hátul se előttem
Nincs állandó sajátom;
A' kik velem hajdanában
Barátságot üztenek,
Azok már a' föld gyomrában
Eltemetve fekszenek.
Én is érzem nem sokára
Jutok ezeknek sorsára,
Mert az ember halandó,
Mint az árnyék mulandó

E' vár rom. melly hajdanában
E' hegy tetőn diszelgett
'S mellynek bátor oltatmában
A' magyar hős szendergett,

Most annak csak düledéki
Szemem előtt hevernek,
Sohajt szívem — Isten néki —
'S a' búk földig tekernek.
Hired örök évbe írva
Ekkép töprenkedem sirva —
De bár mint sohajtozott
Szívem — búsan maradott.

A' leomlott kövek között
Odább odább sétaltam;
Hova a' nap jobban tűzött
Andalgtomban megáltam;
Itt esennen nézegettem
A' kövek közt a' gyomot.
'S egy fél téglán megsejtettem
Egy piczin kutya nyomot,
A' szemeim rajt' akadtak
Gondolatim elragadtak,
Mint elmélitem lelkembe'
'S mi nem jutott eszembe!

Két emléki az agg kornak
Tégla — 's rajt' a' kutya nyom,
Vegyes társai e' romnak
'S most a' sorstól nyomozom:
Hol a' kéz ki tapasztotta
Itt hajdan a' téglasárt
'S az eb melly körülfutotta
E' halomra rogyot várt!
Szeretné tudni Hunnia:
Hol erről a' historia?
Ah! szabad-e kérdenem,
'S egy viszhang feleli: nem, —

Ha nem szabad nem is kérdem
Se a' sorstól se tőled
Kedves Ekhóm mert hisz' ugy sem
Kerülne ki belőled —
Isten tudja, más senki sem
Mikor 's ki által épült
E' vár ide — mit is kérdem,
Elég az, hogy össze dült;
De azt, hogy emberi kezek
Által épültenek ezek
Azt mindenki tudhatja
Mert szemivel láthatja.

Tovább egy kis verőfényen
Meleggetém testemet,
'S a' siker hegytetőn kényen
Legeltetvén szememet,
A' hegy nap nyugotti fokán
Egy öreg ősz gögyögött
Ezer ráncz izzadt homlokán
A' szívem megdöbögött,
A' haja fehér mint a' hó
Gondolám tán ez az Ekhó —
A' ki elébb felele,
Beszélni kén hát vele.

Egy csonka kő fal tövében,
Levetvén a' gunyáját,
Ledült, 's rögtön hevenyében
Kapá csutorátskáját,
'S megtörülvén szemét, száját,
Azt olly forrón ölelte.
Mint vőlegény a' Mátkáját,
Történvén összekelte;

Evett, 's a' légnék áldozott
Az az: kényen dohányozott,
'S illy környülállásban
Mélázott e' magányban.

Mostan hozzá lépegettem
És szívessen köszöntvén,
Hogy véletlen ott termettem
Csak nem megijedt a' vén.
Ki vagy? kérdé — mi vándor
Ki e' hegytetőn bolyog?
Felelek: én, bátyo! jámbor. —
No 's hát — mondá — mi do'og?
E' puszta várt szemlélgetem
'S eszem azon hányom vetem,
Vallyon igaz lehet-e
Hogy Béla építette? —

Nagyot sohajt és szemeit
A' kőfalra mereszti,
És felemelt két kezeit
Az ég felé terjeszti,
'S így szól: ott van az időknék
Gondviselő Istene,
Jelennek 's a' jövődnéknek
Tudó Ura 's mindene,
Az tudja azt, más senki sem
Halandó bizonyosan nem:
Hanem arról a' köz hir
Halld, illy' véleménnyel bir:

Ama sötét időpontban
Vak Béla idejében
Csak vész dühödvén a' honban
'S a' magyar kebelében,

Hűtelen volt királyához ,
Gyalulatlan és agyar ,
Hűtelen volt önmagához
A' harczhoz szokott magyar ;
Alaptalan volt vallása ,
Mord goromba a' szokása ;
Szabadsága féktelen ,
Élete is éktelen.

Álmos herczeg fiját , Bélát ,
Ezer száz harmincz egyben
Üdvözelve mint királyát
A' magyar ez időben ,
Gyűlést hirdetett Aradra
Országglása kezdetén
Keserves búra fakadva
Mond : — „tovább nem tűröm én ,
Hogy azok a' sok pártosok
Engem meg csufolt czinkosok
Még tovább is éljenek .
Halállal bünhődjenek .“

Kiváltképen Ilonának
A' király szép hölgyének
Kérésén felindulának
Kari a' gyűlésnek ;
Azokra kik Kálmán királyt
Férje ellen gerjeszték
Rögtön boszút halált kiált
A' törvény — 's éltök vesztek —
'S legott a' gyűlés teremben
Halálos veszedelemben
Bár mikép esdektenek
Hatyan nyolezan estenek .

Mások kik okai voltak
A' király vakságának
Az Országból kihajtottak
Vagy tömlöczre jutauak. —
Melly után Bélának székét
Borichius fesz'gette,
De összeszedvén seregét
A' honból kikergette.
Senkitől már most nem féle
Csendes nyugalomban éle
Bor mellett mulatozott
'S nyugodtan Zsoltározott. a)

Iszik mint Vidini basa
A' billikom kezében,
Jaj! de puffad, nyól a' basa,
Hogy alig fér bőrébe.
Későn vette szegény észre,
Hogy e' nem jó kövérség,
Jaj! talám halálos révre
Jutok! — segélj kegyes ég!
Hogy azt enyhítse 's vakságát,
Kettőztette imádságát;
De bár mint imádkozott,
Vízkörságos maradott.

Már most bezzeg megijedett,
Mert ilyen betegségbe
Esvén haj! mikép sebhedett
E' halálos kétségben. —
„Meg van tobzódásom bére
Már mást ugy sem tehetek
A' Sághegye tetejére b)
Majd egy várt építetek;

Igy haljak meg aztán bátor
's homoljon szét e' por sátor
Jó emlékezetem él
Majd a' magyar Nemzetnél

Tanácsosi mind ügyesek
Megegyeznek tervében;
De kik lesznek kőmivesek?
E' forog a' kérdésben.
Széllyel a' magyar hazában
Béla parancsolatja
Hangzik mind falun 's pusztában
Mit akar a' hon atya,
A' hegy lábján egy térséget
Igér, 's mellé nemességet,
A' ki vele frigyet tesz
'S a' munkába mester lesz.

De még csak vezér legény se
Találtatván itten jó,
A' kit talált hirdetése
Sem valamire való;
De elhatván körlevele
Felső Német Országba,
Három mester öröm telve
Jött Kemenes allába,
Gaun, Michel, és Lück c) nevek —
Kiknek ügyes munkás kezek
Kipihenvén magukat
Folytaták munkájukat.

Megértvén a' király Béla
Hogy már készül a' vára
(Furcsa nevetséges czélla)
Eljőve nem sokára

Buzgó tüztől ihlesztetve
Hogy tartós legyen vára
Magát kézen d) vezettetve
Mászva indul utjára.
Veni Jesu mi Domine!
Bár legyen még olly nagy kin e',
Igy kell meglenni ennek,
Ha tetszik az Istennek.

Mert ha így bekerülhetem
E' hegyet illy formában,
Rajt' a' várt felépíthetem
Tudom azt valójában;
De ha be nem mászkálhatom
E' keserves útamat
Rögtön félbe hagyattatom
Már elkezdett váromat, —
Veni Jesu mi Domine!
Tán csak nem lesz olly nagy kin e',
'S tán vagy egy két nap alatt
Bevégzem ez utamat.

Három napja eltelt immár
Hogy a' király így mászkált,
Mig az alatt a' roppant vár
Kerítése már fenn allt. —
Végét érem-e már kérdi —
E' szent zarándokságnak?
Bélelt tenyere és térdi
Fájt már a' vak királynak —
„Uram! még felén se vagyunk
Mert csak csigakép haladunk
Szólla mind vezetője
Mind a' több követője.

Megdöbrent a' király, ho! ho!
Nagyobdott keserve,
Most látta ált' hogy milly' bohó
Volt a' kigondolt terve;
Azt vélte, így majdan elmul
Mutaikozó dagállya,
De sejtí, hogy így se gyógyul
Vagy bár mivel próbálja; —
Legott átkot mind magára
Munkásaira — várára —
„Eh! vesszünk el nem bánom
Sőt akarom 's kivánom.“

Amen! 's ha még is valaki
Végzésem nem fogadná
És az a' vakmerő a' ki
Ezt a' munkát folytatóá,
Az én átkom annak fején
Mint föld füve zöldüljön
'S munkája a' hegy tetején
Mind egy halomra düljön;
A' mit nappal raknak, éjjel
Omoljön szerte veszéllyel,
'S a' mit raknak éjjelen
Düljön össze reggelen.“

Ugy is lett, mert dolgoznak bár
Erővel, hatalommal
Nem lett haszna, 's haj! a' szép vár
Csak dült csak dült halommal;
'S sejtven hogy a' király átka
Legyen oka mind ennek,
Szem-meresztve és száj-tátva
Mind ott hagyják 's szét mennek.

Igy bagyták a' sors kényyére
E' várt, 's az időök dühére. —
A' művészek azomban
Bélához mentek nyomban.

Urunk Király, mi, hazánkat
Elhagytuk messze messze,
Félben hagyattad munkánkat,
De jutalmunk még lesz-e?
„Meg. — A' hegyláb' pusztát néktek
Adom sziveségtekért,
Firul fira nemzetségtek
Birja mint tőlem nyert bért,
Senki ebből ki nem veri,
Nevetekről lesz Mesteri;
Itten lakni vajmi jó;
Íme a' Donatio. —

Igy beszéllett a' vén velem
A' Sághegyi tetőben.
Miket nem érzett kebelem
Nézvén a' mult időbe!
Ezzel eltünt; — 's én is aztán
A' tetőről leszáltam,
És a' Vas Pál e) gyalog utján
Lakom felé mászkáltam. —
'S im' e' regét bennem rejtve
Vagy egészen elfelejtve,
Nem akarta Hunnia;
Közli hát egy hü fija:

Lévay László,
Martonfalván.

- a) Gyakorta énekelvén — mint tudjuk — szent Dáviddal: az Ur megnyitja a vakoknak szemeit.
- b) Kalap formájú hegy Vas Vármegyének Kemenesalli járásában. Nevezetes bort, de keveset terem. Vas keménységű követ messze is elhordják, de csak kutakba; mert épület rakásra a kőmivesék nem igen szeretik.
- c) Ezen Művészeknek ma is találtak maradákaik, 's mindannyan nemesi rangban; de elváltozva, a magyar nyelv engedékenysége miatt — az al népnél kivált — Kan, Mike, és Lőke nevezetekre.
- d) Az az: négy kéz láb. Talám ennek emlékezetére kerengenek itt Kemenes alatt a gyermekek 's leányok karikában, szüntelen üvöltözvén: Háhá Bella, bakondai Bella, Háhá Bella 's a t. az az: Hová hová Béla, 's vakon? habj! Béla! —
- e) Ez a Vas Pál a közönséges monda szerint Remete volt. A hegy napkeleti meredek szirtes tetőjén maig is látható a lakása. Egy veszedelmes gyalog ut vezet bele a kíváncsi szemlélőt. Néhányszor magam is voltam az egyebiránt idomtalan hasadéokban. A lapus köveken, mint valamely ülő lóczákon, édes pihenést vehet magának a vakmerő Vándor. A kemény kövekre felvakarcsált nevek 's év számok bizonyítják, hogy a Vas Pál likjának — így nevezik közönségesen — régótától fogva mind a mai időkig töménytelen számu 's külön különféle látogatói voltak.

BARÁTOMHOZ.

Bátya Tamás! Te magadba vonulva leselkedel addig,
Míg nem hallod, etséd mint kéri nyöszöngve az áldást.
'S ekkor, hogy menekedhess tőle megáldod örökre.
Várj! várj! még sirok ám, nincs ám még vége bajomnak.
Téj kell! édes Anyánk beteges, gyógyítsd meg; elég szer
Van kamorádba? különben vándor léssen etsédből.
Lassu cipőt öltvén lábára csoszogva ijesztget;
Majd ott is meg lep, hol lenni sem álmodod őtet,
És számot kérend elkorcsosodása' okáról.

Am de ha ételmet koldulsz számára, elérvén
 Azt az időt, mellyben karait felemelheti, véled
 Mint magyar édes etséd a' zöld pázsitra kiballag,
 Birkózik, megü el, 's legalább szívére szorítgat.
 „Majd koldus táskát öltök csigolyamba te érted,
 Gyáva piczinyke!“ talán így szóllsz? Nem! nem hiszem én ezt;
 Mert a' büszke Magyar vérével is élteti vérét.

L.

 V Á L A S Z.

Édes Etsém! leveledbe' panaszt és édes enyelgést
 Olvasok; elmúltak jó fűszere, víg örüm ablól
 A' szájból most is foly, melly nekem annyiszor öszve-
 Ránczolt homlokomot kideríté! — Hát te ekéhez
 Fogtál? — Bő aratást, sok búzát gyűjtve tsűrűdbe
 Kívánok! Majd ökreidet, ha elállnak, hajtni segítem;
 Szóllítsd meg bátyád'; tudod, én nem is értek ekéhez!
 Téged méltónak mindég szeretve talállak;
 'S várom, hogy minket majd a' Sors öszvehoz, akkor
 Mondom: „Látod, etsém! bennem milly tiszta az érzés,
 Melly hozzád vonszott,“ forrón szívemre szorítván. —
 Most Görög, és Török, és sok számos Muszka fogyasztja
 Tentámot. — Kérlek, ne felejtse-d-el régi barátod'!

K.

 A' FALUSI A' VÁROSIHOZ.

(Ewald után.)

Te puha párnákon heversz,
 Én a' gyepen, 's zöld pázsiton,
 Tükörbe nézed képedet,
 Én a' pataknak gyöngyibe'.

Te kárpiton jársz , lépegetsz ,
Én a' virágzó réteken , —
Téged bor és nektár itat ,
Nékem viz oltja szomjumat.

Falak kerítik házodat .
Az én tanyám a' sík mező ;
Mesterkezett Tavasz mosoly'g
Neked , — nekem természeti.

Téged betegség ront , epeszt ,
Én egészséges — ép vagyok , —
Egy strázsa őriz tégedet ,
Engem pedig'en hív kutyám.

Téged' muzsika hang altat el ,
Engem' pedig a' viztsőrej ,
Herélt vidámít tégedet ,
Engem' pedig a' Fűlmile.

Fel téged' a' Délnek heve
Kelt , — engem' a' hajnal bibor ;
Lányodnak a' sok artza máz
Ad színt — enyimnek a' patak.

AZ EGYENETLEN HÁZASOK.

Szerentsétlen Házások !
Kik egymást hóhéroljátok ,
Szíveiteket a' sok
Háborgással gyilkoljátok ; —
A' kik egymásnak kárát
Olly vad - szomjal keresitek , —
Hymennek szent oltárát
Be rútúl fertőztetitek !

Az egyesség' keblében
Ha szentül élni akartok,
Az örömnök kelyhében
Ürmöt hát miért tsavartok?
Ti egymásnak hűséges
Szeretetet esküdtetek,
Minek e' gyűlölséges
Tzivadás hát közöttetek?

Férj! te vagy házad' Ura,
Gazdaságnak kormánnya,
Ne adgy okot a' búra, —
Ne légy lázzadás' sárkánnya;
Intsd jó rendre párodát,
Ha talán talált vétkezni; —
Talán fogadja szódat,
'S nemesebben kezd érezni.

Aszszony betsüld Férjedet,
Ne légy szívének hóhéra, —
Szeressed háznépedet, —
Ne légy vad mérgű Megéra, —
Ha Férjed gyűlölködik,
Igyekezz kedvét keresni, —
Hogy gondokkal küszködik,
Nem egyszer szokott megesni.

A' ti magzatitokat
Példás uton vezessétek, —
Eltsábítani azokat,
Hidjétek legnagyobb vétek, —
Vétek, mellyet *Nemexis*
Mindenek közt főképp' utál, —
'S mellyért, ha most nem lesz is,
De bizonynyára boszut ál.

A' világon legyetek,
Leginkább béke szeretők, —
Úgy áldják meg éltetek
Az égi szerentséltetők:
Béke szerentsélteti
Hymeneus' szent kötelét,
Boldoggá ez teheti
Tsak a' halandó lételét.

AZ ÁLOMHOZ.

Tsend futó ágyamhoz óh te
Édes álom, szállj alá!
Nyitva lévő bús szemimből
Óh töröld el a' könyűt;
Nyomd el elmém' gondolatját,
És szívemnek kínjait,
Számptalan véres gyötrelmit,
Vérem öldöklő tüzét. —
Óh de hasztalan sobajtok!
Éj nekem nyugtot nem ád;
Boldogok' szemét zárja tsak,
Futja a' bús lelkeket. —
Én nekem mindég egyenlő
Éjhomály, és napvilág;
Egyaránt tsatáz szívemben
Sorsom' adáz fegyvere. —
A' Halál fenyít szünetlen; —
Ó Halál! mért tétovázsz? —
Tsak te oszlatod gyötrelmim,
És nyugalmat tsak te ádsz!

É P I G R A M M Á K.

A' nagyra vágyó.

Tudod Ninám a' nagyravágyót gyűlöölöm ;
Pedig magam szint' az vagyok , midőn nemes
Szívedre vágyódom ; 's jaj nékem úgy Ninám ,
A' nagyra vágyót , hogy ha gyűlöölöd Te is. —

Az ártatlan szemek.

Hogy szemeid lyánkám ártatlanok azt hiszem én , 's mért ?
Mert azok a' fiatal tőrbe nem ejtik , azért. —

Az Isten.

Ollyan az Isten , mint a' Nap , mellyet kiki lát , csak
Az nem szemlél jól , a' ki merőn bele néz. —

Egy jó Leányhoz.

Ó lyánkám , kit erénnye miatt kiki áld , 's becsül immár ,
Bosszankodsz , hogy nem birsz szerelemre sehogy.
Engedelem Lyánkám én szinte becsülöm erényed'
Hajh de tudod nem csak Rényt keres a' szerelem.

József vélt halálának hírére.

Csillagvi'sgálók , ne keresgessétek okát , mért
Történtek minap a' Csillagesési csodák.
A' megyebéli Király rendelte el azt , hogy azok közt
József is üljön majd , 's néki csináltak ülést. —

Kunegundához.

A' bodor , és szeghaj , melly homlokodat fedi , én azt
Vélém , nem magadé , 's megcsala vizsga szemem.
Mert szobalyánod erőssíté , hogy még tavál együtt
Véle vevéd , 's így már elhiszem , a' tied az.

Kiss Endre.

N É P H Y M N Ű S.

1.

Tartsd-meg Isten! Ferdinandot
Édes Hazánk' Királyját;
Legyen országlása áldott,
Intézd minden munkáját:
Atyailag, engedd nekünk,
Keresse ő javunkat.
Oh tartsd-meg Isten! esdeklünk
A' mi Ferdinandunkat :

2.

Tanácscsában egyesüljön
Igazság bölcsességgel,
Gondjaiban részesüljön
Jelen a' jövődóvel.
Helyetted itt ő fölöttünk
Vezesse kormányunkat.
Oh tartds-meg Isten! esdeklünk
A' mi Ferdinandunkat.

3.

Adj békét neki hős-hévvvel,
Ha felkötni kell kardját,
Légy vele és seregével,
'S engedd győzni zászlóját,
Áldás menjen, merre szemünk
Látja lengni azokat.
Oh tartsd-meg Isten! esdeklünk
A' mi Ferdinandunkat.

4.

E' sok néptől pezsgő földet
Mindég változás lakta;

Csak a' megpróbált szeretet
Marad állandó rajta.
Hozzád régi lesz hűségünk,
'S tisztelünk mint Atyánkat.
Oh tartsd-meg Isten! esdeklünk
A' mi Ferdinandunkat.

A' HONÁBAN IDEGEN.

Ki mondja meg mi földön útagok
Én bujdosásnak gyermeke?
A' hármás bércei kedves honban-e
Vagy ez már más világ' egé?

Itt sárga búzatenger' habjai,
Mint óceán, hullámzanak,
'S a' dús kalász közt hosszan 's szélesen
Enyelgő szellők játszanak.

Amott ugar' kigyózó sorzata
Éjfél gyanánt setételő,
'S hol azt ekének éle vágja fel,
Áldásnak zsírja forr elő.

Távolbra büszke ménék körmitől
Feldobbanó tér' szőnyege
Terül, 's a' látkör' szélin hegy nyulik,
Mint égnek tornyos fellege.

Nem csattog éjszak' metsző szélvesze,
Nem forr le délnek lángja sem.
E' szép jelekben, ó Magyarhazám,
Infádott képed' ismerem.

De szólom a' bájnyelvnek szózatit,
Mellyekkel Árpád zúga itt,

'S mellyekkel e' szép honnak rakta le
Nem-ingható alapjait,

És mint viszhang nélkül enyészik a'
Pusztában hangzott dörrenet,
Kérdésem elhangzik 's nem jó reá
Jó útasító felelet.

A' törzsök ősnyelvet, melly honnot ad,
Oh bűn! nem értik gyermeki! —
Hah, gyermek! — a' ki rút nadály gyanánt
Csak szíve' vérét szija ki!

Vagy ah! ki mondja meg, hol járok én,
Bús bujdosásnak gyermeke?
A' hármas bércei kedves honban-e,
Vagy ez már más világ' ege?

A' KELŐ NAPHOZ.

Szárnyra kél feléd
Üdvözlő dalom,
Ó természetnek
Örök szeme!

Ó mi fenséges,
Millyen gyönyördús
Rózsahomlokod
Az éj után!

Néked énekli
Első szép dalát
Nagy zöld termében
A' berki kar;

Gyűjtött illata
Néked gőzölög

Hegy' völgy' nyildokló
Viráginak.

Lángtekinteted'
Fénysugárai
Végetlen-széllyel
Lövellenek.

'S a' ronda éj és
Setét szülötti
Tőlök úzelve
Messzofutnak.

Lőj küdünkre is,
Mellynek éje ül
Árpád' nemzetén,
'S oszlasd el azt!

Fényes égi nap,
Tőlem üdv neked,
Üdv bájjal kelő
Sugáridnak!

LIGETEMHEZ ÓSSZEL.

Zengének-e már bokoraid eleget,
Hogy csöndesen állasz, o néma liget!

Eldaltad-e immár
Est-'s hajnali dallod,

'S melly gyöngé szagot zár
Nem nyil-e virágod?

Nem suttog-e el

Lombjaidon enyelgve az esti lebel?

Haldoklasz, o szép liget, ékeidet
Sárgítva, lerázza az éji hideg,

De méla nyugalmad
Kedves kebelemnek,
Mert szenderülést ad
Gonddúlta fejemnek,
'S így szárnyra ha kel
Képzelmem, örömteli tárgyat ölel.

Lengj hús lebel a' bokor' ága felett,
'S föld sárga levéllel e' hó kebelet,
Ah, bár szemeimre
Itt ülne nagy álom,
Hogy hült tetemimre
Hullongna le a' lomb:
Mert jól tudom én
Báj nyugalom ülne szemem' födelén,
Báj nyugalom ülne szemem' födelén,
Mert jőne egy égi leányka felém,
'S dal kelne szüz ajkán,
Tán bús dal is, emlényt
Ormomra szakasztván,
Könnyezne korányként:
Milly lágy szunyadat
Bírná ugyanekkor oszolt poromat!

De hasztalan! elhunytom itt szememet,
'S nem jó hideg álom, e' hant se' temet;
Gyors szárnyon előlem
Az messze röpül el
És ébren epednem
Kell tűzkebelemmel,
Kell, mert ah! elint
Zord végzetem, isszonyu kénye szerint!

Hús gyöngye leblek' lakozása legyen
Szent csendű homályodon, — ernyeiden

Kedves liget! estve
Bús füلمي lepárnak
Zengjen le keserve, —
'S a' karcsu leánynak
Az súgja meg azt,
Hogy rabja is így zokog égre panaszt.

MAGÁNYOM.

Jajgat a' szél künn, míg a' vén
Fák között csapong,
Gallyaik hajladozva törnek,
'S csörgve zúg a' lomb.

Én itt aggok kis lakomban,
Künn 's ben éji dél,
Fenvirasztok lámpalángnak
Sápadt fényinél.

Olly halott a' csend körülém,
Ollyan nesztelen,
Szívem' kettős dobbanása
Hangzig keblemen.

Semmi lény sem él, csak én, itt; —
Ah, nem! — Társaim
A' kinos vágy, törhetlen búm,
És szívharczaim,

Bennem és kivülem élnek
Ők 's nem nyugszanak,
Edzett élű szorgalommal
Engem rontanak;

Rontanak, mert kebelemtől
Távol angyalom,

'A szelíd lány, 's csókja mézét
Ah, nem kóstolom!

ELKIVÁNKOZÁS

Újra nyögve nyílnak ajkaim,
Hol vagy, oh hatalmas égi szellem!
Mindörökre itt felejtesz-e,
'S bűm' vadonba hasztalan nyöggellem?

Hogy kihoztak istenkarjaid
Engem éjiből a' semmiségnek,
Megmosolygva szád az ifju lényt,
Fáradatlan szárnyaid fölvevének;

Gyorsabban, mint éjszak' szélvesze,
Barna felhőn gyúlt vilámlatokként,
Országok 's nagy tengerek felett
Hordozád az ifju bámuló lényt.

Láttanak szemeim jégbérczeket,
Kék magasba halványan menőket,
Mérhetlen tért, zúgó vízesést,
'S nem kívánta hő lelkem meg őket.

Láttam hont, szorgalmiban nagyot,
Tengertajtéktól körülöleltet;
Szállék pálmaberkek' árnyhüsén,
És hol citromerdők, leble éltet.

Vágyva vágyot mind ezek között
Máshová a' nyughelyet leső sziv,
Hol koránynak napja szép reményt
Gyujtva kél, 's erő nagyokra tör's viv;

'S felmosolyga bérczfüzéresen
A' hon, szép folyóktól öntözötten,

Egy szilaj 's erős nemzet lakék
Sikjain, zöld bikkes-'s tölgyesében;

A' szabadság' magva földein
El van hintve úgy látszék szememnek,
„Tégy e' honba, légyen ez lakom,
Vérem érte!“ — mondám szellememnek,

És letett, és élni kezdtem én
Messzevágó óriás reménnyel,
Tisztelettel várva néz szemem,
'S keblem fényes napkelést reményel.

Ah! de nem kel tiszta napsugár,
Barna ködnek éje áll utában:
Kapkod lelkem könnyű lég után
'S nem lel azt, és fúldokol bajában,

Hintve a' dicsó szabadság-magva,
Ah de nemjő lágy tavasz reája;
Gondolatlan gázol népe rajt',
Mellynek olly üres 's hült szíve, szája;

Agyvillámát 's küzdő erejét
Rozsda' szennye senyvedőn takarja,
Haldokolva lassanként enyész
Önbizalma, kədve, hősi karja!

Mig emésztő búm el nem temet,
O el innen! — szállj le, égi szelem!
'S biztos szárnyon vigy el engemet
E' jaj' földéről, hol búm nyögellem,

A' B Ú S V I O L A

Bágyadva csügg fejed le,
Kis viola!

Hervad szirmaid' levele,
Melly bájola.

Hervadsz, mivel neheztel
Naped reád,
'S füllegbe burkolá el
Arczúlatát.

Sötét borúba dőle,
Melly rá gomolyg,
Nem száll sugár le tőle,
Le nem mosolyg.

Gyöngy csöpp ennek miatta
Nem reng le rád,
Hogy esten azt ujúlva
Elesőkl nád.

Szegény! kis bokrod' éke,
Ki ad neked
Napot, hogy újra élne
Tekinteted?

Ha fog szirmaidra nézni
A' bájsugár
'S reá mosolyt idézni,
Ha búd lejár?

De bízzál, kellemiddel
Bús viola,
Lefoszlik, melly sötétel
Búd' fátyola;

'S piros hajnal derül föl
Rokrod felett
Naped' tündérszeméből,
Melly ködfedett

Borkúti.

A' M É R E G.

Pesten történt ez. — Mákot töretett Buda-Pest már
 'S mák örlő seregének rajja zsibongva kihallott
 A' Városháznak piaczn. Ki rakattak a' hordók,
 És a' sok mézes bödönökbe le hulla darázs 's légy,
 Dongó méh, lepkék, 's nagy zajtól harsogott a' piatz.
 Ünnap napra szokás, (a' nélkül nints Magyar ünnap)
 Mákos laska, kalács, süteményt készíteni Hazánkban,
 Akkor kell vagy nem barnúlnak asztalainknak
 Tálai, úgy most is dúzs — gazdag, 's puszta szegénység
 Készült Húsvétnek, jól meg méyezni kalátsit.
 Egy asszony, hihető nem volt több pénze szegénynek,
 Hat krajtzár árú mézet vett barna csuporban
 A' közelebb közelebb tündöklő ünnepi napra.
 'S már haza jött, csuprát páhosz fattyának előtte
 Nem akará mutogatni, de mit ki ne lesne gyerek szem?
 Látván ez barnás csuprát bé kötve fülénél,
 Inkább és inkább vágyott kanalazni belőle.
 „Édes Anyám, barnás csuprában mit hoza nékem?“
 Ezt tudakozta dologba fogott annyának utánna
 Járván. „Mérget!“ mond; gyermek! valahogy kine öldjad,
 „Mert, ha talán ennél abból, egyszerre meg ölne.
 „Most megyek el fiam a' városba te itthon üléndesz.
 „És vigyázz taralyos kakasunkat túl ne ereszszed
 „A' szomszéd kertjébe, kakas tejjel te nem ennél
 „Akkor jó sültet, tudod é? minapokba be jó volt?“
 A' gyermek eleinte vigyáz taralyos kakasára,
 'S később látja, erős szárnyát csapkodva kiálni,
 A' szomszéd kertnek, (hol vész várt rája) palánkján.
 És meg ijedve pirúl, majd sir, 's reszketve szalad be.
 „Nints más mód, úgy is agyon üt jöttével Anyácskám,
 „Meg halok én inkább 's mérget veszek, élni továbbá
 „Nem akarok,“ 's buzgón neki ált, jó nagy fa kalánnal,

'S a' barnás csuport ki uritté keservel. — Az annya
 Jön, 's ágyban keverő fia integet, "óh be keserves
 „Jó Anya' nézd mérget, mellyet te elébb haza hoztál
 „Vettem bé, közelit éltemnek vége, halálom.“

Nem tudván haragudjon é, vagy ki kaczagja az asszony
 Gyermeke illy csinnyát, többet nem ijesztgeti mézzel,
 És a' szép Húsvét napján, mákosnak örüle
 Pest-Buda, csak ők nem, mert méreg volt nekik a' méz!

M-or L.

TÜSKÉSBORZ VAKONDAK.

Immár fujdogáltak a' hüss őszi szelek,
 Hóharmattal fedve vala azon telek,
 Mellyben a' vakondak házát építette
 Egy fel dombosodott halomnak felette,
 Büszkén nézte vala a' zuzmarát 's deret;
 Mert szállást jót szerzett 's beléje kenyeret,
 Sz. Mihály napja is imár régen elmúlt
 Egy hóharmat után más hóharmat ujult;
 Hijába reméuylett kedvezőbb időket
 Tépvén Boreas is már a' fa tetőket;
 Csak az egyen vala még buslalkodása,
 Hogy egyes egyedül vala lakozása;
 Bártsak valahonnét egy pajtás vetődne
 Kivel mint baráttal ha őszye szövődne,
 Majd a' komor télnek hideg szakasszában
 Kedvezőbb életet élhetne lyukában.
 A' szegény vakondak hogy így buslalkoda,
 Egy tüskés borzt hozott a' szerentse oda,
 'S így szólla: jó reggelt kedves vaksi szomszéd!
 Ugyan fris idő van; hogy 's miképp vagyon kéd?
 Ah! dehogy van hideg, a' vakondak felel,
 Könnyen mondván azt, hogy ő könnyen ki teel. —
 Elhíszem-mond a' borz — kéd könnyen beszélhet

Mert háza jó lévén a' téltől nem félhet ,
 De mivel nekem nints se itt se ott házom,
 El hidje kéd Sogor mint Zsiba ugy fázom.
 Fogadjon engem is kérem szállására
 Látom elég tágos föld alatti vára.
 Meg lássa, hogyha ad nekem egy kis helyet ,
 Minő vigan által éljük majd a' telet.
 Tettzett e' kérés a' vaksi vakondaknak ,
 Kezett tsapott vele hogyhát együtt laknak ...
 Söt kezét meg fogván maga bevezette ,
 És ott a' mint illet helyére fektette.
 Ah! be jó helyem van — a' tuskésborz mondja —
 Örüllt, hogy szállásra nem lesz immár gondja.
 Ah be édesdeden 's vigan heverészek ,
 Boldog kinek testét ujitja illy fészek!
 Jaj de a' vakondak miképp boszongodott,
 Mert a' borz szomszédja nagy helyet el-fogott.
 Osztán tuskéje is bökte keservessen,
 Azért így szóll hozzá ugyan csak mérgessen :
 Szomszéd! igen nagyon meg bántam dolgomat
 Lakházul nem adom kédnek barlangomat;
 Nem szenvedhetem a' kéd tuskés bundáját,
 Menjen , 's keresse fel a' maga tanyáját, —
 De a' borz e' szóra olly könnyen felele,
 Hogy amannak el-telt szeme szája vele:
 Nem vagyok tán bolond; — hiszen jó helyem van ,
 'A kéd fetsegése előttem hasztalan;
 'S hogyha nem tetszik a' kéd feje allyának,
 Válaszon jobb helyet tanyául magának.
 Énnékem leg-alább igen is jól tetszik ,
 'S hidje el , hogy a' borz tavaszig itt fekszik,
 'S a' szegény vakondak bár dult fult mérgében ,
 Csak zsellèrképp lakott tulajdon fészékében;
 Bosszuság szenvedés lett a' mulatsága ,

Békességes türés pedig orvossága.
Igaz e' köz beszéd; adj tótnak fedelet,
Majd ki méri utóbb ne félj a' ház helyet.

L. L.

IRÓ TÁRSAMHOZ.

A' mord bagoly lakjon bátor magasbb hegyek
Büszke tetőin emelt
Varak' mohos kőszirtjein ;

Míg a' kelő napfényeit kerülve, 's el-
Rejtve magát csak az éj
Csendjén visít félelmesen,

Ama' kicsiny, és szós pacsirta' énekét,
Mellyel ez a' magas ur'
Idvezletére zeng korán;

De csak onnan a' mély völgy virágzó rétiből,
Bár mi erővel is el
'S megtiltni képes léssen e'?

Szóljatok ti is napnak székéig ható
Büszke sasok! lehet-e
Gátolnotok szent céljait

A' tiszta szívnek? Ó nefélj kis énekes
Társ! alacsony helyezet
Még nem hiúság címje ám!

A' kellemeknek a' ki örvendezni kész,
'S érdemeket ki dicsér;
Nem szolga, 's nem rab még' azért.

Csudálatos bájjal bir a' szép, és nemes,
'S a' ki ezekre hideg
Vérrel tekint, irígy szívű.

Vallyon ki esmérné a' hajdan derék
Férfiait, ha kinem
Hirdette volna őket is

Más? — Nézd csak, esküdtt ellensége a'
Fényes erénynek is az
Irigy idő; homályba rejt

Mindent, csak azzal nem bir, a' mit a'
Hír magasan felemelt
A' csillagok' sorába már.

Igy fénylenek minden Népek között
A' Haza' Hős Fiai;
Atilla, Arpád, Zrínyi, és

Több ezrek; a' kik Hunniának őr
Angyali voltak; így
Élnek dicsünkre még ma is.

Igy nyert Örök fényt már előre ott
A' Haza' Attya Ferencz,
Hol a' derült nap tündököl. —

ISTENI GONDVISELÉS.

Nem árthat annak semmi veszély' dühe
Sem tűz, sem a' víz' árja, sem a' Tatar'
Élesre fent szablyája, a' kit
Őn maga ápol az Isten, és véd.

Bátran hajózhat tengerek' árjain
Sziklába kocczant, 's tenkre zuzott hajó —
Romonn is, úgy hiszem, szerencsés
Lantra vezérli az ég sajátját.

Bátran csatázhat fegyverek éle közt,
Bár lánczos ágyúk' zápora düljön is.

Épen marad, ha életére
Gondot az Ég visel, el nem eshet.

A' vízözönben Nemzetek estek el,
Noé azomban megszabadult; utóbb
Lóth elkerülte a' veszélyt, melly
Rút Sodomát, 's Gomorát letörte.

Ezernyi példát hozhatok ere fel;
De mért? hiszen nincs, a' ki ne hinne egy
Istent, kinek felsőbb hatalma
Mindenüvé csudaképp kiterjed.

En is minap két durva kocsik közé
Szorúlva, már majd öszve törettetek,
Ha hirtelen védő kezet nem
Nyujt vala Melpomeném az Égből,

Kedvelsz tehát Ég! kedvelled életem;
Mert a' veszélben karjaid őrznek,
'S dicsedre szellemed sugalta
Verseket irni tovább is engedsz.

Kedvenczed illy vést ennekutánna hogy
Többé ne lásson, most csak az egyre kér
Szívem, hogy ökrénél, 's lovánál
Légyen okosb valahára a' pór;

Mert véle olykor szoktam utazni, tudod,
Midőn Berényből áldozatom' viszem
Legfőbbik oltárodra Pestre,
Hol kiki lássa, miképp imádlak.

Hol lássa most is ki 's ki, hogy e' danám
Védemedért írt háladatos fohász:

Kevés tudom, mert én kicsinke,
'S a' Te kegyed igen nagy, és sok! —

Kiss Endre.

A' MEZŐKHÖZ.

Jámbor Faluk' szép vidéki,
Reménnyel gazdag rétek,
Szelíd mezők' dús tájéki
A' boldogság tiétek!

A' kies tavasz' virági
Kebletekben fejlenek,
A' barna nyár gazdagsági
Ti rajtatok termenek.

Oh! ha most is ti bennetek
Élhetnék, 's látnám díszetek!
Úgy szívem vad bújának
Nadályi nem szívnának.

Ám de hirtelen elzára
Engem a' sors tőletek,
El, e' kietlen határra,
Hol semmit sem szeretek.

Alig hogy megízleltette
A' szabadságot velem
Az ég, nyomon visszavette,
'S már hasztalan kérlelem. —

Boldog a' ki megnyerheti
Szép szabadságát, 's élheti!
Ki elveszti, hasztalan
Sír; marad boldogtalan.

Ormándy István.

KORA HÁZASSÁG KÉSŐ BÁNAT.

Elbeszélés Bústavítól.

Gondolatba merülve ültem asztalomnál; elmém leélt gyermek korom boldog évein merengett; számtalan örömeimnek 's napjaim ártatlan vigságainak emléke édes andalodásba ringatá lelkemet, midőn ajtómat kopogatva az udvariatlan levélhordozó szobámba lépett, 's képzeteim csapongásából fölriasztott. Ált adá leveletem 's távozott. Nézem a' levél czimjét, az írást nem esmerém meg; azt világosan látván, hogy nem apám kezének rendetlen vonásu szüleménye, a' pecsétet akarám megtekinteni, 's ime, — a' mit előbb észre nem vevék, fekete viasz 's rajta nemzetségi bilyeg-czimünk volt. — Rosszat sejtve törtem föl a' gyászos levelet, mellyet anyám irt vala, 's fájdalom! a' vészes előérzet nem csalt meg; atyám nehéz beteg volt. Sulyos nyavalyája már több napok olta ágyba szegezte őt, mellyről azonban engem tudósittatni semmikép nem engedett. Csak most, midőn talán már halálát érzé közelgeni, engedé meg anyámnak, hogy nevében haza menésemet sürgesse.

Azon gondolat, hogy mire haza érkezem talán atyámat a' bizonytalan boldogabb hónapba áltköltözve találandom, öszvedultá érzékeny keblemet. Minden pillanatot elveszettnek gondoltam, mellyet Pesten töltök el. Inasomat kocsit bérleni küldém, lelkére kötve a' legnagyobb gyorsaságot. Ő futott; én pedig magammal haza viendő holmimet rakogatám szekrényeimbe. Pistám, most reménységemet folyүүл muló gyorsasággal teljesíté parancsolatomat; nem mult egy negyed óra el; midőn már én mindent kocsira rakatva, fölkészülten utnak indulék.

Kotsisomnak jó borraivalót ígértem, hogy csak kitelhető sebességgel hajtson. Nyargalt, vágatott, lovai sokat szenvedtek, szinte sajnálkoztam már rajtok, és még is olly lassan, olly untató késedelemmel haladánk, hogy szinte

megátkozám nyughatatlanságom közben azon helységet, uraságot, vagy tisztviselőséget is, melly homokos pusztain jobb utakat nem készített. Nagy nehezen eljutánk F-be éppen akkor midőn a' napnak utolsó sugáraitól piros színben usz ak a' keleti fellegek. A' nap nyugta apámnak halálát támosztá föl elmémben. Keblem elnehezült; fohászaim egymást üve száltak kebelemből, 's szemeimből a' fiui hála-könnyek omlottak alá.

A' hold teljes fényben egész dicsőségével, de bádjadon mosolyga le utunkra. Egy a' legszebb, legemlékezetesebb nyári estéji közül életemnek! Örömet ébren alom nélkül töltöttem volna én az egész éjtel csak utazásunkat folytathatandottuk; de ez lehetetlen volt. Annyira kifáradtak már a' hosszan tartó mély homokban lovaink, hogy ütés által lehetetlen volt őket többé csak kis időre is megfutamtatni. Kocsisom ki még F-ben meg akart éjre maradni, elkedvetlenült és dörmögött, 's csak jó borraivaló által tudtam annyira megszelídíteni, hogy új ősztönnel iparkodott gyorsabban előre haladni. Eljutottunk végre a' K— csárdához; lovainkhoz messzebbre nem bizhatánk, 's így kénytelenítettünk meghálni.

Csárdánk magánosan állott a' messze sík közepette. Némaság uralkodott körülé; a' táj ködös homály borította; téreit borzasztó csend ölelte; kebelemben a' sírnak éjele honnolt; lalkem érzései, agyam minden eszmélete rokon volt az álomba szenderült természet gyász halgatásával. Egy lassu morajjal csörgedező folyam, melly a' rét virágai között csavargó mederben suhant le, kicsalt partjaihoz. Itt hosszan bolyogva, 's magas fűben enyhítőt pihenve, a' multat, jelent és jövendőt százszor ált futá elmém, és százszor ált kívánta röpülni újlag képzetem. Tévelygésemm végre haza juttatott, fáradtan aludni mentem; 's nem sokára az ön nem-tudat édesen nyugtató karjai közt felejtve lön szívem nehéz bánata.

Keveset alvám és nyugtalan. Rémtő álmaim egyre háboríták éji csendemet, 's gyakran elüzték könnyű álomat. — A' korány kedvezőbb lőn irántam, édeset szunyodtam 's a' hajnal piruló fénye szenderedve talált. — Pistám föl-zürgetett; boszorkodtam, hogy legkellemesb álomat verte el szememről.

Napkölte előtt már utnak indulánk; ugy tetszett, hogy kocsisomnak a' jó bortól, lovainak pedig a' bő eledeltől még most is mindegyre jó kedvök volt. Ma sokkal gyorsabbnak tetszett haladásunk mint tegnap, 's már délben az M-i vendégfogadóban valánk. Sürgettem az etetést, magam kevés falatozás után gyalog előre utnak indulék. Táplált a' remény, hogy, habár késő éj leend, még is meg láthatom beteg apámat még az nap. — Mentemben gondolatokba süllyedék. Eszmélődésemből egy mellettem eldörgő hintó ébresztett föl, lecsüggő fejemet fölemelém 's az apám négy szürkéjére 's magára a' kocsisra is hamar reá esmertem. — „Ferkó“ kiáltám a' mellettem csak alig elnyargaltra. De ő nem hallott. „Ferkó haj!“ kiáltám másodszor is, és az, vagy nem hallotta, vagy a' nevet nem ő neki kiáltatva lenni gondolá, és egyre nyargalt. Én szinte arra a' gondolatra jövék már, hogy hamarjában rosszul néztem 's nem is az apám kocsissa 's lovai. Utána meresztett szemekkel állottam, 's a' csavaruló uton ismét jól láthatám őt. Hintó, kocsis, lovak az apámé, mondám egész meggyőződéssel magamnak. — „Ferkó haj haj“ kiálték most harmadszor kitelhető erővel, 's midőn látám, hogy ennek sincs több sükere mint a' két előbbi üresen elhangzottnak, egész tehetségem szerint futásnak indultam. Én vizen árkon keresztül rövidebbet választék a' fölötte csavargós szekér-utnál. Már szinte egészen kifáradtam, midőn észre vetém, hogy bérelt kocsisom Pistámmal együtt jön a' falu felől. Biztam hogy egymásra reá esmerendnek, és meglassudtam. De eszembe jutott, hogy Pista még nem volt velem

együtt sztléimnél, 's hogy sem ő Ferkót, sem Ferkó őt nem esmeri. Kénytelen voltam tehát ismét szaladásnak eredni.

Jól megközelítették már egymást a' kocsik, midőn Pista engem szaladót észrevön 's a' bérelt kocsist megállítá. Ferkó egyre nyargalt. — „Fogjátok meg, fogjátok meg“ kiáltám tőlem kitelhetőn, 's fejer zsebkendőmmel a' nyargaló Ferkó felé integeték. A' jó fülü Pista hallá 's elérte kiáltásomat. Leugrott 's leszállítá a' bérlett kocsist. Azonközben oda ért nyargalva hozzájuk Ferkó. Pista zabolán ragadá az első lovakat, 's megállította a' kocsist, ki által engem vagy kiraboltatottnak, vagy legalább megsértetettnek gondolt. — Ferkó büntelennek érezvén magát, 's anyámnak szavára gondolván, ki minden késedelmezést legszorosabban megtiltott vala neki, minekutána szép szóval nem boldogult 's tovább nem haladhatott erőszakkal akart megmenekedni. Egy jót Pista nyaka közé, kettőt első 's hátulsó lovaira pattanván, megindult ugyan, de Pista nem ereszté el a' zablát, 's a' bérelt kocsis, ki mindedig jó szerint csak nézője és hallgatója volt amazok szó-vitájának, egyik kezével a' hátulsó gyeplü-szárokat kapá meg, másikkal pedig az előre vigyázó 's reá nem is ügyelő Ferkót magas üléséből a' földre rántotta.

Én a' hosszas futásban annyira kifáradtam már, hogy csak ballagást kelle mennem. Jól megközelítém már a' perlekedőket, midőn szegény Ferkónkat a' földre hosszan terülni látám; sajnáltam őt 's majdeem tudóm szakadtáig kiáltozék, de ők fölül lármáztak engem, szavam hallatlaná lön. —

Ferkó hamar fölugrott kemény fek-helyéről, 's nem érezvén a' testén ütődött néhány kék foltok által okozott fájdalmat, a' béres kocsisra rohant; de mig azt markosan átölelve a' földhöz sujtani igyekeznek, a' társának segítségre jött Pista által kéméletlenül agyba főbe veretett.

Ferkó nem vévén sillámra (tréfára) a' dolgot, átkarolta a' két városi legényt 's hosszas birkozás után mind kettőjüket a' homokba teríté. Ő, velek együtt elesett, de fölső maradt, 's társait kölcsönös szitkozódás között mindegyre gyömözte még akkor is, midőn hozzájuk érkeztem.

Kevésbe mult, hogy nevetnem nem kellett, midőn háromokat porosan henteregni láttam a' földön; — „Ferkó“ szólék most hangosan az arczal föld felé lévőhez „ereszd föl embereimet;“ „hisz én fölereszteném őket nagyságos uram“ felele ő nékem, szavamról meg nem esmertetettnek, „de — ők nem bocsátanak engem; ez az egyik ugy megragadta hajamat, hogy fejemet sem tudom meg is emelinteni; aztán nem is akartam én ő kegyelmeket egy ág szállal is bántani, ők támodtak meg engem; aztán az ember kénytelen magát védelmezni a' mint tudja.“

Szavamra engedtek egymásnak. Ferkó hogy egyszer Pista körmei közül kiszabadultan érezé haját, első volt a' ki talpon állott. „Mid fáj Ferkó?“ kérdezém tőle, ki előbb magáról gondoskodván én reám nem is nézett; „semmim sem“ mondá — „tekintetes urfi,“ — és megesmert. Örült a' jó legény, hogy verettetése jutalma az én találkozásom lön, de elhitte, hogy az verés nélkül is megtörténhetendett, ha ő vigyázott volna az uton jöttében, 's fültette magában, hogy máskor jobban megnézendi a' vele szemközt menő embereket. — Legényeim összebékültek. Ferkó vissza fordítá haza felé lovait; áthordott a' bérelt kocsiról amazoknak segedelmével mindent hintájára, 's elfoglalá saját ülését, honnan előbb a' pesti kocsis olly kémeletlenül szállítá le.

A' kocsi bért kifizetvén, 's a' kocsist jól megajándékozván vissza küldém Pestre, én pedig, hintómba Pistát magam mellé ülvetve, haza felé indulék, 's meghagyám Ferkónak, hogy a' lovakat ne kémélje, hanem a' mint csak tőlök kitellik, elügessen. — Ut közben elbeszélé

Ferkó a' honi történeteket. Atyámat már, midőn ő éjfél tájon elindult, minden pillanatban halatták; a' szegény öreg nagyon erőtlén volt, de bizott, és biztatá anyámat, hogy halála előtt még beszélhet velem.

Sehol sem állapotunk meg. Ferkó egyiránt sebesen hajtott. Lovainkról már est felé a' hab szakadozott. Mind a' hárman szótlan ültünk. Az én szemeim a' tiszta fényben nyugodó napon csügtenek; elmém, gondolatom — a' képzetek végetlen tengerébe szált; keblemet néha fohász, nehéz fohász emelé. — Pista jó izüt szunnyadott az napi nagy viszontagságai után. — Az ő apja nem feküdt halálos ágyán!

Már láthatók voltak hegyeink; azon hegyek, mellyeknek völgyeiben gyermek korom sok szép pillanatát örömközt játszám el; azon hegyek, mellyeknek homályában néha ábrándozó bolygék, néha gyenge madárcák fészkeit 's fiait kereső — tévedék; azon hegyek, mellyeknek ormairól a' messze térséget 's a' távolban kitünő falvakat esmerni vágyó nézelém, mellyeknek első dalom hangját szentelém. — Ezek villantak meg elmémben! ezek — a' gyermek évek hajdan izlett boldogságának dicső képei, — 's lelkem szomorúságba és örömben osztozott. — „Hajts Ferkó“ kiáltám akaratom ellen, „hajts, ha lovad vész is.“ — Pista fölrijedt álmából szavamra; Ferkó a' habtól egészen fejér lovakba kéméletlenül pattantott, — azok vágattak, én pedig hintóm szögletébe visszavonultam, 's elmémnek újlag szabad röpöt engedék. — — Egy nagy zökkenés föl eszméltegett, néztem alá és hátra, — egy rozsz hid volt a' mi oly nagy erővel fölvetett ülésemből, hogy a' hintóból majdnem kiestem. Körül néztem a' tájt 's föltekinték az égre. A' tájt csend borítá — néma és borzasztó; benne születésem 's apám lakhelye szomszéd határát esmérém meg. — Az eget millio tiszta fényű csillag diszesíté; a' hold fejedelmileg hinté halvány sugárait alá; a' természet dicső látványa elbájolt. E' pillanatban kondult meg a' messze-

ség ködében egy harang; gyász hangját a' szellő felém ingatá; keblem megdöbbsent hallatára; kellemes volt az, mint a' hosszan sorvadott éltűnek az előlő gyilok, — és rémitő, mikint szerelmeseknek a' sir, a' halál. „Ez S-i harang?” kérdezém rettegve Ferkót, ki annak hallatára buzdításom nélkül hevesen csapkodta lovait; „igen is; a' lélek-harang az; talán most vivódik halállal az Uraság“ mondá ő's újra a' lovakhoz fordult. — Én elvesztém eszméletemet, — érzékeimet előlte a' szomorúság.

Eljutánk végre S-be. Ezer képzelet tódult agyamba midőn lakunkat előszer megpillantám, és ezer tünt viszont el agyamból. — Ő megholt gondolám magamban, midőn az udvarra bevágtatánk, 's „ő meg holt, elvesztéd örökre apádat“ zokogta keservei közt anyám az agg, a' jó. Csókjai közben forró könnyei nedvesíték arczámat 's onnét kebelemre hulladoztak alá. Némán — ezer fájdalmat hordva szívemen rohantam be a' terembe, hol apám merevedten a' halál örök álmát alvá. Csókom érinté hideg ajakát; egy szent borzalom futott keresztül lelkemen, könnyeimnek zápora kicsordult szemeimből; szívem nagy terhe tompa fájdalommá változott. — Anyámat, a' jót, tőlem kitellhetőn vigasztalni igyekeztem; kimerítém minden vallás-tudományomat, de minden süker nélkül, ő vigasztalhatatlan maradt. Végre minden a' béli szándékkal fölhagytam, sirásainak szabad folyamot engedék, — sirtam magam is számtalant, 's mind ketten kölcsönös panaszaink 's fájdalom ki-nyögellésében találtuk némileg enyhülésünket.

Gyász és keservek között virradott föl a' negyedik nap, mellyen apámnak hidegült tetemei a' sirnak örök éjelébe voltak szállítandók. Mindenhonon gyülekezett a' nagy sokaság a' temetési ünnepre, szüntelen zúgtak a' szomorú hangu harangok, keblemet fekete bú fedé, jó anyámnak kiapadtak végre könnyei, csak panassza 's fohásza éltének; — óh! azon nap mindig gyászos napja leend életemnek.

Ezentul szomorúság lakjává változott házunk. Senki nem nyitá vigságra ajakát, öröm dal nem zengett sehol. A' gyászost követő ötödik napon jó anyám is megbetegedett; kor miatt gyengült valóját elülte a' bánat, a' keservek minden életerejét megemésztették anyámnak, 's atyám halála napjához két hétre, követé őt' örök nyugalomba. — A' kettős gyors csapást csak alig voltam elég erős elviselhetni.

Anyámat beteg ágyában jobbadán csak magam ápolám. Ő sokat beszélt ifjúságából, sokat egész életéből. Atyámat még többszer emlegeté; viszontagságaikat nyiltszivűen beszélte el; mert hisz ámbátor szülte gyermekének beszélé, de a' gyermek már ugy szólván férjfin korra serdült föl. De a' beszélgetés közben vissza álmodá egyszersmind magát a' mult idők örömeibe, 's az által fájdalmai, tudta nélkül, nyertek enyhülést. — Halála napján is házas életük történeteiből beszélett holmi egyes eseteket; 's midőn épen összekelésekről beszélne 's ezen szavakat mondaná: „bidjed fiam, minket az Isten különösen megáldott, mert többnyire a' kora házasság késő bánat“ — beszédjét sem végezhetvén, szava elállott, 's életét kilhellé. —

Szavainak utólja érthetetlen maradt előttem sok ideig. Igyekeztem magammal elfelejtetni, de minél inkább igyekeztem, annál gyakrabban jutott eszembe, hogy a' kora házasság késő bánat. — Okoskodtam tehát, 's végre ollyképen gondoltam a' mondás igaz értelmét kitalálva lenni, hogy a' ki korán házasodik meg, mint jó apám, az korán jut az élet főbb gyönyörüségeinek birtokába, 's ha hosszas életet él, hosszasan vesz részt az örömkben, későn öregszik meg, 's bánat későn éri, mint apámat vagy anyámat. E' szerint a' mondás igazsága felől meggyőződtem, 's minden további eszmélődés nélkül megnyugodtam.

Szüléimtől megfosztatott, egyedül látám magamat lakomban mint rideg vándort a' honnosult vigadók között; egyedül, mint a' Bakony megkémélt tölgyét társai dülte

után a' hegy ormon, a' lég magassában. — A' nagy városban szüntelen élet zajong, — gondolám magamban, — oda lesz nékem jó ismét visszatérnem; ott elenyészik majdan emésztő bánatom, gondjaimat különbféle időtöltések verendik el. —

Mint hogy huszon négy esztendő's valék szüléim vagyona egyenesen reám maradt, 's testvérem nem lévén, senkivel sem kellett osztzkodnom; minden, a' mint állott, sajátom volt. Egyik nap meg vizsgálám a' pénzes szekrényt is, mellyben nagy megelégedésemre 150 ezer forint kész találtam külön zacskókba kötve 's pamatokra osztva el. — Magam sem gondolám, hogy illy gazdag legyek, 's szinte alig akartam elhinni, hogy én, ki gyermekségemben olly együgyüen, olly igazi természetiesen, utóbb pedig csupán csak illendően, — nem fényüzőleg — neveltetem, hogy én most egyszerre olly nagy öszvet (summa) pénznek tulajdonosa vagyok. A' valóság hiedelme majd nem büszkévé tön.

Visszakivánkoztam Pestre, mert sem falumban, mellynek a' legnagyobb része jobbágyságból állott, sem körülöttem fekvő falvakban vagy tájon nem volt egy miveltebb nevelésü személy, egy fölebb rangu ház is, hova legalább csak vasárnap elrándulhattam volna. Sivatag volt reám nézve az egész környék 's az élet minden felé olly hideg, olly magános, olly szörnyen untató. — Elhatározám tehát magamban, hogy rövid idő mulva Pestre menendek. De legelőször jószágot kellett jó rendbe szednem, mindent hasznosan elintézni, hogy gondatlanságomnak kárát ne valljam. — Mint hogy pedig teljes meggyőződéseim szerint hittem, hogy csupán emhereim jósága, szorgalma, és hivsége által boldogulhatok, az öreg gazdától fogva az utolsó ostorosig megjobbitám szeléseket; jobbágymnak elengedém fele tartozásokat, 's így minden hozzám tartozandóknak szere-

tetét és jó akaratját megnyerve indultam el egyik dél tájon Pestnek. Egész feltételem abban állott, hogy a' még hűtösségemből (juratus-ságomból) hátra lévő három törvény folyamat ott eltöltöm, addig bírálatra (censura-ra) jól elkészülök, azonközben foglalatosságaim szomorúságot is elosztatják, 's aztán mint hites ügyvéd, jó kedvel, vagy legalább nyugodt elmével térendek meg ősi javaimra.

Utamban legtöbbnyire életem jövőbeni miként elintézése forgott eszemben. Az éjet L-ben nyugalmasan töltém, kivévén, hogy egy borzasztó álmom kevés időre fölhaboritott csendes szendergésemből. L-ből napköltével indultam. Olly igen szerettem volna már Budapesten lenni; kimondhatatlanul ohajtám a' városi zajt; 's talán soha nem úgy mint most. Vágyódásom titkos, esmeretlen forrásból származott, mellyet sejtésem homályából nem voltam elég ügyes kifejtteni; mert hisz egykor, és nem régiben, az ártatlan természeti kellemekhez, a' csendes élet, a' zajtalan vigasság bájaihoz buzgón ragaszkodám!

Délt haladva fénylett alá a' sugarai hevét vesztett nap, midőn B. Örsöt hátra hagyva a' budai szőlő hegyek közt az ország uton egy baj-érte utazó társaságot látték. — Iparkodtatám Ferkót, mert, hogy az igazat megvaljam, a' távolból is kiesmert fejr személyek, szánakozásomat fölébresztették. Eljutánk hozzájuk; egy kor-beli asszonyság, egy fiatal nő, és egy még fiatalabb lányka szomorodva állottak a' tengelye-törött béres kocsi mellett. — Én meghívám őket magammal, 's ők maghivásomat szives köszönet mellett elfogadák. Örültem, hogy rajtok, hogy olly gyönyörű lánykán, mint a' gyengéd Luiza volt, szorultságokban éppen én voltam szerencsés segithetni. Ülésém Luizával szemközt esett, mellettem a' fiatal nő ült. A' mint utóbb gyanításom önszavok ál-

tal bevalósult, D-yné Luiza testvére az idős G. asszony-
ságnak leánya volt. Feljesen kifejlődve már, ezer kelle-
mei gyakran magokon nyugtaták pillantatimat. De utóbb
eszembe jutott, hogy ő más karjai között fejlett ki az
ártatlanság bimbójából, hogy ő jelenleg is másnak virul,
's pedig mint nő virul — — 's ezen gondolat egyszerre
megsemmisíté iránta előbb kebelemben támadott érzése-
met, — nem érdekelt többé. Annál gyakrabban pillan-
ték ezentul Luizára, kiben minden új pillantatom új
kellemeket talált. Néha összeütköztek szemeink; ekkor
arczát a' szemérem pirja borítá el, tekintete kebelén és
ölében nyugodott, — 's kebelére vagy ölébe lopódtak
viszont az én pillantatim is.

Beszélgetésünk különbféléket tárgya. Ők szinte
mint én nyíltszívűek levének; egymás iránt a' legnagyobb
bizodalmat és meghittséget mutattuk. — G. asszonyság
még házi körülállásaikból is sokat fölfödözött; elbe-
szélé a' többek között, hogy a' budai hegyekben három
nagy szakasz szőlőjek van, hogy most éppen ott lettek
légyen, hogy egy hét mulva szüretöltni fognak, és —
egyszersmind nyájasan megkért, aláznám meg magamat
hozzájok, 's osztanám meg velök a' szüreti vigságokat. —
Meglepett ezen kérés; megköszöném, és eligérkeztem. —
Több illy beszélgetések között, mellyben én is elmon-
dám nagyjából viszontagságaimat beértünk Budára. —
Midőn a' hidhoz közelgénk G. asszonyság lakásom felől
tudakozódott 's kérdezé hol fognék beszállani. Én mon-
dám, hogy a' „Magyar Királynál“ van szokott szálló
helyem, 's hogy mig alkalmas lakhelyet találandok,
lakásom is szinte ott leend. Ő megkínált házával, hozzá
tevéen szavaihoz „ha az alkalmatosság tetszeni fog.“ Ép-
pen ekkor zökkenénk le a' hidról; térdeim Luizáéval
összeütődtek, ő pirult, szemeim a' rózsza arczon kéjelg-
tek, gondolatom közel 's a' távol bizonytalanságába sü-

lyedett, míg ajkam G. asszonyságnak jószívuságáért köszönetemet szólá. —

Ferkóm alig ha el nem bizta magát, hogy olly szép dámák ültek hintájában, mert hogy a' hidról lezökkenénk, egyet pattantva büszke helyzetet von ülésében, 's lovait sebesen üggetteté egyenest a' nagy hid utszán végig; gondolom elbizottságában megfelejtkezett, hogy a' Magyar Király vendégfogadóba igyekszik szállani. A' tévedést én is, ő is, csak akkor vevénk észre, midőn Pistám megszólalt, hogy nem a' magyar királyhoz szállunk e most. „Jobb felől a' sárga ház előtt fogunk megállani“ mondá G. asszonyság. Ferkó, lovait sebes nyargalásokból egyszerre állítá el. — Kiszállottunk; karjaimon segélém le őket; Luizát kezem először érinté; bizodalmasan fogá meg karomat 's lepke könnyüséggel szökelt alá; súlyát alig érezém. Kinszerítettek fölmenni magokkal, és én örömmel engedelmeskedém, Luiza minden kifogást elnémitá nyelvemen; a' halálba is kész lettem volna őt követni.

Midőn fölértünk, szivességemet köszönék 's megmutaták a' nékem szánt osztálokat. Egynek ablakjai az utszára néztek, hároméi az udvarra és folyosóra szolgáltak. Igen megvoltam elégedve mindennel, tisztaság látszót mindenhol, 's a' csinosság és jó izlés mindenünnen kitetszett. De a' mi meglegedésemet leginkább eszközlé, Luiza barátságos szavai voltak, mellyeknek szomordad hangjai gyanítaták vélem lelke érzetét — gondolatjait, de szemérme nem engedé, hogy ohajtását szavakban adja tudtomra, — hogy marasztaljon; én a' nélkül is értém akaratját pillantatiból, — és teljesítém. G. asszonyság és D-yné az ifju nő, örültek midőn teljes meglegedésemet a' legválogatottabb kifejezésekkel jelentém nekik, 's jószágokért forró köszönetemet mondám. Luiza rejteni akará örömét, nem szólt, de ajkát égi mosoly-

gás kellemíté, a' megelégedés öröm-mosolyja; szemei új életet ragyogtak, gyenge bú nem homályosítá, nem bádjasztá el szív-epesztő fényét sugárainak.

Szobáimba mentem, hol Pistát már holmimnek rakosgatásával foglalatoskodva lelém. Kimutatám néki lakását, a' szoba téres volt és festett. „Egész ur leszek ebben a' szép rajzolt szobában“ mondá pislogatva, 's hosszasan jó izüt mosolygott. Látám, hogy körülállása-inkkal mindnyájan megvagyunk elégedve, örvendék, 's gondolám, hogy honi nyughatatlanságomat, 's a' városi zaj ellentálhatatlan kívánságát ez gerjeszté föl kebelemben titkon, minden sejthetés nélkül. — Így ohajtottam volna leélni egész életemet!

Este lön; lassan enyészett a' zaj; a' kocsik dörgései elnémultak; egyes szó, egyes kopogás hallatódott csak az utzában. Én ablakomba düleszkedve a' meszsze kékségbe a' csillagokra néztem, 's látásom benne, rajtok veszett, fényökben oszla el. Elmém a' napnak viszontagságait forgatá, 's dél olta csak most jutottak viszont eszembe elhalt szüleim bánatos érzéssel; most tünt föl ön életem köre egész maga valóságában előttem. Egy örömtelen föld-tuli honbang gondolám magamat létezni, mellynek sivatagjaiban nem ibolyák, nem nyiló rózsák virítanak, — csak száraz kórók és tövések lengenek; honban — mellynek egét — napsugárait nem esmert örökös homály borítja, 's mellynek végetlen éjelében, én tévedő, Luizát szemlélem dicső fényben alá mosolygani. — Milly haszontalan képeket álmodik magának a' láng szárnyu ifjui képzet! milly varázs tünetek, milly lény alakok vakítják minden léptein! — és még is olly édes, olly ezerte ohajtott a' szép családás, a' légi honok mulékony tanyája. — Én is boldog valék, boldog képzeim által, 's ezen tünelgő boldogságom érzetében szenderedém el.

Másnap néhány velem együtt hűtösködő (juratuskodó) esmerőseimet látogatám meg, kik megérkezésemen nem kevesebbé mutatták örömeiket, mint szomorúságokat azon, hogy olly rövid időn mind a' két szülemtől megfosztattam. Mindenkép igyekeztek földeríteni, 's igyekezetök nem lön egész süker nélkül; az igaz részvét enyhülést szerez a' szomorodott kebelnek 's szét üzi az elme komor fellegeit. — Napjaimnak egy részét esmerőseim, 's azok közül különösen Luizáról való eszmélődéseimnek, 's velek töltött néhány óráknak áldozám; — egy részét a' mult, és jövő vizsgálataiban töltém, egy részét pedig olvasásra és a' törvények áttanulására szentelém. — Így felosztva 's használva mult el egy hetem.

Eljött a' szüretelésre rendelt nap, én újlag nyájasan meghivattattam, és pedig legelőször is Luiza által; 's képes lettem volna e' tőle valamit megtagadni? Igérkezém. Pistát Ferkóhoz futtatám el, 's kevés idő múlva hintóm is készen állott. Én más jelenlévő bérelt hintora akarék ülni, 's magamét G. asszonyság tetszésére hagytam. Ő föl ült, utána Luiza, de ez olly vonakodva, hogy szinte magam is biztatni akarám, hanem az a' gondolat villant agyamban meg, talán velem ohajtana egy kocsin ülni, 's annál fogva elhalgaték. Végre még is csak fölült, 's alattomosan — oldalaslag reám tekintett, 's ha felre szegült pillantatom nem hibázott, annyának fülébe sugott valamit. Azonközben hozzájok szerközteté magát kapitány Vrányi, kivel még fön szobájokban megesmerkedettek a' háziak. Én éppen egy távolabb álló kocsihoz akarék menni, midőn G. asszonyság megszólított, 's magának kikérte, hogy töllek el ne pártoljak; unszolt velek egy kocsin menni. Én szorosság ürügye (praetextus-a) alatt ellent mondék, de ő kívánsága mellett maradt. Luiza is megszólalt „ugyan miért olly idegen tőlünk Tavy Ur, 's miért nem

akar velünk jöni? — Szava nem jó kedvüleg hangzott; én pirulva mentem, a' tisztelet-helyet kapitány Vrányinak engedém, 's Luizának szemközt foglaltam el az ülést. — Megindult az egész társaság.

Nem igen sok szüreten volt alkalmam jelen lehetni életemben, mert apámnak saját szőlő hegye nem lévén, csak néhányszor voltam a' Nagy-és Kis-Somlyó hegyén hivatalos szüreti vendég; de mindenkor kimondhatatlan jól mulaték, 's kész leendettem volt az egész esztendőt szüreteléssel tölteni. — Budai hegyek híres bort teremnek gondolám magamban; tehát szükségkép híres szüreteket is kelle gyanítanom, nem emlékezvén meg arról, hogy micsoda nép ejti meg a' szüretet, holott pedig ettől függ annak minősége. Hanem mivel én, 's a' körültem lévők magyarok valánk, az egész világot, 's így következésképp a' budai szőlők birtokosait is mind egyig, lábíg magyaroknak gondolám, 's csak azután vettem észre nagy csalódásomat, midőn mentünkben a' szedőket 's általjában, a' kit elől utol találtunk, mind csak németül hallám csevegni. De fölötte nagyon elhibáztam a' dolgot; esendességben 's csaknem egész némaságban történt meg egész tájon a' szüretelés, nem zengtek dalok a' csoportokra oszlott szedőknek ajkain, legalább nem honi dalok; hanga (muzsika) nem zengé keresztül a' vidéket naponan, nem estenen, nem éjben a' szellők szárnyain; mozsarak durrogásai nem költék vigalomra a' hegyek leányát. — Milly egészen mások egyébből a' szüretetek!

Nálunk egy kis eredetiséget, egy kis magyar idomot vön még is magára; minden vendégek jó kedvűek voltak; közülök én sem vontam ki egészen magamat, de ha lehetett, még is igen gyakran magánosan valék. — Vendég seregünk a' szüret második napján több idegekkel szaporodott, kik közül három fiatal lánykák ritka

szépségük 's még igen fiatalok voltak; sajnáltam hogy a' szüretelésnek már másik nap vége lön, igen kellemes órákat tölték az ártatlan gyermekekkel. Azoknak kebelében még szunyadoztak az érzések, természeti jóság, 's szelid együgyűség mutatkozott mindeniknek szavában 's cselekedetében; irántam, ki egyébkint jobbadán néma és komoly valék, nyájasak, vigkedvűek és enyelgők voltak, gyakran iölderíték búfödté keblemet. — — Luiza az egész három szüreti napban kevesebb érdeketett mutatott irántam. Én ezt hamar észre vevém, szemeim komoly fényűek bár, de vigyázók és élesek voltak. De nem is csudáltam, ha a' dolog szövetét jobban tekintém, hogy Luiza, kinek érzései ingadozók és könnyen hajlók voltak, Vrányi kapitányt jobban szemmel tartá mint engem, 's nyájasabban hánt véle mint velem, 's részt vevőbb volt iránta, mint én irántam; mert Vrányi mértéken fölül udvarias 's egyenes lelkűségen sokkal alul nyájas és hizelgő volt, midőn ellenben én magamat mérséklett tisztelettel 's tetszékenységgel (gefälligkeit), de egyszersmind önérzettel viseltem csupán. Különben Vrányi már több hetek óta esmerkedett meg Luizával, 's a' mint utóbb későn Pistámtól megtudám, udvarlását igen gyakran tevő házunknál, holott én, vele egy hajlékban lévő, csak elvétve találkozám 's köszöntésen kül akkor is keveset 's többnyire komolyan szóllék. A' leányok, kivált a' világ finom csal-szöveteibe avatatlanok, a' külsőről szokták az ifjakat többnyire megítélni, 's ítéletök majd nem mindenkor megcsalja őket. — De későn veszik észre a' tévedést, a' megcsallattatást, csak akkor, midőn sem a' mult boldogabb időbe 's helyzetbe visszalépni, sem a' veszélyek 's keservekkel tele jövődőt meg változtatni nem lehet. Szegény Luiza! ő is tapasztalatlanságának 's forró gerjedelmének lön kora áldozatja. — —

Elmult a' szüret és mi vissza költözködénk Pestre. Örültem, hogy szobámba rejtőzve, ismét egészen magamé lehettem. Nem kívántam semmit, mindentől elidegenedtem, 's néha, midőn szüleimre gondolék, halálotmat ohajtám. — Luizáról gyakran gondolkodtam, érzem, hogy lelke az enyimmel testvérileg öszvehangzanék, hogy gondolkozása és érzései nem ellenkező idomuak az enyimekkel, egyszóval, hogy Luizával mint nőmmel boldog lehetnék. Emlékeztem anyám vég-szavaira 's elhatározám magamban, hogy ezentul a' leányok iránti álhidegségemet kivetkezem, érzékenyebb, forróbb, és szivesebb leendek. — De hisz annak előtte sem volt az én keblem érzéstelen, fagy nem dermesztlé soha szíve-met 's durva nem voltam soha leány iránt; titkon számtalanszor emésztett a' hó láng; édes vágyak, szelid érzetek mindig honoltak mellemben, 's mindenek iránt lehető legnagyobb kémélettel valék; de mind ezt nem tevém nyilvánossá; nem közönössé, hogy csudálja a' világ, csudálja, dicsérje és kedvelje a' leány sereg, nem; erre büszke valék. A' mi közönőségessé lett, elveszti becsét, érdeketességét, 's allyasodásra jut, végre förtelemmé görbed.

Midőn az ember-sziv, reménye első csillámát hirtelen ellobbanva látja, 's viszont-ébredő sugárzata iránt bizalma is a' föld porába roskad: kétkedő áll a' mult 's a' jövendő között, vissza sohajtja azt a' boldogabbat, ezt esengvevárja a' titok vastag homályából kifejlteni, 's háborodott lelke azonközben küzdve — dulatva sorvadoz. — Így voltam én; láttam lehullani éltem zordon éjelében setét egemnek rezgő csillagát, érzem homályba szállani véle reményemet, érzem elhalni lelki vigalmamat. És búsan néztem és szomorodva a' letűnt időket, mellyeknek emléke most is szent előttem; és búsan néztem és szomorodva kétes jövendóm fénytelen sötétét, mellyből ezer bána-

tom fejlett idővel. Miért kell ezekről is megemlékezhetnem! mért el nem avítja a' napok sora, gyászos emlékét roncsolt szivemben!

Vágyaim egyre nevelkedtek Luiza iránt. Lelkem kényelmüleg csüggött bájain; képzeteim még álmaimban is körülte lengtenek; ébredő gondolatim tárgya ő vala; az ő nevét suttagá első fohászmom is. Gyakrabban ohajtottam véle találkozni mint az előtt; köszöntésem 's szavaim szívesek 's forró-nyájasak, az övéi pedig hajdánál egykedvűebbek, érzéstelenek, sőt néha hidegek voltak. A' változást zuzott szivem nagyon érezé. Még akartam teljesen győződni idegenkedésének valódi okáról, gyanúmat bebizonyítva, vagy elosztatva akarám tudni; és házi kém levék. Kémlelődésem nem hagyott soká bizonytalanságban. Vrányi kapitány mindennapi lön a' házban. Látáson kívül néhányszor személyesen is találkozám vele, 's jelenésem mindenkor meglepé 's zavarodásba hozá a' bün-fiát. Ennek okát csak később tudhatám, midőn már, földi erő a' dolgok folyamát meg nem változtathatá, 's egynek alávalósága, hármat taszított talán holtig tartó gyűlörelmek örvényébe. Szegény Luiza és szegény magam, mi a' hizelgés előlő mérgének levénk martalékai. Most sokkal inkább érzem mint valaha, hogy mi egymásért voltunk alkotva, hogy testvér érzetünk, boldog öszvehangzatban állottak esmeretségi első pillanatunk olta, 's hogy egy hatalmas erő rokon lelkeinket egymás által akarta boldogítani. De haj! te gyenge valál. szelid jószágú és ártatlan, én pedig a' természetnek fia és szóttalan, 's gyengeségeinket a' pokol fajzat veszedelmünk megalapítására használni nem borzadott! Magunk létesítéink, akaratunk és tudásunk nélkül, búfedte éltünk minden fájdalmas perczeit! — —

Meggyőződtem tehát bizonyosan, hogy Vrányi, hizelgése 's mézes szavai által Luizának, érzéseitől ingatott

szívét, megnyerte. Sajnáltam őt; 's gyakran egyedülségemben szánakozó könnyet is ejték a' hivtelennek. Ha ő tudta volna azt, 's ha tudhatta volna, mily gyengéd de erős vonszódás köté lelkemet az övéhez, talán megtörte volna a' hizelgés bűvös lánczait, 's boldogulva és boldogítva az enyim leendett. De én sokkal is jobb voltam, hogy sem más szerentséjét heves gerjedelmeimnek fölálodozni valaha igyekeztem volna; mert ha ezt tehettem, 's azt gyaníthatam vagy tudhattam volna, hogy Luiza Vrányi kapitánnyal boldog nem leend, akkor nem lett volna még földhez sujtva szerencsém; Luiza szívét, egyenes kinyilatkoztatásom részemre hajtotta volna. De én őt szerencsésnek gondolám; néha csüggedezett ugyan az iránt hiedelmem, 's egy előérzés támadott lelkemben melly rosszat sejtetett, 's egy lassu szózat, melly azt sugallá: Luiza nem egészen boldog; egykor boldogtalan leend. — Én szenvedelmem által való elragadtatástól és ítéletembeni hibázástól tartván, elnyomtam keblem titkos sugallatát, sőt igyekeztem elnyomni nyughatatlanító szerelmemet is. Erre gyenge voltam; de arra még is erős, hogy panaszló, vagy szerelmi hangot, ajkam, Luiza előtt és jelenlétében soha nem ejtett. 'S pedig hány-szor voltam véle egyedül! és hány-szor találám érzetekbe sűlyedetten! De én nem csak szerettem, hanem imádtam őt mint égi lényt, ámbar tudám, hogy nékem kelleme sajátilag többé nem virulhat. Imádtam őt, mert ő remek dísz-e volt egész nemének; mert szépsége és ártatlan jósága megbájolának; és — mivel ifjuságom éveiben, midőn a' képzetek tündér-honának lakosa valék, volt lényképemet (ideálokat) legnagyobb tökélyel ő benne látám testesülve. — —

Eljött a' tél zivataros szaka; el az öröm 's vigaság napjai. Az én lelkemben is zivatar honolt, szélvész-ei kémeletlenül dulták éltém utolsó öröm-bimbaját, mig végre hervadottan alá hullott az.

Luiza és Vrányi szorgalmasan eljártak a' tánczpalotakba; nékem az oda menetelt kedvem 's gyászom tilalma-
zá. A' hosszú esteket jobbadán olvasással töltém, néha pe-
dig játékszínbe menék, hogy valamennyire gondolataim új
tárgyak által új irányt nyerjenek, 's kedvem lehetőleg föl-
derüljön. Egyik alkalommal történt, hogy az eset éppen
két katonai tisztet vezérle hozzám padomba, kiket én az
előtt talán soha nem láték. Én is esmeretlen voltam előt-
tök, 's így minden kölcsönös beszéd vagy egymásra való fi-
gyelmezés nélkül ültünk. — Végződött a' második felvonás.
A' két tiszt beszédet kezdé, 's ez Vrányit tárgyazá. — Szin-
te minden érzékeim hallás-műszerivé lőnek; a' legsutto-
góbb hangot is igyekeztem fölfogni, mert szívem érintve
érezé magát általok. És mit hallottam! „G. Luiza Vrányi
jegyese“ mondá az egyik, „'s rövid időn nője leend.“ „Na-
gyon kár azért a' jeles lánykáért“ mondá a' másik, —
„Vrányi karjai között ő soha sem leend boldog. Vrányi
fölötte rossz természetű és erkölcstelen; most a' szép 's
gazdag nő iránti reménye zabolázza egy kevesé állati indu-
latosságát.“ Ekkor akaratom ellenére olly nagyot sohajték,
hogy azok egy ideig beszédjeket félben szakasztották 's reám
szégezték szemüket. Én pirultam vigyázatlanságomon, de
helyből még sem mozdultam, vágyván az egész beszédet
hallani 's tudni. De ezentul a' beszéd olly tompa suttogás-
sal folyt közöttök, hogy belőle semmi értelmeket ki nem
veheték. — Azonban eleget hallottam már arra, hogy ke-
belemnek minden érzése újra fölzajuljon, 's fájdalom és
szánakozás egyiránt epossze szívemet. Borult kedvel 's za-
vart aggyal menék haza a' játékszínből; zavartabbal talán
mint valaha. —

Minden életerő meggyengült tagjaimban; semmire nem
volt tehetségem 's kedvem. Egész nap föl és alá jártam
szobámban, gondolkodtam, és még sem gondoltam semmi
bizonyosat is, minden képzeletem zavart, minden eszmé-

letem helytelen volt. Három nap a' házból sem mentem ki. — Pistám látta a' nagy változást: betegségemtől 's halálomtól félvén panaszolkodott G. asszonyságnak, 's vigyázatlan beszédje közben talán többet is mondott, mint sem valóban mondania kellett volna. — G. asszonyság igen jó szivü lévén, igyekezett egészségemet helyre állítani. Egy délután, midőn éppen föl és alá járdalnék szobámban, 's zavart gondolataimba süllyedve hangosan beszélnék, kopogás történt az ajtómon, én félig meddig ugyan hallottam, de nem szólék; másodszer kopogtattak, szinte boszorkodólag „no“-t kiálték, 's az ajtóra függesztém szemeimet. Megnyilt az; G. asszonyság 's Luiza léptek be hozzám; reménytelen megjelenésök szinte újlag megzavart. Durvaságomért engedelmei kértem; ők kimondhatatlan nyájasok valának, szegény szivemnek szinte jól esett az enyelgő szánakozás. G. asszonyság egészségem iránt tudakozódott, én épnek mondom, de Luiza állításomnak ellenére is betegnek akart hinni. — Ha tudta volna, melly alapos lett légyen gyanúja! 'S ha tudta volna, hogy sziv-betegségemben miatta szenvedek! — Lehet hogy gyanítá; sok idő oltá most legszívesebb 's legrésztvevőbb volt. Sokat beszélünk, sok érdekléset, 's az én szeszélyem viggá változott. — Mint tudhat az elme néha olly feledékeny lenni! Minden aggodalmam, gyászos képzetim egész serege, egyszerre elenyészett; természetem egészen más alakot öltö magára. Jól érzém, hogy ez Luiza jelenlétének varázs-mive; illy nagy hatalmát, előbb soha nem tapasztalám még valómon. — Elhivák tőlem G. asszonyságot, 's én egy kis időre, annak visszatértéig, Luizával egyedül maradtam. Néhány perczig halgatánk; a' némaságot kebelünkéből egyszerre előtört fohások szakaszták meg; talán azok is rokon fohások voltak! Luiza leszegezé szemeit és pirult; én elakarám találni hová szált légyen fohásza; említém a' kapitányt, említék másokat, kiket általa egyébkor neveztetni hallék,

de ő mindeniknél „nem“-et mondott 's utóljára kért, engedném, maradjasson holtig adósom egyenes feleletével. Én föl hagytam a' további kéréssel. Azonban ugy intéztem a' beszéd folyamát, hogy ismét visszatértünk a' kapitányra. — Elhatározám magamban, hogy egyenesen Luizától kell megtudnom a' játékszinben hallottaknak igaz vagy igaztalan voltát. Minthogy pedig ezt egyenes kérdés által végbevihetni nem reménylhetém, mellékes beszéd által akartam a' valóban nyomára jöhetni. E' végre, a' másoktól hallottaknak állított szavakkal némelly hibákat fedezék föl a' kapitányban, 's némelly rossz tulajdonokat 's vétkeket agaték reá. Egy ideig csak csendesen 's lelankadt fővel hallgatá Luiza beszédemet, végre fájdalmas pillanatot vetvén reám mondá: „Kérem Tavy Urat, én a' kapitánynak jegyese vagyok, kémélje meg őt, vagy engem“. Mondá; tekintete és arcza elkomorult, 's mély hallgatás ült viszont ajkain. „S Luiza boldog leend-e valóban karjai között“ kérdém. „Azt a' jövendő fogja kifejtteni“ mondá ő fohásza közben; 's magáról megfelejtkezve szemeit rajtam nyugtatta. És mit láttam azoknak bánatos homályán! és mit éreztem midőn pillanatink egymásba süllyedtek! — Könny rezgett éj setétü szemeiben; a' tiszta könny, az érzet könnye boldogságom tűzsugáru csillagakint fényle; szivem hevétől összeolvadt; agyam ez egyszer megszűnt gondolni, 's nyelvem a' szerelmem vallását rebegé. — Luiza elfordult tőlem; halgatott, és könnyezett. — G. asszonyság ekkor lépett be viszont hozzánk; kimondhatatlan zavarba jövék, villám sebességgel vontam karomat vissza, melly Luiza ülélésére hajolt ki; nyelvem ón nehezü volt és szótalan; gondolom Luizát is hasonló helyzetbe ejté a' kora meglepés. De G. asszonyság minden ügyelés nélkül, olly hőszas beszédet kezdé volt foglalatosságáról, hogy az alatt elmém viszont kellő munkálatot tehete, 's egészen magamhoz jövék. Vége lön a' beszédnek, 's G. asszonyság Luizá-

val együtt jobb létet kívánva magaura hagytak. — Én játszi képzetimnek holt műszere, az álmatlanságnak kedvelője, és ábrándozó levék. —

Közelgett a nagy nap, mellyen Luiza a' hűség esküjét vala mondandó; melly őt keblemtől örökre elszakította. Visszaborzadt lelkem ezen gondolattól, szívem lángja jéggé hűle el, 's egész valóm elsörnyendett belé. „El innét e' gyötrellem lakjából“ kiáltám, „el, messze el innét, sokáig itt ki nem állhatom.“ Pistámnak megparancsolám, hogy új szálást fogadjon, 's az mindent hiven teljesített. — Minekelőtte végkép elhagynám a' házat, szívem, 's az illendőség parancsa szerint, megkelle tennem utolsó tiszteletemet G. asszonyságnál, 's Luizának egy szíves bucsu-szót mondanom. Bementem; 's már azonnal megbántam lépésemet, kárhoztatám szándékomat, kész lettem volna tovább is, akár örökre a' házban maradni, de már késő volt, jobb részint holmimet is elhordták új szálásomra már; kénszerítve voltam, akaratom ellenére is bucsuznom és mennem kellett. G. asszonyság igen megilletődött elválásomon, sajnálá hogy tovább maradni nem akartam; beszédje közben elérzékenyült, 's szinte könnyezett. Luiza földre tüzött szemekkel, mozdulatlanul és némán állott. — Az én fásult kebelem lassu fájdalomban olvadozva enyhült; nyílt szívü levék, megvallám, hogy távozásomnak oka a' menyegzői nap, 's hozzá tevém, hogy azt e' házban, a' zajló örömeik tanyáján, nem lettem volna erős keresztül élhetni, — szívem önfájdalmának súlya alatt szakadtott volna meg. Luizának könnyzáró borítá el arcját, kénytelen volt szabad folyamot engedni nékie. G. asszonyságnak érzetei elfojták szavát, nem szólhatott, barátságosan kezét nyujtotta; én fűi tisztelettel csókolám meg azt, és távozám. Luiza a' lépcsőkig késért. Itt kezét csókkal halmozám; lehullottak kezemre könnyei, 's arczám, könnyeiben fürdött, míg ajakam a' bucsusztó sutlogá. „Légy

boldog Luiz! "sohajtám utolszor, — „légy boldog Tavy“ rebege ő, és én karjai közül elrohantam. —

Hatalmas erő rejtezik az idő minden perczeiben. Szörnyű következesek, hiédelmet fölül muló sükerek fejlődnek ki képzelt valójából a' napok számával; munkája az emberi elmét bámulásra ragadja. Ezt ön magamon tapasztalám. Vérző kebelemnek enyhült lassankint fájdalma; alkalmazos levék némelly fontosabb munkára, 's mélyebb elmei vizsgálatokra ügyesebb. Azonban szerelmem tüze hamvadott keblemben, 's Luizára csak félszomorun, mint ködbe szált csillagra, szelid érzéssel emlékezém. Néha ohajtám őt csak, hogy lelkem tiszta érzetét, kétszerte boldogulva, keblén enyelghetném valóvá; csak néha tudám, hogy ő benne éltemnek ezer örömei virulhattak volna, 's hogy azok, már nékem még bimbójokban örökre elhervadtanak. 'S midőn ezt gondolám! csendes fájdalom karolta ált szívemet, keblem elszorult; de édes volt a' fájdalom, édesebb 's boldogítóbb ezer testi kellemeknél; báj-ereje az örök lét vigalmaival egybe olvadt. — Így mulonga egy év és egy negyed; 's én hites ügyvéd levék.

A' tavasz kellemei kicsaltak Budapest falai közül; haza sieték, a' természet éledő keblén, ezer gyönyörjei közt újulást lelendő. Mint újoncz Ügyvéd, nem mulaszthaték semmit hosszabb ideig való távollétemmel; hon töltém tehát a' husvét utáni törvényfolyamot is, 's csak aratás után tértem ismét vissza Budapestre. — Szállásomon megtudám, hogy távollétem ideje alatt tudakozódtak légyen utánam, 's hogy egy fiatal nő, ki magát rokonomnak mondotta, szobáimat fölnyittatván, minekutána mindent megnézett volna, egy levelet hagyva asztalomon, szóval is: tisztelt és eltávozott. — Gondolkodva állék egy ideig; a' tudakozó személyt csak gyaníthatám, hogy valamelly ügyben járó lehetett, ámbár szinte csudálkoznom kelle, ha meg-gondolám, hogy még sak újonta felesküdt ügyézz vagyok,

's ha tapasztalásaimnak hitelt adék, mellyek azt bizonyították, hogy többnyire a' helyezésembeli ügyészek közönségesen két három esztendeig kevés nyughatatlanságot szenvednek megbizóik látogatása miatt; megnyugtattam magamat hogy az csakugyan ügy-bizó (causans) lehetett; — de azt nem gondolhatám el, ki lett légyen azon asszonyszemély, ki szobáimat fölnyittatni, mindenemet öszvenézelní 's magát rokonomnak nevezni merészlé, holott ha egész nemzetségi fajzat-rendet keresztül futám is elmémmel, fiatal nő rokont számjegyében nem találhaték. — Ekkor eszembe jutott, hogy a' levél adhatna némelly fölvilágosítást, vagy egész bizonyosságot is kétkedő gyanításaim közt. — Fölnyitám az ajtót; asztalomon feküdt a' levél; czimlapja egyenesen hozzám volt intézve. Nézém az írást, nézém a' pecsétet, 's egyik esmeretlenebb volt előttem a' másikanál; a' betűk vonataiban asszony-kéznek mivét gondolám sejtetni. További eszmélődés nélkül fölszakítám a' borítékot, futva pillantám keresztül az első lapot, gyorsabban a' másodikat 's a' harmadikon az alá íratott névnel elakadt nézéseim; szemeim L u i z a névre merevedtek. — A' látvány egészen váratlanul lepett meg; bámultam, lelkem a' multak emlékébe vissza sűlyedett, 's néhány perczig gondolatom a' testiségen tul emelkedve a' leélt örömök varázshórában merengett. — Édes csapongta után magához tért eszméletem, 's e' következő levelet olvasám:

„Megengedj, hogy kebledben a' multak szenderült emlékét fájdalomra ébresztem; megengedj, ha néhány örömpillanatidat, keserű panaszzommal, holdogító ingerében megzavarom. Szánj néhány perczet egy boldogtalan emlékére, ki szivednek testvéri meghittséggel fedezi föl keble emésztő titkait, mellyeket abban ön romjaikba örökösen eltemetni gyenge, erőtelen volt.

„Szépen mosolyga le gyermekségem napjaira éltemnek reménycsillaga, felleg nem borítá derült egemet. Bút nem

esmerve tüntek el napjaim, csendesesen és vigan, mint a' halomölelte esermelyek vizének játszi habjai. Keblem érzései hosszan édeset szunnyadának, mint a' halmok enyhe szelleje a' tél fagyában; nem volt egy melegítő sugár, melly tavaszt varázsolt volna fejlőd éveimre. Ekkor esmérkedém meg Vrányival, gyászos pillanat! bár soha ált ne éltem volna ezt; úgy tán éltem, kora hervadtában, bánatok között nem fult volna el. Én gyermek valék és ártatlan, minden örömet, minden lényt ártatlannak és jónak gondolék, 'a tapasztalatlanságomnak lettem áldozatjává. Vrányi férjfiu volt, és kitanult csalárd hielző. Szavai édesek valának, és én nem sejtettem a' benne rejtőz halálos mérget, nem azon fulánkot, mellyel előtte éltem szebb reményeit. Körében ébredtek föl először érzetím, olly érzetek, mellyek esmeretlenek voltak sokáig előttem. Gyanítám, hogy nekünk lányoknak igazi boldogságunk, egyedül csak férjfiu kebelben virradhat föl egész isteniségében; gyanítám, 's gyanításom naponkint erősebb 's végre hiedelemmé lön. — Ekkor hozott a' történet téged szemeim elébe. Látásodra egy csendes vonzódást érezett szívem, olly édeset, olly gyengédedet, mellyet előbb csak Anyám és néném iránt érezék. Testvéreimet gondolám benned szemlélni, 's mint testvéreimet ohajtálak a' mienknek, a' magaménak.

„Jóságod naponkint erősíté vonzódásomat; de te naponkint hidegebb és komolyabb levél. Magadviselete meghűté forró vágyaimat, hogy téged mint testvért, 's talán mint szívem rokonát, ölelhesselek. — Engedj meg újra föllobbanó lángomnak, engedj meg nyíltszívségemnek. Szavaimat testvéri kebled, rokon érzéssel fogadja. Szívem titkát nemes lelked, tudom, nem fogja balul érteni; nem fogja egy boldogtalannak vétékül tulajdonítani, ha panaszában néhány perczekig enyhülését leli. — —

„Te elvonulál magán-szobáidba; némán és búsan töltöd napjaidat. — Pistádtól gyakran tudakozám mint létedet, ő mindig szomorúnak mondott, és én egész szívemből sajnáltalak: búdnak igaz okát ki nem találhatám. Fájdalmidat elkeményülve hordozád kebledben, szóltan ajakid panaszra nem nyíltak meg; nem — egyenes nyíltszivü vallomásra akkor, midőn még jegykötés nélkül szabadon létezek. Tavy' mért kelle olly sokáig hallgatnod, mért olly hosszudan, míg engem hiedékenyt, a' hizelgés azon rettentő örvénynek szélire csalt, mellybe Vrányi, férjem, kéméletlenül alá taszított!

„Későn fedezéd föl nehéz bánatod emésztő okát; akkor, midőn már én azon szörnyetegnek, kit csak most esmerék egész undokságában, felényire tulajdona valék. — Szerelmi vallásod váratlanul lepett meg, és Vrányi iránt ingadozóvá tette hajlandóságomat. Ha akkor szívem rejtekébe nézhettél volna! benne érzelmim duló vésze küzdött, 's a' viadal részedre félig nyerve volt. De Vrányi jött, és pokol setétü lelkének mézes szavai hivyé, legalább hajlandóvá tőnek ismét ő iránta.

„Te távozál; nem várhatád bé menyegzőmet, melly tőled és az élet vigalmaitól örökre elszakasztott. — Szívem vérzett, midőn első 's utolsó csókod, testvér csókod, ajkamon elcsattant. — —

„Én nő levék; nője egy szörnyetegnek, ki ocsmán vérkeit olly ravaszul tudá eltitkolni, míg hitemmel, magam 's vagyonom kezére szállott. — Félboldogul tölték el birtokában két hónapot. Férjem lassankint hidegült irántam, szavai sértők, maga durva és kegyetlen lön. — Baromi szenvedélyeinek egészen áltadá magát. Nappal ritkán, éjenkint még ritkábban láthatám. Egy év minden vagyonunkból kipusztított. Anyám segedelme nem volt elégséges újlag jó karba helyezni. Én napokat sirtam keresztül, 's ébren éjjeim fohászt és keserü könnye-

ket rejtének néma homályokba. Egészen boldogtalan valék, boldogtalanabb, mint valaha talán nő lehetett. — És nem volt senki vigasztalóm; nem volt kebel, mellynek szenvedéseimet kipanaszolhatám, anyám 's néném távol voltak.

„Igy nyomorgék, bánattól hervadva, szomoru lakomban egyideig, mig veszedelmem tetézve lön. Férjem megszökött, 's én dermedő étellel, zúzott keblem fájdalmába temelve érzetimet, egyedül maradtam. — Mindenkétől elhagyatva, egyedül látám magamat a' zordon világban; biztos nyughelyet nem lelék sehol. Anyámhoz kelle visszajönnöm Pestre.

„Itt, szívem nehéz fájdalmát anyám 's néném szánakodó részvéte enyhíté valamennyire. Vigasztalásaik nem lőnek sikeretlenek, 's a' multak emléke nyugasztalón tünt föl elmémben. Visszagondoltam gyermekségem boldog napjaira, visszagondolék serdülő koromra, áltfutá elmém kedvesebb perczeit, 's azok között a' veled töltötteké is. Ha tudnád, milly tisztelt, sőt szeretett valál azon pillanatban általam! — és olyan fogsz maradni szívemnek — sírom éjjeléig. —

„Tudni vágytam mikint létedet és kerestetélek. Távol létedet meghallott, megakarám nézni lakhelyedet; akarrék lélekzeni azon falak között, mellyek tégedet, 's talán fohászaidat boldogok elfogadhatni. — És láték mindent; lélekkék ott, hol te levelemet olvasó pihegsz, 's talán pihegő, nehéz fohászaimat szivod könnyüden magadba. — Minden a' multa, és reád emlékeztete. — Könnyek csordultak le szemeimből asztalodra; de nem a' keservek könnyei, nem bú-satoíta könnyek; bút azon perczen nem érezett szívem. — Nehezen váltam meg teremedtől; 's megváló mint rokonod távozám. Engedd meg, hogy idegenek előtt is rokonodnak vallám magamat;

ohajtásom teljesedése, és szemérmem úgy kívánta azt. Rokon lelkeknek, rokonul testők is. —

„Mint rokon mondok utolsó „Isten hozzád-ot.“ — Milly nehezen esik e' szót kimondani, 's milly nehezen az örök-válás meggondolása közben öszve nem roskadni. — Igen, én tőled 's a' világtól örökre megválok, 's ettől hidegen és érzéketlenül válok meg. — Egy klastrom néma falai közt határozám el csendben élni le napjaimat. Ott egyedül az időnek, és az enyészett idő bájképeinek emlékében fogom elálmodozni éveimet. Világi bajok zajló hullámai nem fogják háboríthatni szük lakomat; újabb keservek nem tépendik szét rontsolt szívemet. Ott fogok naponkint buzgón esdeni értetők, kiket szívem egykoron kedvellett, 's kedvelni fog, mig sorvasztó keservem, élttem utolsó alkonyán a' sirnak éjlebe leszáll velem. —

„Engedj meg, ha panaszom által elkeserítém érzékeny szivedet; engedj meg, ha nyíltságom elavult sebjeidet újra fölszaggatá. Keblem édesen enyhül; résztvevő fájdalmaidnak képzete, leghathatósabb gyógyszer maradand Luizának.

Képzetek raja tódult keresztül agyamon, mig a' levelet olvasám. Mélyen érdekeltek minden szavai. Derengő kedvem, régi komorságom homályába egyszerre visszahanyatlott. Szánakozásnak fájdalommal vegyült érte nehezíté el szívemet. Érzés könnyei gyülvöngtek szemeimbe, mellyek eleven fényöket busongó tekintettel cserélték, — 's bár férjfi valék, — elötört könnyeim lehultak a' szomorú levélre. És nem pirulok könnyeimért; a' jó, a' szelíd, az ártatlan Luiza megérdemelé őket szerencsétlenségének közepette. —

Késedelem nélkül G. asszonysághoz sieték. Látni akarám még egyszer Luizát minekelötte a' világtól 's tőlem örök bucsut venne, 's mélyen lelkembe nyomni a' szenvedő ártatlanságnak képét, melly gyötrelmei között

is bájos marad, és hatalmas — szikla - kebleket meglágyítani. — Személyesen akarám végbucsját tőle elfogadni; személyesen ohajtám néki szívem legforróbb kívánságát fölfedezni, és szerelmi hangon esdeni, hogy emlékemet a' klastrom borzasztó csendje közt feledékenységre ne temesse. — — De mindent zárva lelék lakásokon; csend uralkodott mindenütt, csak fohászaim, szívem dobogásai 's félénk lépteim zaja hallatódta.

„Ők elutaztak már“ mondtam szomorún magamnak 's bágyadt léptekkel, gondolatokba süllyedetten visszagyölgék lakhelyem felé. Hon szüntelen a' szerencsétlen Luiz boldogtalan házassága foglalatoskodtatá eszméletimet, 's gyakran gondolék haladókló anyámnak ezen utolsó szavaira: „kora házasság késő bánat“.

ÖCSÉMHEZ.

Mit ér Apáink' híre nekünk? mit ér

Bár fényes ágyból kéjre születni is,

Ha nincs szívünknek gerjedelme

Szépre, nemesre, dicsőre, jóra?

Sem kincs sem Ősünk' érdeme nem szerez

Nékünk nevet, 's hirt, lelki erőnkbe van

Elrejtve Istentől utóbbi

Érdeme, fényne nevünknek Imrém!

Mint egy virágzó kék nefelejts virul,

'S nyilik ki a' rény drága viránya, ha

Azt a' szilaj kénytől megőrzöd,

Nagy leszél Imre, 's örökre fénylesz.

Minerva menyből Isteni fényt ragyog

Feléd, 's ha kebled tárva fogadja azt,

Elmédbé lángjától felélléd

A' Tudományok' örök világa.

'S ha így Apolló, mint koszorús fiátod
Thémisnek, a'vagy Marsnak ajánlana:

Ottan iparkodj leülni Mátyás,
Itt pedig a' esuda Zrínyi mássa.

Édes Hazád' mint házadat úgy tekintsd,
Jovára szenteld minden erődöt, a'

Főbb polczra jutván, légy kegyelmes,
'S gyámola a' nyomorúlt' ügyének.

Házadnak e'ként, 's drága Hazádnak is
Majd Attya lészel, 's édes öröm karol

Alt a' dicső pályán dicsőbbre,
Honnan örökre lefénylik erényed. —

U G Y A N A' H O Z.

Boldogságot öcsém ne keress e' földi körünkben

Jó ha kevés öröm ér.

A' sors áldomását lásd sokszor keserűvel

Szokta vegyíteni meg.

Állandó boldog sorsal dicsekedni ki merne,

Nincs sehol a' nap alatt.

A' pólyás szülemény álmában már nevet, és sír,

Jól lehet élni ma kezd.

A' Fejedelmeknek koronájok szinte tövissel

Van ki hímezve öcsém.

Bár nézd a' multak' tükrébül, mennyi királynak

Festi be vére nevét.

Kis verebet bagoly úz, ezt meg sas körmöli széllyel

Illyen az emberi sors.

Boldog, hogy ha lehet valakit tán mondani a'

A' ki kevésre ügyel.

Nagyra való vágyas' dühe a' kit nem vive jégre,

'S ön körébe nyugszik.

Igy boldog, kit az Apja korán magaféle tanyáján
Szántani vetni tanít,
A' kunyhó' gazdája midőn dolgát rendibe hagyta,
Kedvese étkéhez ül.
Véled ugyan, hogy boldogok a' dúsok mivel ők nem
Érzenek annyi epét.
A' dúsoknak nincs ellensége, barátja az ég, föld,
'S kedve szerint lakozik.
Krézus elég gazdag! még is tudhatod azt mire szállalt
Tűz rakományja előtt.
Sok dús lett koldús, mert látod az emberi sorsnak
Fel 's le forog kereke.
Légy igaz, és jámbor, munkás, így lész kenyerednek
Manna az íze öcsém.
A' másét ne ohajtsd, magadét éld égi örömmel
Igy leled a' menyét itt! —

Kiss Endre.

A Z É G H E Z.

Valahára hát nyerhettem
Egy boldog órát tőled
Kegyelmes Ég! 's érezhetem,
Mint jön áldás belőled.
Ah! csakugyan megszánod a'
Nyugodt szívvel szenvedőt,
'S midőn bajába már oda-
Veszne, megsegítéd őt.
Szent boltozatid' láthatom,
'S nyögésim' felbotsáthatom
Rájok e' halmonn, itt, oh
Idvez légy boldogító!

Ormándy István.

BUDA.

(Tündéri Rege.)

Hamvai a' hajdan hatalom nemzette Budának
 Keljetek a' sirból, oh keljetek! ébredsz a' dal,
 Melly kora elvesztett létét felemelje porából
 Egy nagy bajnoknak; hogy feltegye a' hir' enyésző
 Szárnya fölé, és majd ragyogó csillagba bevésvén
 A' mennynek kapuinn, örökítse nevét az idővel.
 Téged-e, kit hajdan koszorúzott ritka vitészség,
 Téged hagyjon-e most méltatlanul a' maradéknak
 Gyermeke, nagy bajnok! hír nélkül alva porodban?
 Nem. Mikor a' képzet lelke' magasabbra idézi,
 'S ébred bennem a' vágy, hatalommal kél fel előttem
 A' nagy idő, és megpendíti vará'si kobbát,
 Őseimet látom felkelni porokból. Azok közt
 Téged látlak elő. Akkor tetteidet imádván,
 A' nagyot óhajtó lélek döbbenve hajol meg,
 'S mint a' Sirén daltól lekötözten áll meg előtted.

Felkele Kontárnak szép arcú lánya Olída,
 És mené a' hajnalt ró'sás berkekben ölelni;
 Hogy koszorút kössön szive bálványának, az élet-
 Rontó Budának (kit hartzból vára) fejére.
 Véle megy öttse is a' négy éves Duldin, előtte
 A' puha berki gyepen könnyűden lejtve, gyakorta
 Néma mosolygással habozó nénjére tekintvén.

„Kedves Néni“ imígy szóllott melléje szökellve:
 „Nézd mi nagy árnyéket vet amott egy cserfa, 's alatta
 „Millyen zöld a' fű, 's abból mint láttzanak a' sok
 „Szép violák. Mennyünk jó Néni alájjá; azokból
 „Én majd bokrétát kötök, — egyet befonyok a' te
 „Hosszú hajadba, magam kezeimben tartom, azokkal
 „Mennyünk, édes atyánk meglátod mint fog örülni.
 „Míg én bokrétát kötök addig mond el azon szép
 „Éneket, a' mellyet nem rég a' kertbe daloltál.

„Jőjj oda jó Néném 's mond el szép dallod' alatta.
 És mene a' szép lány, mert ötsét szíve szerette.
 Térjetek el távol ti berek' tuskéi előlle!
 Szent az a' szándék, melly bajnoknak hódol; emeld fel
 Oh hárs gallyaidat, sértetlen ereszd el alattad;
 Fogd fel a' nap' melegét, 's a' szellőt hűsen ereszd rá!
 És a' cserfa alá eljutnak könnyü menéssel. —
 Szünj meg völgyi patak messzebbre creregnl haboddal,
 Szünj meg! Kontárnak szép lánya dalolni nyit ajkat.

Jaj neked énekedért szeretett magzatja atyádnak!
 Bájos az és lekötő. Eggy isteni szikra van abban,
 Melly az öröklétből ragyogó szárnyakkal alá szált,
 Hogy dalodat szebbé, százszor szebbé tegye ajka.
 Éneked édes volt, 's mivel olly igen édesen ömlött
 A' keserűségnek kellett hozzája vegyülni,
 A' mi kevéssel utóbb átok' mérgére találja,
 Jaj neked énekedért egyedüli szerelme Budának!
 Oh de ti a' berkek' szép lantosi fűrge madarkák
 Szünjetek a' hajnalt zengő énekbe köszöntni;
 Szálljatok a' bokrok' ró'sás tömegeibe, örülvén
 Rajta, hogy a' szégyen nem tud pirulásra tüzelni.
 Szálljatok el szaporán! Kontárnak lánya dalol már.
 Énekel, és gyengén orpheuszi dal ömledez ajkán,
 Mellyre vadak, 's vadonok' meredek sziklái fülelnek.
 Végezi, 's a' szeretett kis gyermek tartva virágot
 Egy köszönő esókot nyomván ajakára, kezére
 Dúl vala 's bajnélkül nyugovék testvéri karok közt.
 Oh de mi fénylik amott? egy felleg támad Délnek
 Sarkainál, és rajt a' hajnal' aranyszíne játzlik.
 Tán még angyalok is hallották gyenge szavának
 Hangjait, és ók egy lányért a' földre leszállnak,
 És a' mulékony port nékik sem szégyen ölelni?
 Fel! fel gyenge leány! legyen az bár a' ki feléd jő
 Égi dicsőült lény 's legszentebb angyala mennynek,

Nem szent az többé, mert rablani jött le halandót. —
 Ő de nem eszmél még, eszmélete Buda szívéen van.
 Lelkét a' bánat, kebelét fájdalmai tarták,
 'S délnek sarka felé nem fordul bánatos artza.
 Ott van a' fényfelleg, honjából messze leszalla,
 'S jättzi sugárzattal leng szép dallosnak eleibe.
 Ez bámúl, megijed, reszket, de szakadni ügyekszik.
 Indúl, és a' berek' csendes hűsében odább lejt,
 Vivén ötsét is dagadó mellére szorítva.
 Lábai a' piczinyek láthatlan gyorsan iramnak.
 Még a' gyenge fűszál sem hajlik földig alatta,
 'S csak tetejét hajtván könnyitni akarja futását. —
 Oh de hová igyekezz elvesztett kincse Budának?
 A' ki utánnad szál több az mint gyáva halandó.
 Gyenge vagy ellent állani lány, jobb lesz ha könyörgő
 Ajkat nyitva megállsz a' nagyobb hatalomnak előtte.
 A' fényfelleg eleibe lebeg. Megakasztja futását
 A' megijedt lánynak. Vékony köntösben előszállt
 Abból egy ifjú: szép, gyenge, szelid valamint a'
 Reggeli sűgárzat, 's szállott a' lányka eleibe.
 Fenn dobog ebben a' szív, 's dobogása szűnetlen erős'bűl.
 A' kin-előlte kebel szaporábban emelkedik, és a'
 Ró'saszin arczoknak 's ajakaknak dísze szorultság
 Éjiben elhullván, haloványság' lepliben úszniak.
 Hasztalan! ő annál bájlóbb 's kellemmel igézőbb. —
 Lángra gyul a' Tűndér 's hevesebben ége szerelme,
 Melly a' ázánakozással egygyűtt felgyúla szívében.
 Gyözött a' szerelem, 's a' lányt, ki leroskad előtte
 Felfogván, — délnek szép tájjékára elindul.
 És mene a' felhőn elvesztett híve Budának.
 Hol vagyon a' ki utánna örömmel nézne, hol a' ki
 Átkos ajak nélkül a' rosz rablóra tekintne.
 Fenn lebeg ő magasan, szép zsákmányának örűlvén.
 Majd tova leng 's délenn mint fényes csillaga égnek.

Láttzik még, 's tova leng, 's már már végezve repültét
A' látkörbe merül 's láttatlan száll le honába.

Vissza tehát elmém! ne kövesd messzebbre, elérték

Már a' Tündérek' veszedelmes kertibe, mellyben

Ró'sa szinekkel van keserűség' magva ruházva.

Vissza tehát, 's nézd a' liget' árnyékát, hol utószor

Járt a' szűz, 's ajakán legutószor zenge az ének. —

Duldin a' szép gyermek maga áll, megfosztva szerelmes
Nénjétől, ajakán féltében fennakad a' szó,

'S e' fényes jelenést nem tudva mi légyen odább fut.

Lábai reszketnek, reszket kis szíve, de reszket

Hangja is, a' mellyen felzenge Olída! Olída!

Hasztalanul keresi 's veszedelmet sejtve odább fut,

'S fut lélektelenül, 's ki jut a' szép tarka mezőre.

Ott nyargalt egy hős; leütötte alatta fejét a'

Már elfáradt ló, maga meg fenn üle merően,

Úle nagy és izmos testét pántzélba fedezve.

Kérded tán maradék : ki az ott a' puszta mezőben?

Oh de ne kérdezd azt, lelked megmondja ki légyen.

Tán koszorút is akarsz maradék feltűzni fejére?

Oh de ne tűzz koszorút hartzának előtte fejére.

Mert ó győztes ugyan, de csekély diadalma ahhoz még,

Mellyet nyerni akar, 's mellyet megnyerni erős lesz.

Erre futott Duldin, 's szájjáról a' néma mezőben

Lassú szelek szárnyán elterjed Olída! Olída!

„Gyermekek állj meg!“ imigy szóllott „hova futtz a'
mezőben?

„Vagy ki az, a' kit elébb úgy hívtál gyenge szavaddal,

„Eltévedt-e talán, vagy téged veszte magától

„Jőjj ide jó gyermek 's mond meg ki van ott a' ligetben.

„Nincs ott“ szólla emez „nints ott, felvette tűzébe

„Egy fényes felhő, és messzire vitte magával.

„Oh pedig ő tán téged várt, mert mondta gyakorta,

„Hogy majd szürke lovon lobogósan jó a' vasember

„A' ki nekem kardot hoz. Sokszor küldé mezőre,
 „Hogy nézzem meg, kertje felé nem jó-e vasember.
 „Jőjj velem a' ligetig, te nagyon tudsz szólni, kiálts ott,
 „Majd tán a' felhő megijed 's elhozza magával.“
 Szörnyed a' hős bajnok. Felkapja magához a' gyenge
 Gyermekeket, és iszonyú rohanással vágdat előbbre.

Fennüle székébenn Átilla. Körüle ragyogtak
 Mind azon országok kifaragtan drága aranyból,
 Mellyeket éltében hódító karja legyőzött.
 Ott terem a' bajnok, 's így szöll : „nagy hírű királyom,
 „'S jó! Bátyám! már a' tenger' melléke legörbedt
 „Jármad alá, 's téged vall már egyedüli Urának.
 „Hárman hartzoltunk : én, bajnokim és a' szerentse;
 „És hárman győztünk; és azt jó Bátya tenéked
 „Győztük, 's győzni fogunk még néked ezernyi csatában.
 „Jőjjenek a' földnek rettentő szörnyei; jőjjön
 „Bár oriási sereg 's legyen átkok' tüze kezében.
 „Győzni fogunk Bátyám! — csak ez egyyet tedd meg

örökre

„Feldult szívem eránt : a' kardot, mellyet a' tenger
 „Partjainál a' hadak' szent Istene nyújta kezedbe
 „Add nekem; én azzal tenger' túl partjain által-
 „Kelvén, Tündérek' honjába kivívom Olidát.
 „Add ide jó Bátyám, 's nem lesz élet sem erő, melly
 „Buda' elől szabadon 's bántatlan menne honába.
 És veszi a' kardot 's kirohan. Nincs semmi előtte,
 Melly a' gyors ménnek feltartani tudja futását.
 Vágtat a' pusztá mezőn, túl vágtat a' pusztá mezőkön;
 Sívatag, erdőben vágtat, túl vágtat az erdőn;
 Völgyeken és hegyeken vágtat, 's a' földön is által
 Menne ha a' tenger mentében fel nem akasztja.

„Villogj körüllem győzhetetlenül,“

Igy szöll, magasra lökve fegyverét

„Ember' kezében Isten-ostora!

„ Te kit pokol felett nagy Etnának
 „ Morogva szüle gyomra hajdanán.
 „ Vulkán a' tűznek regi Istene
 „ Tiz évig izzadt szörnyű műhelyében,
 „ 'S tiz évig csenge rajtad nagy kohájja
 „ Mig rád koholta e' vará's erőt.
 „ Hadúr az Isten emberekre nyújtni
 „ Önnön kezével szégyenel vala :
 „ Azért leküldé fényes angyalától
 „ Bátyám' kezébe égi fegyverét,
 „ Hogy veled győzzön embert és vadat,
 „ 'S dörgjön hatalma szárazon vizen. —
 „ Isten' kezéből jöttél földre le,
 „ Ember kezében félistenre sújts.
 „ Most én tevéled tengerekre szállok,
 „ Keljen fel akkor bár a' fergeteg
 „ 'S hullám hegyekben zúduljon felém.
 „ Világnak mind a' négy elemjei
 „ Felém üvöltve jőjjenek csatázni,
 „ 'S minden hatalmak keljenek halomra ;
 „ De én kiállom véled a' tusát.
 „ Most, óh hadaknak szörnyű Istene
 „ Lehelj belém, ha gyenge még a' szív,
 „ Lehelj belém egy égi ihletet ;
 „ Hogy menydörögve szálljak a' habokra,
 „ És menydörögve keljek arra, hpl
 „ Magas díszhenn áll a' Tündér-világ. “

Így szólván karját leereszté. Szörnyű hevében
 Megmozdul a' paizs baljában- Rá üti kardját,
 'S hangja a' vitzükörén végig csattogva csuszamlik,
 Tengeri szörnyetegek fejeket feltolva figyelték
 E' nagy zördülést, 's hangját viszonzni kitérték
 Torkokat, és sziklák' tág öblei bőgtek utánnok.
 Buda pedig megyen, és eljut végtére viránnya

Tündéerkertbe, hol a' természet nyájas alakban
 Minden fűszálon remekét láttatja. — Szerencse!
 Te, ki a' jó szándék ellen felkelni nem átolysz,
 'S gyakran a' legeszentebb ügyeket megvetni merészled,
 Oh ne tagadd ettől, ne tagadd ettől meg erődet,
 Karjaidon vidd őt, 's azokon hozd vissza viszontag.

Hol van a' toll, hol a' nyelv, melly festeni tudja igéző
 Bájjait e' kertnek? Hol az élet, mellyet ez által
 Egy magasabb 's nemesebb érzés ne ragadna egekbe.
 De csábító kép távozz, távozz el előllem.

Nincs szándékom azon szépséget festeni, mellyben
 Tán a' hőstre való ügyelésem veszni találna. —

Félve, remélve megy ő, nem sejtí körülé miképpen
 Nyíl az örök tavasz, és mosolyogva kifejti virágít.

Ő megy a' gyenge gyepenn, gátot nem vethet [előtte]
 A' patak' árka, nem a' sűrű berek. Ő megyen, és im
 A' berek' árnyábann egy domb feltűnik előtte, —
 A' ró'sáknak 's a' violáknak dombja; felette
 Három csillag leng, — szerelemnek csillagi, 's köztök
 Ah Buda! és köztök nem látod-e állni Olidát?

Nézd mint int, mosolyog, karjait terjeszti eleibéd —
 Áll 's bámúl a' hős. De feléje repüle Olída.

Csillagi is mentek koszorúként lengve fejénél.

Némánn áll a' vitéz, 's kezeit felemelve elindúl,

Indúl híve felé. Ajakát reszketve nyitá fel

Hálát zengni, midőn a' lány kebelére hajóla.

Hah nyomorú ember! nyomorú, mert titkos az élet
 Cselje előtted. Hős, te kit a' természet azért szült,

Hogy boszuságában megverjen! megcsal ezerszer

Megcsal téged a' kép. — Mint tűnő reggeli árnyék

Ugy tűn előlle a' lány. Nem volt ő híve Budának,

Annak képét csak csúfságúl vette magára.

(Ő volt az, ki orozva hozá honjából Olidát)

A' három csillag szétpattan, 's ime belöllök

Három kis Tündér gúnyos kaczagással elő jön,
 'S eltűn, 's még a' kaczag messzűnne is hangzik utánok.
 „Ő vala ez“ szóllott a' csalódott bajnok „előttem?
 „Ő, ki után kedves földjét elhagyva honomnak
 „Éjjelekenn napokon által nem lelve nyugalmat
 „Messze jövék, és tán siromat fellelni jövék el.
 „Vagy tán álom csak, 's a' képzelet' árja teremté
 „Ótet elő, vagy tán a' halálnak szörnyű követje.
 „Bár ki valál, megkell, megkell érette lakolnod,
 „Mért az ugy is szomorú szívet késérteni nem szűnsz.“
 Szóll, 's tova megy. De megállj bajnok, nem látod-e ismét
 Szép patakok partján koszorúkat fűzni Olidát?
 És megy a' hős bajnok, 's kétségesen áll meg előtte,
 Vélve, hogy ő ismét csúfos kaczagásra fakad majd.
 De ki az, a' ki magát megtudná tartani? hévvel
 Dobja el a' koszorút a' lány 's fut, bajnoka is fut,
 És egymáshoz elérvén a' szív szívre hajóla.
 Ekkor örömhévbén lévén a' bajnok imígy szólt:
 „Oh te, kiért földön 's vizeken késére szerelmem,
 „Kit nekem egy felsőbb végzés választja javamra,
 „Szólj, mi erő 's hatalom csábíthata Buda szívéből
 „Tégedet ennyire el? — vagy tán az erőszak orozza
 „Küldé gyermekeit, hogy irigylé boldog időmet?
 „Szólj, én esküszöm e' fényes fegyverre, 's atyámnak
 „Hartzos Mundzuknak hidegült hamvaira, hogy addig,
 „Míg az igaz, hogy ezen fegyvert hadak' Istene küldé
 „Bátyámnak, vele a' földet rabigába szorítani,
 „Addig fogja ez őt szomorú sírjának öröklő
 „Álma felé rémes képekbenn üzni vasával.“
 Így szólván letekint képzelt hívére, de vadzag,
 Bosszu, harag 's keserű fájdalmak kelnek előtte,
 Egy szép czédrus volt a' mit kebelére szorította.
 Hosszú ágai a' füveket csókolva lecsüggték,
 Ő pedig ott köztök bosszujábann álla le verten.

„Hah! ki vagy, a' ki velem hitvány játékosat üzöd,
 „'S késértő hatalom' hálóját tartod előmbe?
 „Távozz, vagy lenyeled győzhetlen kardom' ezennel,
 „És poklokra leszálsz, hol majd fentebbi erőtől
 „Ember-erőtől félj! árnyékom nyomba kövessen;
 „Rémalak állja körül lelked, 's bűn' tengere keljen
 „Általa fel benned megrázkódtatva valódat.“
 Szólla 's örömvesztett lélekkel hagyja el a' gúny
 Czédrust, és tova megy, szívében fojtva haragját.

Egy kis puszta halom csak fütől lépve közelről
 Láttzott a' berken 's a' fáknak lombjain által.
 Ime azon ismét hívének képe tűnik fel.
 Mint a' kellemetes nyárnak melegével örülvén,
 Tiszta fenékről a' folyamok' Nymphája mosolygva
 Hímes parti-virág-koszorúzza füvekre ha fel száll,
 Akképp áll vala ott andalgásaiban Olida,
 A' ki örömhévvél repül őtet ölelni, kit eddig
 Hasztalanul várt, és sikertelen kére egektől. —
 Oh de megállj Kontár' szép magzata! gyilkosod az már
 'S nem szeretőd többé, kit ölelni repülsz a' mezőben.
 Vallyon mért kellett, mért kellett vad boszujában
 Erre felé jönnöd; vagy mért nem láta először
 Még mikor a' szerelem kegyesen hintette szívébe
 Áldott magvait, és szelidebben járj hazádban
 Halljad, — atyád' szigorú kinyyaira imádlak — azon szót,
 Mellyel a' későkor' jobb gyermeke védni ügyekszik!
 Oh de repül a' lány, Budának eleibe repül ő,
 Kit nyilként futa ált a' boszúállásnak ijesztő
 Szelleme, és lelkét rettentő képe betölté.
 Így felemelve vasát rohan a' reszketve előtte
 Álló szép hölgynek, 's kardját bele mártja szívébe.
 Hah! és ez lerogyik; vérébe füreszti a' gyenge
 Fűveket, és a' ró'sa-bokor lankadva hajol meg
 Vég sóhajtatókat rebegő kebelének alatta.

De nem ügyelve reá, megyen a' hős fojtva haragját.
 És megy a' Tündérbert' minden részére, bejárta
 Már körül és közepén, de hívét nem lelte meg, és im
 Már a' csaló lény is megszűnt késérteni lelkét. —
 Jár egyedül 's már csak hosszú árnyéka követte,
 Mint egy hű apród. De távol hallik az ének,
 A' Tündéri sereg' szép éneke, és közelebb jó,
 És jó mind közelebb. És már ott vagynak előtte
 Hószínű köntösben a' sok Tündérek. Igéző
 Énekek és szomorú. Csendes, de bejárja hatalma
 A' rémült keblet. Most elvál egy a' seregtől
 'S gyengén lejtve megy a' bajnoknak eleibe, kezében
 Egy titok áll hosszan-lebegő fátyolba takarva,
 Mellyet hősünknek lábaihoz helyheze, mondván:
 „Itt van kit keresél önnön kezeidtől előlve.“
 És eltűnt, vele eltűnnek követői; de Buda
 Tartózkodva nyul a' titkos fátyolra kezével.
 Oh ne ijedj bajnok, ne ijedj meg Olída fejétől!
 Néma az és halovány; könnyűi nem öntözik arczát
 Mert kiapadt keserű 's kínos forrása azoknak.
 Gyilkosa voltál bár, de nefélj átkától, örömmel
 Kelt ő ált sanyarú életén. — Áll 's borzadoz a' hős;
 Nézi miként takará egy fátyol' titka reményét;
 Nézi, alatta miként csüggedve borúl a' halálzó
 Szöghaja fűrtire, melly nyugtát könnyíteni lágyan
 Fekve alatta. — Kitért a' féktelen árva kesergés,
 Földet rázva kitért Budából. Végre kirántja
 A' gyilkos vasat, és hörgő melléből ijesztőn
 Száll leverő átok; hangjai dörögve oszoltak
 Széllyel a' nagy teleken; 's csak kardját véelve okának
 Szirtbe üté, gonosz élet úgy csorbítani vágyván.
 De nem csorbul a' kard, 's csak azért nem csorbula,
 hogy majd
 A' szerető' vérét testvéri kebelbe keverje,

És boszut álljon majd Átilla kezében hivéért.
 Oh veszedelmes kard, veszedelmes kézre jutottál!
 Te, kire a' sírból hívnék 's testvérnek elomlott
 Hamvai századokon túl is keseredve kiáltnak!
 Még csak ez a' fegyver villog karján a' vitéznek.
 Ő pedig álla örömtelenül, 's vigsága helyében
 Egy örökös bánat nyomorún késéri honába.

Pusztai Sándor.

ÁLOM-BOSZÚ.

Bús az éj 's közelg rémes feléhez,
 Minden mély nyugalmban szenderül;
 Fent is, a' mennyég' borúja végez
 Bús csatát 's még néha megdördül.

A' kemény Parancsnok, Villeráni,
 Vérpatak' hiéna-kedvelője,
 Fekszik ágyán 's alszik, — délutáni
 Gyilkolásán' még forr szíve, fője.

Egy tyrannak, ki pokolkarokkal
 Szent nemzetjogok között dula,
 Volt ez Meghatalmazottja, — sokkal
 Átkozottabb szolga, mint ura.

Alszik; ám képén lélekcsatája,
 Bár azt borral csillapította le,
 Sárga színnel van felírva rája,
 És remegnek ajki 's kebele. —

De mi tánet? — pislá lámpafényben
 Csendes szárnyon egy lény megjelen,
 Szürke leple habzik, 's mák kezében,
 És így suttog a' halk éjjelen:

„Elszáll a' nap és nyoma éjbe borúl
 'S én Álom, az éj' uradalmaiban
 Fejedelmi személy, kegyesen karolom
 Azt, a' kinek homloka izzadozott
 'S küzdő tagait napi fáradalom
 Lankasztja nyugalmra hanyatlania;
 Ha szíve nemes hevű lángra lobog,
 Ott termék előtte, szelíd ölelés
 'S pilláira csókom az égi jutalm;
 És ő pihen édesen enyh ölemen.
 Tétlen hever a' tag, az életerő
 Csak rejtekiben mozog, épít, ürit,
 'S őrségem alatt csuda-műveket űz.
 De benne az égi lehelletű láng
 Villámi sebes repülésnek ered,
 Nem szűnyad az, én karomon viszem el,
 Meghordom az égen, az ég' üregén
 'S a' sok napok' ezredi csillagain;
 Szárnyon viszem őszhabu tengereken,
 'S lát nyílani ezüst meg arany ligetet,
 'S tündéri dal illeti róla fülét.
 Majd felnyitok ő neki egy csudahont,
 Titkost, a' sebes tűzű képzeletét,
 Hol rémalakok dulakodnak együtt,
 Vagy légi karok' vigadalma zajong.
 Majd tartom elébe a' múlt' tükörét,
 És a' miket ezredek' álma nyomott,
 Mind látja kikelni az ősz moh alól,
 Melly rájok örökre temetve borúlt,
 Vagy néha megilletem azt a' lepelt,
 Melly elfödi a' születésre törő
 Ál-arczu jövőt 's köde' rejtekibe
 Pillantani engedek ő nekie.
 De jaj, ha ki rejtezik a' nap elől,

És szörnyü bünét titok' éjével
 Fedvén, iszonyúkat üz ottan esze;
 Kit kétszínü homloka mások előtt
 Széplelkü gyanánt mutat, ám de szivét
 Titkolva, pokol' raja lakja 's esze
 Lett műhelye ördögi terveinek;
 Ki pornak itéli az isteni képet, az
 Embert, hidegen letapossa azont,
 'S lelkét vasigába szorítani vágy:
 Rémséges alakba' jövök le a'hoz',
 És gyászos halotti menet' soraként,
 Búsán, feketén 's kezeikben üszök,
 Jönek le nyomomban a' szívkinozók,
 'S jaj, hogy ha ki ostoraikra kerül;
 Tévedt, ölyűzzte galambka gyanánt
 Reng lelke, a' fájdalom' árja miatt
 Sír, jajgat az, és sivatagban eped,
 Mellyt képzete szörnyüre festni segít;
 Majd sziklatorony mered útja elé,
 Majd megnyil előtte a' föld' kebele,
 Reccsenve kikel gyökeréből a' bércz
 És rászakad, őt iszonyún temető. —
 Kelj iszonyu múlt, hagyd sírodat el,
 Kelj tetteinek pokolarczu sora,
 Hogy látva e' szolga önarczulatát,
 Kétségbe-bukása bus példa legyen!

Így beszélt az alvó' ágya mellett
 Álom, titkos éji istenség;
 'S elhalt hangja, mint gitár-nyögellet,
 'S őt tüntében felfogá a' lég. —

Lelke' kinja, lelke' háborúja
 Látszott Villeráni' homlokán,

Belsejét rémemlék' körme dúlja,
Keble forró, gyúladó vulkán.

Óriásként, mellynek jobkezében
Dúló láng és szablya reszkete,
Kelt föl lelke' fényes tükörében
Szégyenének kínos érzete.

A' haragban lankadó setét ég'
Fátyolán még egyszer villám gyúl,
'S dördültére a' bitort verejtek
Lepvén, felriad szörnyen vadúl.

A' szilaj, forgó, zavart szemekben
Őrületláng szikráz és lobog,
'S tévedtében némi érthetetlen
Szókat ordít rémítõn, 's dadog.

Csak dadog, 's rohan zárt ajtajának,
Onnan ablakhoz, 's leugrik ott;
Szörnyet hal, mert csonti szétzuzának.
,,Zúzni vágyott, 's hála! zúzatott.“

Borkúti.

A' VÉRES KÖNYV.

(Ángol népmonda.)

Elkelle utazni Cornel' Ágripának;
Elõre de Múzeumát bezárja,
Áltadja a' kulcsokat hív társának;
'S hogy zár alatt tartsa, szivére ajálja;
,, 'S ha holki szobámat meglátni kívánná,
,, Azt meghagyom, kulcsomat néki ne adjad;
,, Akárki könyörgene értte 's kuczorganá,
,, Ót (éltedre kérlek!) bemenni ne hagyjad.“

Egy véle rokonfi is élt házánál;
 Már régen esenkede látui, de hijába;
 'S most addig könyörge a' ház' aszszonyánál,
 Míg néki a' kulcsokat adja markába.

A' zárt szoba' asztalán éppen egy könyv volt, —
 Mint Ágripa olvása benne, — kitérva;
 Minden betü benne friss vérrel irt 's mázolt,
 És lapjai emberbórból csinálva.

Ez iszonyu bűbajos könyv levelin sok
 Helytt undok képek is állanak;
 De oly zavar képek 's oly mocskosok,
 Hogy meg sem is mondhatom, ők mik valának.

Olvassa az Ifju; de meg nem foghatja;
 Nem! 's olvasni még is csak vágyik ő többet:
 'S im holki az ajtót rajt koczogatja,
 'S mennél többet olvas, annál jobban zörget.

'S ajtója erősbén erősbén zördüle;
 Nem tudja az Ifju, ijedtében mit tegyen.
 Reszkette benn, 's várva egy székre leüle.
 Felpattan az ajtó, 's az — Ö—g bemegyén.

Utálatos kettős szarva fején;
 Héví, mint vas, kilencszer megtüzesítve;
 Kék kénesős láng csap ki orrszenelőin,
 'S sárkányi farkkal van körbe-kerítve.

„Mi dolgod van vélem?“ a' Rossz így kiált.
 Száját de az Ifju nyitni se merte;
 Fején neki mindenegy szálhaj felállt,
 És csontjait öszve az ijjedelem verte.

„Mi dolgod van vélem?“ agymond a' rossz lélek;—
 Az ifju, sokért de egy szót se beszélzene;
 Mert ajkival, — óh! nem szólhata vélek;
 'S most még a' velő is elolvadoz benne.

„Mi dolgod van velem?“ utólszor riasztja,
 'S tüzláng szöke már neki szikra-szeméből;
 Grifkörmit emelgeti 's néki akasztja,
 'S jaj! kérni se birt amaz önerejéből.

Már dühös öröm szeme' fényit borítja,
 Az Ifju' szívét kiszakasztja melljéből,
 A' ritka prédára fogát vicsorítja,
 Dörg, — eltűnik, — 's csattog utánna Egéből:

Tudd! öszveeskütteknek a' könyve az; 's mindenek
 Intetnek ez által, hogy abba ne nézzenek!

A Z Á R V A.

Fönt áll a' bércz az estbiborban,
 'S ormán egy árva lányka ül;
 Bu homlokán; a' nap lélobban;
 Szélzaj zug erdő' völgyiből;
 'S a' jobra balra messzenyúlt
 Tölgyrengetegre éj vonúlt.

„Elszállasz-e szép nap,

Látkörnyöm' egén?

E' sivatag ormon

Ah mit tegyek én?

Olly puszta e' föld nekem, olly idegen.

Nap, vigy el, o hogy ne maradjak ezen!“

Igy a' vad erdő' hervatag virága,
 És nincs; ki hallja a' nyögőt.
 Résztétlen a' magánynak pusztasága,
 Melly szélesen keríti őt. —
 Mosolyg le rá az éji ég;
 Nem érzi : — ah, már keble jég:

A' KEMENES-ALLI IDVEZLENDŐ,

az az

*egy kis vers-füzér, melyet Méltóságos Győri - Szemerei
Matkovits István Urnak, a' nagym. Hétszemélyes
Törvénytábla Birájának, Ő Nagyságának, — az augusztai
Confessiót tartó Evangélikusok Dunántuli Superinten-
dentiájában, Főinspektori Hivatalba, Sopronyban, Oct. 7.
1835. történt beiktatásakor, — nyújtott a' kemenes-alli
evang. papi sereg.*

Méltóságos Férjfi! díszszel tündökölő
Idvezlők sorában én is lépek elő.

Ama' kemenesi tiz gyertyatartóknak,
'S bennük a' szent(tűzet védő angyaloknak *)

Tolmácsa: elmondom, mind a' mit ömledez
Szivünk is, midőn ma örömtől gerjedez,
TE pedig hajts fület reá oly kegyesen,
Mint azt nyújtja NÉKED seregünk szivesen.

Borutlanul örülj e' Napnak, 's emléke
Legyen hiveknek is vigasztalás béke.
Édesden hasson Rád mind azon oldalon,
Valami vagy Isten' kegyéből nap-allon.

Vagy főrangu Honfi; magas bíróságokban
Ülvén 's oldván csomót fontos szövedékben.
Légy áldva sokaktól, kiknek ügyét védted,
'S igazság' mérlegén szigorun ítélted,
'S a' Jusztiniáni főméltóságokra
Vivő lépcsőn juss fel e' legmagasb fokra.

Vagy éltes Férjfiú. Lépj azok sorában,
Kik járnak Neuztori éveknek nyomában.
A' gondolatoknak gazdag bokkrétája,

*) Jelen. 1. 12. 20.

'S érdemmel hintezett éltednek pályája
Gyönyörködtessenek ; — és nyert borostyániá
Arnyékiban nyugodj, és élj még soká itt.

Atya és férj is vagy, sőt szintén nagyatya,
Ki unokáit is körüle láthatja,
Házi boldogságban hát bő részed essék,
Szerelmeseidet az Egek éltessek.
Uri-familiád' egy fő-dicsekvése,
Élj soká! annak is ma ez a' kérése.

Mától fogva pedig vagy Főinspectora
Egyházi megyénknek ^{a)}, 's kormányozó ura,
Szerencsés kormányzást! oh! hogy védjen az ég;
Hogy hoznád meg mind azt, a' mire van szükség!
VELED kezdődik e' tisztség újszázadja : ^{b)}
Kezdődjék jó jellel NEKED, — Isten adja.
Már valaha ugyis e' Megye' embere ^{c)}
Légy szentegyházunknak illatozó szere.

a) A' Dunántuli ev. Superintendentiában vagynak II' Senio-
rátusokban, és 5 szabad kir. Városokban 141 anyagyülekezetek,
és azokban 140 ezer lelkek. (Lásd Csaplovics Schematismusát
1820. és Hoféczy névtárát 1834.)

b) A' Dunántuli megyés Főinspectorok lajstroma, — men-
nyire a' levéltári adatokból kinyomozható, — imigy következik :
1) Ostfi Mihál, Asszonyfalván, 1736 — 1753. 2) Vitniédy János
az első, Egerszegen, 1753 — 1760. 3) Barcza István, Ujfaluban
1760 — 1768. 4) Vitniédy János a' második, 1768 — 1781. (Üres-
ség öt évig. Inspectori Helyettes : Artner Vilmos.) 5) Matko-
vics Pál, Cs. k. Tanácsnok és Elnök a' kőszegi Táblán, Kőszegen
és Győri Szemerében 1786 — 1823. 6) Káldy János, Vice-lspán,
Nagy-Geresden, 1824 és 1825. 7) Báró Podmaniczky Károl, kir.
Kamarás, Aszódon és Pesten, 1825 — 1833. (két évi üresség.)
8) Mélt. Matkovics István, Septemvir Úr, Ó Nagysága, Pesten
és Szent-Ivánfalván, 1835. Oct. 7. oltá.

c) Ó Nagysága, Győr Vármegyei Tiszti Ügyvéd korában,
két esztendeig e' Superintendenciánál világi főjegyzői hivatalt

Sokáig tisztelje BENNED egyik fejét ;
Érd el volt név — rokon — 's tiszt — társod idejét d)
Új gyöny szövetelt ma érdem-nimbusodba ;
Kivánom még több is szövettessék abba :
De mind a' többinek az legyen a' fényje,
Hogy az Urnak is vagy válaszított edényje.

A' VISZONY.

Kábúlt a' fejed nagy magyarom !

Pórnak zór-szava füledet ha sérti,
Jelenti eddig nem ösmeréd

Vélt híveid ; mindig mert eltakarák
A' sanyart , 's nagy csinnal beburkolák.

Menj, tieid óh nagy magyarom !

A' köznép, tapogass, 's légy merő szemfűl
Nézzed a' nyilt sebeket, zúzott

Csonka ki légyen, fedezd fel ön magad,
Mint ezt tapasztalni szükség 's illő.

Engedd kérdenem magyar-nagyom ,

Illyeket látni volt e' már alkalmad ?

Körülményeid nyújtának é

Történetet súlyost észre vehetni ?

Adjad csak ezt tudnom , ennyi elég.

De ezt tudni óh nagy magyarom !

Nem kevésb , mint gyötrellem , mert kevésnek

viselt ; mint ezt a' levéltárban találkozó jegyzőkönyve mutatja
a' Téli (1798.) gyűlésnek , — Ó Nagysága által feltévo , latinul
még akkor , magyarul tétetik fel 1806 oltá.

d) Értetik néhai méltóságos Győri-Szemerei Matkovics Pál
Ur, Cs. kir. Tanácsnok , és a' kőszegi törvénytábla Előülölője,
ki e' Supertintendenciát 37 évig kormányozta , 1786 — 1823.

Jutott csupán a' nagyok közül
Láthatni, ekének mennyi szegénye
Van már, 's nincs ki kész föl fogni ügyét!

Fel már titkomat így takarom;
Van helyes panasz, csak fül legyen hozzá,
A' nyomornyomottat védni kell,
'S adj neki erkölcsi jó nevelést — ekkor
Lelke nemesül 's fejed kiderül.

A' FÜST.

Bokros füstje a' pipának mit jelent?
Nem egyebet, a' múltat, jövőt, jelent.
A' jelennek képét magad viseled,
A' jövőnek csak árnyékát képzeled,
Múltak képét temetőkön fel leled.

Mint a' füst — bodor tűn minden előttünk,
Múló mindennel ködlik el életünk;
A' múltat, végkép oda van, ne sirasd;
A' jelent használd, 's ten részedet arasd;
Jövő titkaiba magad ne avasd.

A' mindenséget nézd, köd alakjában;
Csak egy gomoly füstöt foglal magában,
Füst fellegként múlt el némelly csillagunk;
Füst felleg vonulás a' mi életünk;
Füst homályba oszlunk, ha temettetünk.

Világosság múló 's a' ragyogló fény
Állhatlan vigalmunk, hiú a' remény
Pusztaszó bére, ki mindig kóborlott;
Jó hazafinak feje búval torlott
Század múlva mit vársz, tested elporlott.,

Jól eszedbe zárd azért hiv kedveltem!

Hogy földön csak füstöt és mást nem leltem.

Múló a' mit láthatsz a' magasban fent,

Semminél alig több a' mi van itt lent.

„Múló ködű füstnek kell néznünk mindent.“

A' MAGÁNY.

Bóldog az úgy nevezett

Magányos felekezet;

Magányban éneke

Nagy gyönyör nekem.

Igy tölthetvén életem

A' többit csak nevetem;

Mert magány éldelet

Csak bóldog élet.

Nem vethetni szemére,

Ki magányába tére

A' világ zajából,

Volt vígalmából.

Mert csupán tapasztalva

Érzi, a' magasztalva

Vólt minden mulékony

Szó, hogy csalékony.

Azért is fogjunk kezét

A' magány emlékezet

Erős óltalmára,

'S magunk javára.

Fűzetek egy koszorút,

Melly elűzzön minden bút

A' magány lakától,

'S hiv barátjától.

Szent hely legyen a' magány,
Mellyben szól a' csalogany
Bóldog ki bele jár
'S üdvet küzdve vár.

Bóldog az én magányom
Mert vidít csaloganyom,
Magányos énekem
Nagy gyönyör nekem.

Jánosfy.

CSALÓDÁS.

A' véletlen szomorúságok
Fájdalmi bús szívemet
Szaggatják, 's a' szép nyájosságok
Csak keseríttik lelkemet.

Erőszakos szégyen lepi-el
Ködével virgontzságimat, —
Hervasztó komorság fedi-el
Régi vidám napjaimat.

A' bánat sorvaszt, könnyeimet
Már sohol sem titkolhatom,
Sírok, de másnak keservimet
Ki nem panaszkodhatom.

Lelkem a' boldogság' ölébe'
Édesdeden szunnyadozott,
Mikor az irigy sors mérgébe
Rá keserűséget hozott.

Ott vesztettem, hol már szívemnek
Szerencsáját reményltem,
Ott szedtem mérget, hol éltemnek
Örömeit keresgettem.

A' barátság hamar megcsalta
Ifjú szívemet, — Istenem!
Az irigység már felforralta
A' jószívet is ellenem.

Már embergyűlölővé lettem,
Kerülöm a' társaságot,
Nyájos szívemet elvesztettem,
Útállom a' barátságot.

A' jó nap' áldott sugárban
Tenger kínokat képzelek;
A' csendes éjj' nyugtatásban
Újulást soha sem lelek. —

Oh ha még kiviríthatnának
Reményem' fagyos bimbóji, —
Ha szívemből kihalhatnának
Mégátalkodott kinzóji :

Be szépen élném napjaimat,
Áldanám a' szent végzetet,
Hogy eltörölvén bánatomat
Még boldogságra vezetett.

BARÁTOMHOZ.

Hív Barátom! ha téged nem adott
Volna a' jó ég bús szívemnek
Gyámolúl : hát úgy rég szétt szakadott
Volna gyász fonala éltemnek.

De te részt veszel velem sorsomba,
Ha keblemet öröm bojgatja,
Részt, ha szívem vérzik bánatomba,
Mikor a' boszszús ég nyaggatja.

Te szánsz engem', mikor béke-vesztve
 Felzúdulnak ádáz érzetim,
 Kérlelsz karjaid közé rekesztve,
 'S megfojtod boszszús lehelletem.

Sőt ápolsz is csüggedőt, ha ború
 Csapkodja reményem' nyilt egét,
 'S húséged átt hasítja szigorú
 Napom' menykövező fellegét.

Áldott légy Bajtárs! hogy nem hagyod e'
 Bú örvénybe fúlni világom', —
 Be boldoggá tesz jó szived! oh, de
 Meddig tarthat e' boldogságom?

Én nem tudom, !— 's ah, azt te tőled is
 Elrejtette a' bölcs végezet; —
 Ő adta, — ki tudja, míg engedi, — 's
 Tán a' nyugvó nap sírba vezet?

Ám legyen! csak hogy míg be nem vonom
 Magamat nyers béke honomba :
 Jó Barátom! te kedves vagyonom!
 Ne hagyj-el soha bánatomba.

AZ ISTENI GONDVISELÉS:

Megy, 's halad edgy ügyefogyott vándor, a'
 Csúfos megvettetéstől űzelve.
 Szívén pattog a' gyalázat' ostora,
 'S a' bútól izekre van töretve.
 Az üldözés' vad fiai késérik,
 Halálos bárdjokat fejére mérik.
 Csüggesztik fájdalom, 's keserűség;
 Biztatják szeretet, 's örök hűség.

Megy. — Elszánt szíve zajlik, 's reszketve ver; —

Zajlik az ég is, 's kormos sátora

Felvonúl, — az orkán por-felhőt kever,

'S gyászos éjj terül a' bús vándorra.

Ordítt a' szél, a' törtt bükkök rettszennek;

De ő csak megy közte a' kietlennek :

'S útát vesztve, sem földet sem eget

Nem látva, egy mélységnek lépeget.

Gyorsan halad rettentő sírja felé,

Melly már nem messzire áll előtte.

Szívét a' bú most ismét feltüzelé,

'S inait új erővel töltötte;

'S nem hajtva a' szélvész mord intésére,

Most még annál inkább siet vesztére; —

Jaj! ha még csak öt-hat lépést téssen :

Kinzó sorsa' áldozatja lészen.

És még is megy! — jaj! most mindjárt elnyeli

A' sziklás mélységnek atzél sírja — — —

De a' bús vándor most égre emeli

Kezeit, 's szíve fájdalmat sírja — —

Most térdre rogyik! — az égi felséget

Zokogva imádja, kér segítséget...

'S ím, villámlik az ég' boltozatja :

'S a' mély sír' fenekét megmutatja!

A' TAVASZHOZ.

Szép Tavasz! mihelyt szememre

Új napod sugározott,

Bús magános életemre

Kedvet és reményt hozott.

Nem feküdt elérkezésed-

Olta bánat éltemen;

Érezém szent íhletésed'
Édes árját szívemen.

Vig valék, — ledér szemem nem
Sírt, — reményem nem rogyott, —
Lelkem' érzése sem nem
Csüggedett, se nem fogyott.

Nyájos élet, tiszta élme
Édesítették napjaim';
Nem kötött le más kegyelme,
Nem gyötörtek gondjaim.

Mint madár, szabadba voltam,
A' komor bút kergetém;
Csak szerettem, és danoltam,
Hol szerét megejthetém.

Téged áldva őgyelegttem
A' mezőn, 's ligetbe szétt,
Nem hívém, se nem remégttem
A' jövendő'k' szélveszét.

Jaj, de lám hogy elrabolta
Kedvemet csalárd kezéd!
Jó Barátomat miolta
Fájdalommal vérezed.

Mert miolta — hú kegyetlen!
Igy kikeltél ellenem,
Már azolta kell szünetlen
Sajnosan kesergenem.

Oh, de kérlek jer! belőlünk
Irtsd-ki e' rég sajtoló
Bút, 's javad ne rejtse előlünk
El, te édes ápoló.

Nézz reánk szelíd szemeddel,
Majd úgy enyhülést lelünk;
Bajjainkat jöszte vedd-el,
Tégy kegyelmesen velünk.

Jer, derítsd-ki gyász egünket
Víg tavasz — te gyöngy alak!
Jer! vidítsd-fel életünket,
Hogy viszontag áldjalak.

A' PARNASZSZUSI BOLDOGSÁG.

Melly boldog élet, 's édes öröm van a'
Parnaszszuson! a' szívet adó arany
Lantú Apolló, 's a' dicső szűz
Mú'sa kar' angyali szent helyében.

A' bölcös Apolló lantol azon kies
Tájon, Hipokrén' lábainál csereg,
A' szent liget concerteket fú,
'S vissza felelget ezer kis ekhó.

Reszketve bújkál a' körül a' vadult
Halál, az apró bokrok alatt 'sugorg,
'S ráspoly fakó ajkát berágva
Rázza fejét, 's dühödést zöpög, morg.

Vérrel forog fel rút beesett szeme,
Nyilazza a' Lant Istene nyomdokit,
'S mardosná, vas fejét izenként
Öszvezúzó diadalmi sarkát.

De hajh, hatalmát nem közelítheti
A' szent helyekhez! meszsze futottak a'
Segíttő mord kínok, 's leszédül
Ott az atzél fejü óriás kor. —

A' csillogó kints, 's Zidoni bársonyok
Ott fényt veszítnek, — nem lakik ott buja
Lucullus, — oh nem kötnek ott le
Krézus aranyjai semmi szívet.

A' szép barátság nem hiteszegve él,
'**S** nem tettetéssel, — nem lebeg a' remény
'**S** hűség csapongó lepke-szárnyon, —
Nints helye ott az irigykedőnek.

A' nagy világot meszsze utálva, ott
Vígad, 's vidámít a' megelegedés —
Szelíd szíven, 's szemén ragyognak
Még az aranykori boldog órák.

Vidám az a' táj; a' deli myrtusok
Zengő ligetjén illatozó zefír
Enyelg, — danolgat a' kilentz szűz,
És mosolyog szemeikbe ég, föld. —

Oh boldogító, oh gyönyörű haza —
Hol a' kesergő szív örömet talál —
Hozzád sírok, fogadj öledbe :
'**S** lelkemet Istened idvezíttse!

FOHÁSZ A' NEMZETEK ISTENÉHEZ.

Döbögve nézek Nemzetek' Istene!
Országod' áradt fényözönébe szét,
Gyémántos oltárod' keresni,
Áldozatom' hova felsohajtsam.

Tudod Te szent lény mit dobog a' szivem,
Tudod mit óhajt trónod elébe most
Emelni lelkem, mert titok, 's köd
Fedte dolog te előtted egy sincs.

Látád öröktől fogva ki mit legyen
Egykor teendő, a' nemes, a' mi szent
Tőled jön, a' jónak, és dicsőnek
Kutfeje, és eredetje vagy Te.

Tőled van', áldom szent kegyedet, hogy én
Forró kebellem Hunnia' népire,
'S kedvelt Hazámra boldogító
Égi malasztot ohajtva kérek.

E' tiszta érzést áldozom én tehát,
Engedd az égig hatni! fogadd el úgy,
Mint egykor Ábel' áldozatját
Kedvesen, és örömet fogadtad.

Tetszik, merészlem hinni ez a' Haza
Néked, mivel már századok olta száz,
'S ezernyi ellenség között is
Ön magad ápolod, és megőrzöd.

Továbbra is szent oltalomért piheg
Mejjem, tekints ó Oltalom' Istene
E' honra! küld ő'r Angyalid' szent
Ezrediből Daliást közünkbe.

Gátold meg a' ránk lesve agyarkodó
Elleni mozgást, vérbe fürödni itt
Senkit ne hagyj; ne hagyd letörni
A' Hazacsend' lilium virányát!

A' tűzre, és a' feldagadó vizek'
Árjára, kérlek, vess örökös szabályt,
Nehogy kegyelmed adta éltünk,
És vagyónink bele vesszenek mind.

Hintsél, könyörgöm, mennyei harmatot
Földünkre, engedd, hogy kiviruljon, és
Megerjen a' munkás reménye,
Éhhez elesni ne hagyj sajátid'. —

Szállítsd meg itt a' szép tudományokat
A' durvaságnak bús, 's komor éjjelét
A' tiszta bölcsesség' világa,
'S fényre derítse fel felettünk.

Teremts a' Hősök' hamvaiból fölénk
Oly csillagot, melly r'ánk ragyogásával
Lelkünkbe bátorság sugárit,
'S bajnok erő-tüzeit lövellje.

Adj Hunniának tenger időt, 's örök
Fényt, Nemzetemnek bölcs Fejedelmeket,
Kik a' Magyarat ön gyermekök ként,
Mint köz Atyák örömet öleljék.

Önts eggyetértő nemzeti szellemet,
'S minden Magyarnak mejjibe oly szívet,
Mellynek szerelme-tárgya mindég
Istene, Honja, Királya légyen!!!

EPIGRAMMÁK.

A' különböző testvérek.

A' kanapén ülén vendégével mulat a' ház'
Asszonya, 's háta megett két kicsi fúrge leány,
Eggyik csendben áll, másik pajkos viselettel
Ugrál; 's intőleg néze az annya reá.
Melly nem használván fojtott méregre fakadva
'S egyikről másik Iyánra tekintve kiált:
'Sófi! te rendetlen! nem látod e' Esztike milly jó,
Melly becsület tudó, és te goromba vagy itt?
Látom Anyám mond az, de hiszem már Eszti Budán volt,
'S én is majd leszek olly, ott ha tanulni fogok. —

Az ártatlan véték.

Vétkesnek mondád Bíró hív Györgyi barátom',
Mit vétett? tán pénz nélkül elődbe mene? —

Szeretni szabad.

Szeretni mond Iván szabad, sőt
Kell is szeretni minden embert.
Iván így, a' szerelem féltő pedig
Imigy : de minden Asszonyt nem szabad.

Romfi orvoshoz.

Romfi dicsekszel, hogy betegednek új életet adtál!
Egy bizonyos módod, 's eszközöd által igen.
Romfi! Vigyázatlanságod volt ez, mivel addig
Míg te korátyáltál élt az eszével amaz.
Hogyhogy hát? most Romfi kimondom az orvosi irtt szert
Mind béöntögeté a' beteg ágya megé. —

Az emberhez.

Fellengző elménk mint Isten' képe az Égben,
A' nagy szív pedig itt földi honába mulat.
Lásd ember! mi lehetsz, ha hogy ésszel 's emberi szívvél
Bírsz; egyszerre Ég, 's Föld lehet a' te Hazád.

Harczihoz.

Harci derék katonának mondlak azért, hogy az ellen
Fegyvere által nem hagytad magadat sebesíteni;
Egyszer'smind, hogy nem vágtaal sebet elleneden, jó
Ember ugyan; de Anyámasszony katonája vagy érte.

Gyanusfihoz.

Nép az Atyád Gyermeke te meg a' Nép Attya legyél hát:
Így leszel a' Népnek majd viszonos rokona.

Egy roszra.

Hogy senkivel sem esmerősköddöl
Keves'bet ártasz ön magadnak,
Mintsem, ha esmérkednél; mert csupán
Azt mondogálják rólad így „magának
Való“ amugy pedig majd — semmire
Való — nevet ruháznának reád. —

A' véletlen bátya.

Édes öcsém bátyád vagyok én, így szólla Filényi.
Minden atyámfiait sír hantja takarja pedig! — 's így
Ő nékem nem bátyám, léte korára idősbb csak;
A' mai bátyáknál még is ha talán szivesebb lész:
Légyen uram bátyám, Isten neki elfogadom majd. —

KARCZOLATOTSKÁK B** VERSEIRE.

A' Nem - Költő.

Sunt QUIDAM, qui me non dicunt esse poëtam
Sed, qui me vendit, BIBLIOPOLA putat.

Martialis.

az az.

Van, KI merészel Nem - Költőnek tartani engem,
Oh! de a' KÖNYVÁROS hirdeti nagy nevemet.

A' feltaláló lángész.

Prózaigondolatot hogy' kell versekbe csigázni?
Nemzetem, e' titkot B**! neked köszöni.

Kritika es Antikritika.

Verseid' mások vizeseknek
Találják, mások szárazoknak.
Csudállod-e, hogy sem ezeknek
Nem tetszenek, sem amazoknak.

(Vége az 1835-dik esztendei folyamataknak.)

FÜGGELÉK

az 1835. eszt. Koszorúhoz.

ÚJ ÉVI IDVEZLÉS

Tek. Verner József Táblabíró Urhoz, a Magyar kir. Pesti Fő-Oskolában, a Bölcselkedés rend. királyi Tanítójához, 's a' t.

Nagy Tiszteletre méltó Tekintetes Ur!

Kimondhatatlan erővel munkálódó titkos érzet, és buzgóság az, melly keblemet hevíti, és megfoghatatlan ereje a' hálaadó szívnek, melly mint a' jelen perczekben, ugy máskor is. és szüntelen csak a' nagy tiszteletre méltó Tekintetes Urnak hódoló tisztelettel áldozik; ugyan is mi lehet felségesebb egy nemes léleknek (nem hizelgek önmagamnak) mint az eránt, kitől az élet boldogságát, mint egy érdemetlenül vesszük által, a' leg-tisztább szeretettel a' legfinomabb érzéssel viseltetni és hódolni? Valóban nagyon rég óhajtottam már ezen ünnepet, hogy szívem forró érzeményét, és csak a' halállal elmulható édes háláját, a' nagy tiszteletre méltó Tekintetes Urnak, mint kegyes Jótévőjének, Tanítójának, boldogsága eszközlőjének, és az élet viszonyai közt az egyensúly megtartójának, a' legnagyobb alázatossággal, és tisztelettel kijelenthesse; és íme, a' mit olly forrón, olly hön óhajtottam, már megnyerém, de el sem is mulaszt-hatám, hogy buzgóságomnak egy bizonytanu tettét ne adjam; melly okra nézve a' legbocsátkozottabb alázatossággal könyörgök Tekintetes Urnak hű szívem legszentebb áldozatját megvetni ne méltóztassék, nincs abban semmi

hizelkedés, semmi tettetés, és semmi alacsonság, mert ha ezek lettek volna munkám fő czéljai, avagy szempontjai, ugy valóban halgattam volna; 's hogy kicsiny lelkünek ne mondhassanak a' kaján 's irigy vádok (mert hol nincsenek ezek!), mellyek még a' legszentebb, 's leg-tökélletesb akaratot is gáncsolják és latolva czáfolgatni törekednek; nevemet elhalgattam, mellynek eltitkolására azon nemes és magasabb érettség, és lélek is vett, hogy legalább láthassa a' nagy Tiszteletre méltó Tekintetes Ur és tudhassa, hogy Tanítványai közt van egy olyan is, ki nem csekély, hanem több mint emberi tisztelettel, és hálával viseltetik, 's minthogy pedig a' Tekintetes Ur azon ifjut, ki illy hálás szívvvel viseltetik Tanítójához de Tekintetes Urhoz leginkább, ha megüsmerné, minden bizonnyal őt segíteni és hol lehetne boldogítani törekednék, ugy tehát legalább valamennyi Tanítványaival azt teheti, mert nem tudván a' személyt, azt gondolhatja mindenikre, „talán ez, az, vagy amaz a' nemes lelkű fiu“! 's így egyiket sem tudván, áldása, és öröme mindnyájunkra háruland ezen köszöntést tehát én a' magam, és a' többi Oskolai társaimnak nevökben nyujtom, kik errül ugyan semmit nem tudnak: csak arra kérem még alázatossággal a' Nagy Tiszteletre méltó Tekintetes Urat, hogy ezen szent, és nemes céltól következett nevem eltitkolásáért, mint üsmeretlen tisztelőjének nyujtsa kegyelmét, és bocsánatját. — Ezek után vagyok a' nagy Tiszteletre méltó Tekintetes Professor Urnak Tisztelője és háladó Tanítványa N. N. Logicus, vagy Első Évben Bölcselkedés Tanuló.

Költt Pesten 1ső Januarius. 1835.

Tünnek borongó képzeitem' setét
 Árnyéki, 's némán fejlenek a' siket
 Éjnek tudatlan, 's vad homályán
 Szunyadozó szívem' érzeményi!

Lassuk, de orjás lépegetései
 Elmémnek, a' fény lakta dücső Tudás'
 Honjához, a' szent isteneknek
 Hajloka hol befogad halandót.

Én csak csodáltam még ugyan ekkorig,
 A' szépet, és főt, jót, igazat, 's valót,
 A' mélyet, a' magast, 's nagyot: de
 Fénnyeket csak imádvá nézém.

Kerestem ámbár, mennyire telhetett
 Szűk 's keskeny elmém' puszta határain
 A' pontot, a' kútfőt, hol őket
 Nyerni lehetne, — de győzve voltam:

Igy csak tünődő lelkem a' képzelet'
 Tündéri szárnyain rengve, 's merengve szállt
 Lesujtva, 's béburkolva sorsa
 Lepleiben a' Tudóst csodálta.

De már ma érzem mennyei műveid'
 Rontó 's teremtő szent erejét dücsös
 Nagy Tudomány! melly a' setét föld'
 Gyermekkeit koszorúzva méred

Az égiekhez, 's túl ragadod mohos
 Öblén egyéjszta sírnak is, és remek
 Erőd' mutatványául által
 Nyujtod' utó ivadékaiknak!

Téged követlek; hah szívek' Istene
 Nagy Tudomány! nyujts nékem az éj borun
 Szendergve lépőnek vezér fényt,
 Melly kalauzsz legyen a' lakodhoz;

Ott a' dücsőség' trónja előtt vetem
 Majd lábaidhoz földre magam', 's szorult
 Szívvel köszöntöm zámolyodnál
 Mennyei létedet o miveltség!

Te nélküled csak hab, 's buborék zajos
 Éltünk, de tüstént mennyei kéj leszen
 Az, hogy ha ütsz tanyát szívünkben
 'S akkor az életet élni kezdjük.

Mert mást lehelni, 's mást teszen élni is
 Mivel lehel még a' buta vad, barom,
 'S más állat is: de élni az tud,
 Emberiség, 's tudomány kit ápol.

Mint halni térő faklya okádta füst,
 Melly a' szelid lég' karjai közt uszik:
 'S ha zaj, 's duló szél kél, enyészet
 Fátyola leplezi bé, — 's mi volt — nincs —.

Vagy mint homályos sivatag' árnyain
 Álló magányos szirt' viharos fokán
 Felnőtt fenyő, mellyet duló vész
 Porba lesujt, — soha nem lelendő.

Úgy életünknek perczei tűnnek el;
 'S ha a' műveltség bélyege tetteink
 Nem himzi, egy örvénye a' bus
 'S vad feledésnek örökre elnyel.

Csak a' Tudós áll, áll az enyészetes
 Sirdomb' letőjén 's tettei mint sugár
 Álthatnak a' későn holyongó
 Századokon, 's neve él örökre.

És azt, ki mást is a' tudomány' kies
 Utján vezérel, 's bölcseket alkot, a'
 Kétes jövendő áldja, 's tétet
 Hajtva nevét öröké imádja.

E' sorban álsz már isteni férfit
 Verner, hazánknak hajh a' vadon-siket
 Éjében áldott fénnel ékes
 Csillaga, 's oszlopa! itt te is már!

Kétszer tizenkét bajt, 's örömet szülő
Fényes, 's borongó évek enyésztek el,
Hogy tartod ép válladra feltett
Terheit a' szeretett hazának!

Pedig sokaknak renyhe porukba bé-
Dült volna testök, hogyha ezen tehert
Fenn tartni kellett volna, és te
Álsz magasan diadalmaidban!

A' mást lesujtó fáradozásaid,
Néked vidámon vissza idézik a'
Mult ifjuságod' napjait, 's mint
Fellegi sas futod ifjudottan!

Méltán te hozzád vonz a' hatalmas Ég
Hozzád, ki a' por' gyermekeit memes
Szívvel, 's hatalmasbb erőddel
Fényre viszed komor éji küdbül

Már hányan áldnak, kiknek uj életet
Adtál, 's szegénység' durva bilincseit
Lerázva, általad ragyognak:
'S kis nevőket por alul kivívták.

Hajh! mert te méred pallyafutásaink'
Czélját, te a' sors adta szívet teszed
Finom szeliddé, 's a' kímért czélt
Fulva utánad elérni hisszük!

Bölcs szellemed tesz most kezeink közé
Kormány-lapátot, mellyel ez életünk'
Zajongva habzó tengerén, majd
Küzdve, 's evedzve megyünk keresztül.

Egykor (tudatlan, 's gyermeki gondolat!)
Az ó világnak marczona bajnokát
Sándort, kit orjás tetti, 's fényes
Harczai, Nagynak örökre neveznek,
Istentelennek mondtam azért, hogy ő
Igy szólt: Tanítóm! 's felnevelőm neked
Légyen dicséret, mert te több vagy
Mint az apám, vagy anyám előttem?

De már homályos rémeit a' buta
 Éjnek kiüdvén székeiből az ész,
 A' szép műveltség' tudományos
 Csillaga leng körüllem, 's elértem!

Mert: hogy baj, és gond lakta komoly színén
 E' sirhalomnak bú 's örömek között
 Tengődhetünk; csak azt köszönjük
 Néktek ugyan szeretett Apáink.

A' gazdaságot, kincseket, — (hogy ha azt —
 Még adni tudtok —) kapva fogadjuk el:
 De az csekélység mind, 's lelketlen jó
 És adomány, mit a' sors rabolhat,

'S ha elyevé már: zugva dühöngöző
 Hullámi közt létünknek ezer veszélyt
 Szültt tengerén, nincs deszka szál, mely
 A' dagadó habokon kivivna.

Igy hát szüleink által ez életen
 Szerencse sorsunk, vagy pedig a' sirig
 Tartó szerencsétlen gonosz sors
 Vesseje sujtya reánk hatalmát.

De a' Tanítóknak keze közt vagyon
 Azon hatalmas láncz' karikája, mely
 Lezárva a' mi boldogságunk
 Földi kilincseit átkarolja.

Mert birjam ámbár India' kincseit
 Ha nyugtalan szívem' tudomány' szelid
 Tanácscsa nem segíti: árnyék
 'S Puszta öröm, mit az élet adhat.

Csak ez vigasztal, hogy ha kegyetlenül
 A' sors csap, és hord átkokat ellenem;
 Ez véd, ha a' kaján reám tör;
 Élni tanit, ha az ég mosolygó.

De ezt tetőled nyerhetem, oh dücső
 Tudós! 's hazámnak fényne! te adhatod
 Ezt Verner! egy titkos de még is
 Jámbor uton ha vezetsz a' célhoz.

És csak vezérelj, nyomdokidon, ha bár
 A' szörnnyü villám dulva ropogna is,
 'S ha éji rémek' serge 's átok
 Állana is, szabadon futandok.

Vezess, 's ha a' sors vad dühe háborog
 Nem tart ugyan fel míglen az isteni
 Végzés' hatalmát rajtam állni
 Nem veszem észre, 's siket sir éjjét:

Már halhataflani tetteidért dűcső!

A' telhetetlen gyomru üdőszakot
 Daczolva győző oszlopot meg
 Érdemled 's koszorut babérbuí.

De nincs, ki azt most adja neked: mivel
 Az érdemet, melly mint a' nap, ugy ragyog
 A' mostan élők csak lepelbűl
 Nézegetik, nem akarva értni.

De nem, nem is kell oszlop az érdemes
 'S nagy férfiaknak, szellemök él az ő
 Nagy tetteikben, és ezek már
 Renyhe homályba le nem borulnak.

Hol a' magyar nemzet' vezetőjinek,
 Árpádnak, és a' vaskaru Zrinyinek
 A' dönthetetlen mellű bajnok
 Húnyadinak diadalmi szobra?

Nincsen! de lengő szellemök ott lebeg
 A' nagy, 's hatalmas tetteken, ugy örök
 Emlékűl, a' nagy nemzet oszlop,
 'S oszlopuk a' haza, mellynek éltek!

Majd egy szerencsésb Század elérkezik,
 Hol háladóbb lesz nemzetem, és reád
 A' vad morajjal küzködő fényt,
 Évek után kideríteni fogja

'S mint hajnal' ékes csillaga a' sűrű
 'S megfogható éj' néma homályait
 Szétűzve tündöklik: neved majd
 A' maradékra világot ugy hint.

Addig szomorgó testemet a' magas
 Menny fő Urának temploma téerein
 Elszórva, a' rideg kövön, én
 Életedért az eget vivandom.
 'S hálátadó hű lelkem ohajtja Élj!
 Nemes tanító! baj 's veszedelmeket
 Legyőzve fűsd pályádat által,
 'S napjaidat csak öröm diszítse!
 A' bú 's epesztő fájdalom', és setét
 Gondok' Iesujtó terhei hadgyanak.
 'S többször köszöntsön illy örömben
 Még ezután is az Új esztendő!
 Majd hogyha sorsod' pusztá hatalma már
 Megszünve töled távozik, és mohó
 Sirodnak üble tátogat rád
 Hol nyugalom, 's örök álmom ér csak!
 Akkor siralmas jajjaimat zuzott
 Hanggal kiáltom, 's gyász lobogót tűzők
 A' néma hantra, és virágot
 Ültetek, öntözöm azt könnyeimmel.
 'S áldást zokogván mondani nem szünök
 A' föld ölében szenderedő tetem
 Hamvára, és vég tisztém egy két
 Néma fohász leszen és csekély köny.

Michaël Reviczky, Sacerdos (Catholicus)
(Turcicum) FERIK-ACHMED BASCHA salutatur.

—❖❖❖—

O! TU extraordinarie SULTANI Ablegate,
TU! pupilla Procerum, et Divani praecipuum decus,
Portam gratiae Tuae mihi adaperiri,
Ac benigne a' Te suscipi hisce demisse peto.
Primo nempe quam honorificentissime Te saluto,
Utque diu honorum titulis auctus vivas, Tibi adprecor
Secundet inquam Deus omnes fortunas Tuas,
Inimicosque Tuos velit semper confundere, opto.
Duo hi versus } Roboret Deus exercitum Felicitatis Tuae
in }
Arabico exprimunt. } Et cilia Invidentium Tibi humiliet.
Porro: ut me coram Te hic amplius adhuc manifestem,
(in arabico dicitur: ut peram meam exponam)
Tenerrimaque cordis sensa cum aliqua sermonis blanditate
proponam;
Siquidem scopus missionis Tuae nobis bene sit cognitus,
Sultanique hic favor, ac Virtus Tua longe aestimatissima;
TE videre isthic nobis omnibus sane quam jucundum est,
Teque debite venerari verum omnino solatium.
Qua quidem de fortuna ecce nos intime laetantes,
Et etiam Regnicolis vestris amicam salutem impertientes,
Dum ego quoque mea ex parte sinceram animi devotionem
versibus hisce exprimerem,
Atque de perfectissima mea veneratione Te certum esse ju-
berem,
Vobis, quotquot estis, omniibus felix iter,
Et omnem vitae prosperitatem a Deo precamur. —

(—Dixi.—)

In Dorag, die 28. Julii 1835.

مال سيكيل رويتركي الدهر
لفريق احمد بشا

❖❖❖

يَا أَيُّهَا رَسُولَ السُّلْطَانِ ٥
يَا عَيْنَ الْأَعْيَانِ وَنَاطُورَةَ الدِّيَوَانِ ٥
أَطْلُبُ صَنَّاكَ فَتَنَعَ اللَّبَّابُ ٥
وَتَلَقَّيْتَنِي بِالتَّرْحَالِ ٥
دَعِيَّتِكَ بِكَرَامِ ٥
وَحَيَّتِكَ بِنِزَالِ كَرَامِ ٥
وَتَبَّتْ أَلَدَةُ جَيْشِ سُفُوحِكَ ٥
وَخَفَضَ الدَّهْرُ جَفْنَ حُسُودِكَ ٥

لَكِنِ لِأَبْدِي مَا فِي وَطْئِي ٥
وَلَأَعَجِبُكَ بِفَضْلِ خَطْبِي ٥
لَهَا تَدَّ عَرَفْنَا قَصْدَ رِسَالَتِكَ ٥
أَيُّ لُطْفِهِ السُّلْطَانِ بَلِّ وَشَرَفَتِكَ ٥
فَدَلَّتْ رُؤْيَتَكَ لَدُنَّا رِيًّا ٥
وَفَحِيحًاكَ بِالْحَقِيقَةِ حَيًّا ٥
هَنِينًا نَفْسَنَا هَا فِي صُورِكَ ٥
أُرْصِينَا السَّلَامَ عَلَيَّ بِالْأَدَاكَ ٥
حُونَكَ أَسْتِينِلِي هَكَذَا الْكَلَامِ ٥
وَخُذْ أَمْبَابِي إِلَيَّ شَمْبِ الْأَكْرَامِ ٥
وَآخُتْمِ جَمِيصًا بِكُلِّ الْهَنْزِلِ ٥
عَشْتُمْ فِي حَفْظِ أَلَدَةِ وَعَيْشِ خُطْلِ ٥

(. والسلام .)

سنه خمس وثمانين

فرغ ليلة ثلاث من صري رثمانية والف

KÖNYV

SERIALS

LIBRARY

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

315.703

